

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 1

6 Kasım 2014 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.51

BAŞKAN: Hasan Fehmi KINAY (Kütahya)

BAŞKAN VEKİLİ: Ziver ÖZDEMİR (Batman)

SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)

KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elâzığ)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştayımızın, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi Başkanlık Divanı adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün Eti Maden İşletmelerinin görüşmelerine başlıyoruz. Öncelikle, Sayın Genel Müdürümüzü ve diğer arkadaşlarımızı, kamu kurum ve kuruluşlarımızdan gelen temsilcileri sırasıyla Komisyon üyelerimize takdim etmek istiyorum.

Buyurun.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürümüze 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşülmesiyle ilgili sunumlarını yapmak üzere söz vereceğim.

Buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkan, sayın üyeler, kamunun kıymetli temsilcileri, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

2012 raporuna başlamadan önce, kurumun üretim, yatırım, kârlılık, satış ve genel konularıyla ilgili bilgi arz etmek istiyorum.

2014 yılı itibarıyla kurumumuz, geçen seneye göre 400 bin ton ekstra üretim artışı sağlayarak, yaklaşık 150 trilyon lira ekstra kâr sağlayacak bir önceki seneye göre. Dolar olarak söyleyecek olursak, bu seneki hedefimiz, geçen sene 430 milyon dolar olan kârımızı 500 milyon dolara çıkartmak. Bu kâra uygun olarak vereceğimiz, hazineye vereceğimiz temettü de 250 milyon dolardır. Burada temettüyle kâr arasında bir fark görüyorsunuz. Buradaki fark yatırımlarımızın fazla olması sebebiyle sermayemizin artırılmasına tekabül ediyor, yoksa kârlılığımız, bahsettiğim gibi 500 milyon dolara çıkacak.

Bu kâr, Türkiye ekonomisinde neyi ifade ediyor? Bu kâr, 2013 ölçeğine göre üretim sektöründe 4'üncü büyük kâr eden kuruluş hâline geldiğimizi ifade ediyor ve 2014 yılı muhtemelen bu şekilde tamamlarınsa üretim sektöründe 3'üncü büyük kâr eden kuruluş hâline geleceğiz. Bir başka özelliğimiz, ürettiğimiz yüzde 97'sini ihraç ediyoruz.

Vergi sıralamasında, yine üretim sektöründe 4'üncü sırada 2013'ü bitirdik ve bahsettiğim gibi, muhtemelen daha üst sıralara çıkacağız 2014'ü tamamladığımızda.

İhracatçılar arasındaki pozisyonumuz, Türkiye'nin 2'nci büyük kâr eden ihracatçısıyız ve bu pozisyon muhtemelen 2014 sonunda 1'inciliğe çıkacak. Yani 1'inci sırada, Türkiye'nin en fazla kâr eden ihracatçı kuruluşu olacağız.

Bu da Türk ekonomisi içerisindeki 500 firma arasındaki yerimiz. Tabii bunlar ciro bağlamındaki sıralamalar. Bu sıralamalar kâra göre olduğu zaman, biraz önce bahsettim, Türkiye'nin "en"leri sıralamasına biz giriyoruz.

Burada da nitelik, nicelik grafiği bu. Daha önceden maden ağırlıklı ihracatımız, şimdi kimyasal madde ağırlıklı hâle geldi. Ürettiğimiz yüzde 95'ini bor kimyasalları yaparak ihraç ediyoruz, kalan yüzde 5 de müşterilerin proseslerini değiştirmeme arzusu sebebiyle kalıyor; yoksa üretimdeki kimyasal kapasitesi her geçen gün artıyor. Önümüzdeki yıl, var olan kapasitemize, 1 milyon 500 bin ton gibi bir kapasitemiz var kimyasal kapasitesi bu öğütülmüş kolemani bir tarafa bırakırsak, 500 bin ton daha ekstra kapasite geliyor. Yalnız bu sektörün pazar sınırlandırılması olan bir sektör olduğunu ifade etmek durumundayım. Yani siz ne kadar çok üretirseniz o kadar çok satamazsınız. Önce, tüketim alanı oluşturup, daha sonra satış yapabiliyorsunuz. Yani bizim ürünlerimiz hiçbir şekilde kömür gibi, petrol gibi, ticareti olan, ne kadar çok üretirseniz o kadar satılan ürünler değildir. Önce, kullanım alanı, sonra satış şeklinde cereyan ediyor.

2004'den günümüze kadar, 2013'e kadar tüketim miktarı dünyada 3,1 milyon tondan 4 milyon tona çıktı. Fakat bizim buradaki durumumuz, daha önceden yüzde 30'larda olan pazar payımız şu anda yüzde 47'ye çıktı. Muhtemelen önümüzdeki senelerde 60'lara kadar çıkacağız çünkü stratejik planımızda bunu ilan ettik. 2015-2019 arasında yüzde 60-65 aralığına kadar çıkacağız. Yani dünyada satılan her 100 birim malın yüzde 60'ını, 65'ini biz satar vaziyete geleceğiz. Şu anki durumumuzda zaten en yakın rakibimizi gördüğünüz gibi oldukça geçtik, Amerikan firması çok geride kaldı.

Tüketim alanları -dünyanın her tarafından bu böyle, aşağı yukarı böyle- cam, seramik, tarım, deterjan ve diğerleri diye gidiyor. Şu anda "cam" diye kastedilen şey, cam yünü, cam elyafı olarak kabul etmek lazım. Biraz sonra anlatacağım, yaptığımız bir yenilik de, normalde düz camda şimdiye kadar hiç bor kimyasalı kullanılmıyordu, şimdi düz camda da bor kimyasalı kullanılmaya başladık ve gerçek şartlarda üretim yaptık. Bunu ayrıntılı olarak AR-GE kısmında anlatacağım. Bu da dünya nasıl tüketiyor, hangi bölgede ne kadar tüketiyor onun grafiği. Yani şu anda Avrupa yüzde 27, Amerika yüzde 12 ama Asya yüzde 58 gibi, en fazla tüketimin olduğu yerler buralar.

Bilindiği gibi, bizim Kütahya Emet, Eskişehir Kırka ve Balıkesir Bigadiç, Bandırma şeklinde faaliyet alanlarımız var. Bandırma dışında bütün bölgelerimizde hem maden hem kimya var. Bu madenlerin tasnifi de 4 çeşit maden, dünyada rezerv olarak yüzde 70'i bizde ama şunu hemen ekleyelim, rezerv ile tüketim arasında çok büyük bir orantısızlık var. 4 milyar ton cevher var dünyada, bunun yüzde 70'i bizde fakat biz olmasak bile üç yüz yıl dünyaya yetecek kadar cevher var. Dolayısıyla, rezervin çok fazla olması pazarda çok fazla pay almanızı bire bir gerektirmiyor.

Şu anda 3,2 milyar ton Türkiye'nin değişik yerlerinde rezerv var. Bu fabrikalar tamamen kimyasal fabrikalar, boraks deka, boraks penta, borik asit, bor oksit; şu anda 16 farklı kimyasal madde üretiyoruz ve dünyanın 100'den fazla ülkesine ihracat yapıyoruz, ürettiğimiz yüzde 97'sini ihraç ediyoruz. Bu sektörler, biraz önce bahsetmiştim, cam, deterjan,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 2

tarım, seramik. Fakat, tarım sektörü çok ilginç. Tarım sektöründe son üç yılda neredeyse tüketim 2 katı arttı. 60 bin tonlar yani daha önceden hiç olmayan bir sektör 60 bin ton, şu anda 130 bin ton, muhtemelen bu sene de 150 bin tonla kapatacağız. Peki, ne işe yarıyor, niye kullanılıyor? Bor, birçok toprakta ama toprağın muhteviyatında eksiklik varsa mikro besleyici olarak kullanılıyor, gübre lafı yanlış. Yani, eğer o toprağın bor muhteviyatı azsa mesela, domatesler keçe gibi, tahta gibi hâle geliyor, ay çekirdeğinde yağlılık oranı düşüyor. Birçok ülkede yüzde 80, yüzde 90'a kadar pamukta, buğdayda, arpada, şeker pancarında rekolte artışı sağlandı. Türkiye'de çok yeni bu konu. Yani, mikro besleyici olarak bu konuyu gündeme getirmek. Çünkü, bunun aktörleri şunlar: Bir, toprağınız bu işe uygun olacak; iki, ona uygun ürün üreteceksiniz ve bunların hepsini de... Bir de doz meselesi var. Ayrıca, bor kimyasallarının ortak özelliği, fazla verirsiniz bitkileri öldürür, zehir özelliği de var. Yani, öyle bir denge ki az verirsiniz şifa, çok verirsiniz öldürüyor. Tabii, bu her şey için geçerli. Tuz da fazla alınırsa, malum, insan hayatına kastediyor.

Şimdi, bizim yatırım stratejimizdeki tasnifleri yaptık, biz yatırım yapıyoruz ama nerelere yatırım yapıyoruz. 2014 yatırımımızdaki üretime ayırdığımız para 143 milyon TL, inşaat altyapı projeleri 63 milyon TL, çevreye 38 milyon TL, tesis iyileştirmelerine 30 milyon TL, bizim en büyük girdimiz olan üretim maliyetimizin neredeyse yüzde 50-55'ine tekabül eden enerjide de yaptığımız yatırım 18 milyon TL. Ayrıca, gerek bor sahalarının gerekse bor sahalarının içerisindeki ikinci ve üçüncü maddeleri aramaya yönelik olarak da sondaj yapmaya devam ediyoruz, ona da 13 milyon TL. Ayrıca, 12 milyon TL AR-GE. Yani, bu ciddi bir para 12 milyon lira para ki bu gelecek sene çok daha fazla olacak. Diğer taraftan, 8 milyon TL bilgi teknolojilerine para harcıyoruz 2014 itibarıyla. Toplamda 150 proje yürütüyoruz, bunun 48 tanesi teknoloji geliştirme ve AR-GE projesi. Toplam yatırım bedelimiz 325 milyon TL.

Şimdi, bunlar tamamlanan yatırımlarımız. Ben yeni kullanım alanlarıyla ilgili, AR-GE konularıyla ilgili konuşmak istiyorum daha çok. Çünkü, bunlar bizim kurumun önünü açacak, yeni işler yapmamızı sağlayacak şeyler. Daha önceden yine bu toplantı salonunda bahsetmiştim. Metalürji sektöründe bor kimyasalları kullanmaya başladık diye. Şu anda Türkiye'nin 10 büyük metalürji fabrikası bir sene içerisinde bor kimyasalları kullanmaya başladı ve sürekli kullanmaya başladı, bu çok güzel bir gelişme. Niye kullanıyorlar? Çünkü, atık cürufaları çevreyi çok fazla tahrip ediyor toz hâlinde olduğu için, mikron mertebesinde toz üretiliyor bu sektörler. Bilirsiniz, Dilovası'ndan geçtiğinizde yolun kenarında bol bol yığınlar vardır. Hâlbuki bor kimyasalları kullandığınızda bunlar blok hâline geliyor ve onlar agrega olarak satılıyor. Yani belayı nimet hâline getiriyor.

Bu sene anlatacağım en önemli şey düz camda bor kimyasalları kullanmaya başladık. Yani daha önceden bu sektörde hiç kullanılmayan bir konu bu. Cam diye biraz önce bahsettiğim tasnifte sadece cam kabul edilen yüzde 11'de bor kimyasalları kullanılıyordu, kalan yüzde 89'da düz cam, konteyner glass denilen bu şişelerde bor kimyasalları kullanılmıyordu. Rusya'da yaptığımız bir çalışmada -ki bu enstitü hem üretim hem de araştırma gruplarına sahip- hem enstitü tarafında AR-GE'de hem de sanayide düz camda üretim yapan bir kuruluşla iş birliği yaptık ve reel şartlarda bor kimyasallarını kullanarak yüzde 10 enerji tasarrufu sağladık. Bu, yayınlarla da ilan edildi. Ayrıca, İtalya'da yaptığımız bir çalışmada konteyner glass dediğimiz yani bu şişelerde daha önceden kullanılmayan yerlerde de bor kimyasallarını kullandırttık, burada da yine çok ciddi enerji tasarrufu sağladı. Daha önceden yine bu salonda bahsetmiştim, borlu soda. Borlu sodanın da tüketildiği alan olarak yine İtalya'da partnerler bulduk, onlara da gerçek ölçülerde artık pazarda mal satmaya başladık.

Yine burada bahsetmiştim, deterjan olmayan temizlik maddesi Eti Matik; bunun esprisi şu: İçerisinde ne petrol türevi var, ne fosfat var. Tamamı yerli kaynak ve bu hammaddenin yüzde 90'ına yakını da biz üretiliyor, dışa bağımlı hiçbir şey yok. Bu bahsettiğim üründe binlerce deney yaptık, çok popüler firmaların temizliğiyle kendi ürünümüzün temizliğini mukayese ettik -bunlar temizlik de aslında laboratuvarla matematiksel olarak ölçülebiliyor "empa testi" denilen bir test var- şunu sevinçle söylemeliyiz ki en popüler denilen markaları geçtik. Yani bor kimyasallarının tüm pazarı 2 milyar dolar ama bu sektörün toplamı 85 milyar dolar. Eğer biz buradan yüzde on pay alabilirsek 8,5 milyar dolar gibi müthiş bir para geliyor ve böyle bir noktaya çıktığımızda bunun en az yüzde 60'ı kârdır. Ve Türkiye ekonomisinde cari açığın çok büyük bir problem olduğu noktada -ki Türkiye 1,5 milyar dolara yakın deterjan ithal ediyor- böyle bir pozisyona geldiğimizi ifade etmek istiyorum. Biraz önce bahsettim, bu grafikte görünüyor, hem düz camda hem de konteyner glass'ta artık bor kimyasalları kullanılmaya başladı. Bu bahsettiğimiz şeyler tamamen bilimsel altyapıları oluşturulmuş, matematiğe dökülmüş, yayınlara geçmiş şeylerdir yani sadece bir anlık deneme değildir.

Biraz da idari konularla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Kurumun tüm arşivini dijital ortama aldık. Yani 1937 senesine kadar bizim kurumda hiçbir evrak değiştirilemez, tahrip edilemez, yok edilemez. Böyle bir hâle geldi, hem evraka ulaşım kolaylığı açısından böyle bir şey yaptık, dijital ortama aldık. Ayrıca, kurumda defter, kalem kullanımını yasakladık. Bütün talepler, bütün yazışmalar elektronik ortamda, elektronik imzayla yapılıyor, dolayısıyla bu iş süreçlerini çok hızlandırıyor. Şöyle bir örnek matematiğe dökülecek olursak: on sene önce bir karar almak için 17 imza gerekiyordu, şimdi bilgisayar programıyla kimsenin, daha doğrusu imza atması gerekmeyenleri elimine ederek bu sayıyı 3'e düşürdük. Yani bizim hiçbir kararımız 3'ten fazla elektronik imza yoktur, istese de atamaz çünkü elektronik imza buna müsaade etmiyor. Bunun amacı hem sağlıklı evrak takibi hem süreç takibi hem de süreç analizi yapmak, hangi iş, ne kadar sürede ve kaç kişiyle yapılıyor; ne kadar evrak, hangi zamanda tekemmül etmeye başladı ve tamamlanmaya başladı ve bitti, bunların hepsini herhangi bir zamanda analiz etme imkânına sahibiz.

Kurumun tüm satın almalarını merkezî hâle getirdik. Buralarda da tamamının istatistiğini yapma, alternatif maliyetlere kadar analizler yapma ihtimali doğdu çünkü data toplayamazsanız zaten analiz yapamıyorsunuz. Şu anda kuruma 200 bin adet/yıl evrak girdiğini düşünürseniz ne kadar önemli bir şey olduğunu tahmin edebilirsiniz.

Benim söyleyeceklerim özetle bunlar. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Detayda yine şeyler olursa açıklamaya çalışacağım.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 3

Biz de yapmış olduğu sunum nedeniyle ETİ Maden İşletmeleri Genel Müdürü Orhan Yılmaz'a teşekkür ediyoruz. Şimdi önerilere geçiyoruz.

Kuruluşun 2011 yılına ait 4 önerisi bulunmaktadır.

1 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneri:

2009 yılında tesis edilen 8 bin ton/yıl kapasiteli etidot 67 tesisinde yüksek kapasitede ve düşük maliyetle üretim yapılabilmesi için gerekli olan pazarın sağlanması amacıyla ürünün tanıtımına yönelik alternatif çalışmaların değerlendirilmesi, satış fiyatının makul seviyelere çekilmesi, ayrıca, tarımsal ekonomiye sağlayacağı büyük katkı da göz önünde tutularak ilgili mercilerle iş birliği ve teşviklerin araştırılması.

BAŞKAN – Buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Sayın Başkanım, biraz önce arz ettiğim gibi, bu tarım sektöründe kullanılan sadece etidot 67'yle sınırlı değil. Etidot 67 mikro besleyici olarak toprakta kullanılıyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Gübrenin yerine mi veriliyor?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Gübreyle beraber Sayın Milletvekilim, gübre artı bu.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Onu biraz daha açsanız, toprakla nasıl oluyor?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Peki, şöyle söyleyeyim, tabii, anlatmaya çalışayım: Şimdi, toprak, malum, her sene bünyesindeki elementleri aslında kaybediyor. Biz sadece onu gübreyle telafi etmeye çalışıyoruz kaybolan şeyleri hâlbuki gübre dediğimiz şey NPK yani azot, fosfat, potasyum. Hâlbuki bor gibi yani yapısal kabul edilen şeylerin de verilmesi gerekiyor.

BAŞKAN - Tuzların da verilmesi lazım.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Şimdi, toprağınızda eğer bunlar yoksa biraz önce bahsettiğim o sıkıntılar; mesela ay çekirdeği üretiyorsunuz, yağlılığı düşük; falanca yerde yüzde 45 yağlılık var ama sizinkinde yüzde 38 yağlılık var. Toprağın cinsine, ürettiğiniz ürüne, iklime bağlı olarak ve dozu da ayarlanmak kaydıyla normal NPK gübrenin içerisine dünyanın en büyük firmaları bor da ilave etmeye başladılar. Yani uygulama şekli münferit bor değil. Mesela, ismini söylemeyelim belki ticari şey olur, Finlandiya'daki bir firma dünyanın her tarafına gübre satıyor ama şu anda bizimle çok büyük miktarda boraks penta anlaşması yaptı. Çünkü dünyanın coğrafyadaki toprak analizini çıkartıyorlar, atıyorum, Afrika'da falanca bölgede toprakta bor eksikliği var... Gerçi Sayın Başkan, Bor Enstitüsü Başkanımız söz verilirse anlatır, Türkiye'de de bu çalışma yapılıyor yani Türkiye'deki toprak analizleri yapıp hangi topraklarda bor fazlalığı var, hangisinde eksiklik var, buna uygun olarak ne yapmalıyız çalışması var. Şimdi, etidot 67 denilen bir sodyum oktoborat tetrahidrat diye kimyasal olarak ifade edilen ürün bunlardan bir tanesi. Hâlbuki bizim elimizde onlarca kombinasyon var. Sodyum fazlalığı, kalsiyum fazlalığı, sodyum artı bor artı kalsiyum fazlalığı, bu kombinasyonların hepsini kullanarak şu anda neredeyse 200 bin ton, dünyaya mal satmaya başladık. Bu onlardan sadece birisi. Fakat bu daha rafine, kimyasal madde hâlinde. Tabii, bu sektör şöyle bir sektör: Çiftçiye gidip de siz "Al şunu kullan." dediğiniz zaman bunu kullanmaz çünkü -biraz önce bahsettim- bunun doz fazlası zehir demektir, öldürür oradaki bitkiyi. Yani bunun hem sahayla, tarımcılarla hem bitkicilerle hem de bizimle hem de çiftçiyle, bir kombinasyonla yürütülmesi gereken bir operasyon. Dolayısıyla, biz bunları şu anda tanıtmaya çalışıyoruz. Hatta TİGEM'le iş birliği yapıp örnek sahalarda kontrollü deneyler yapmak -biz biliyoruz ama çiftçi bilmiyor, toprakçılar bilmiyor, bitkiciler bilmiyor- onları da kapsayacak deneyler yapmak istiyoruz, öyle bir hedefimiz var. Yani sadece tanıtımla, klasik pazarlama faaliyetleriyle artırılacak bir durum değildir bu çünkü bilmez bunu. Mesela susuz boraksla da çok zayıf başladık ama şu anda neredeyse başlangıç kapasitemizin 5 katına filan çıkıyoruz, hedef kitleyi eğiterek. Böyle bir süreçle devam etmemiz gerekiyor, arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Buyurun Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederim, Sayın Genel Müdürün açıklamalarına.

Tabii, aslında geç kalmakla beraber yeni yeni bir şeyler yapıyorsunuz, teşekkür ederiz. Bu etidot 67 yani, bu çok tuhaf bir isim bulmuşsunuz. Yani böyle biraz insanların anlayabileceği yani tarımsal kesime daha faydalı olabilecek bir isim bulsanız, bence daha iyi olur. Yani etidot 67, bir gübre –mesela ben bilmiyorum- daha doğrusu fazla değer ifade eden, insan aklının, hafızasının reklam gücü ... Yani bir araştırmak lazım acaba hangi isim bulursak vatandaş evvela bunun ismini ezberlemesi, ondan sonra da bunu kullanma esasını getirmesi. Yani bir temenniden bulunuyorum burada.

Ayrıca, tabii, Tarım Bakanlığıyla iş birliği yaptığınızı söylüyorsunuz, TİGEM'le beraber. Güzel şeyler, geliştirmek lazım, yani bu kadar madem geç buluş olmakla beraber bunu süratle yaymak için çalışmalarınız var ama mümkün olduğu kadar daha fazla eleman... O kadar çok piyasada mühendislerimiz var ki, işte, hayvancılıkla ilgili veteriner var, öte tarafta tarımla ilgili birçok ziraat mühendisleri bomboş. Alın bunları, kullanın çünkü istihdam imkânı yaratalım, bunları her yerde Tarım Bakanlığıyla beraber kullanın ve bunu yaymak için bir çalışma yapmak lazım. Yani buluş güzel de süratle yaymak bence daha gerekli.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Genç.

Sayın Yüksel...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Teşekkür ediyoruz sunum için. Biz alt komisyonda daha detaylı da bir sunum izleme fırsatı bulmuştuk en azından borla ilgili. Şimdi, bu, Sayıştayın birinci önerisinde daha çok üretim ve daha düşük maliyet öneriliyor. Yani üretimi artırırsak maliyet de düşer, biz de pazarda daha çok yer alırız. Oysa sizin 2011 devreden stok 3.472 ton olup 2012 yılı üretiminden bile fazlaydı. 2012 üretimi 3.196 ton olarak görülüyor. Oysa 2013 işletme bütçesinde –siz diyorsunuz ki yani biz bu üretim

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 4

meselesini planlarken de stoka da bakarız, devire bakarız ona göre yaparız diyorsunuz açıklamalarınızda- 7 bin ton hedefliyordunuz, ne kadar oldu 2013?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Geçen sene itibarıyla 5 bin ton satışa ulaştık.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – 2013'te?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Evet. Bu daha da artacak bu sene.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Üretim ne kadar oldu? 7 bin ton hedefliyordunuz.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Üretimle ilgili 8 bin ton kapasitemiz var, kapasitemizin tamamını kullanabiliriz fakat pazardaki o oluşma...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Ben de zaten onu soruyorum. Yani sizin kendinize koyduğunuz hedef burada 7 bindi ve satış hacmi olarak da 7.100 ton satış hacmi öngörüyorsunuz. Şimdi, 5 bin ton satmışsınız, öyle anlaşıyor.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Bu sene Eylül sonu itibarıyla 5 bin ton.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Ben 2014'ü sormuyorum.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - 2013'te 5 bin ton satılmış.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – 2013'te?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Bu sefer Eylülde 5 bin tonu bulmuşuz.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – 2013'ün toplam rakamı yok yani?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - 5 bin Sayın Vekilim. 2013'ün toplam satış rakamımız 5 bin ton.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Tamam, onu soruyorum.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - 2014'de de Eylül itibarıyla 5 bin.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – 2014'de daha da artıyor yani.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ - Evet.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yani bu satışların artıyor olması, üretimin artması ve dolayısıyla maliyetin düşmesine neden olacağı için tabii olumlu gelişmeler, bu daha da hızlandırılabilir. Özellikle tarımda kullanılması yaygınlaştırılabilir. Şimdi sizin verdiğiniz rakamlar güzel rakamlar, 500 milyon dolar kârdan söz ediyorsunuz, ilk 500'deki firmanın 4'üncü sırasındasınız, vergide 4'üncü sırasındasınız. Siz sonuçta bir kamu kurumusunuz.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sonuçta çok zenginsiniz.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Zenginsiniz, zengin bir kamu kurumusunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Toprağın altında çıkıyor yani.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, yani dediğiniz gibi bu aslında, bu ülkenin kaynakları, maden, yer altı kaynakları. Türkiye'de tarım çökmüş durumda, Türkiye tarımı berbat durumda. Bugün artık insanlar tarımda üretim falan yapmıyor. İşte, kendileri sosyal yarımalarla geçinir durumdalar, kahveye bile çıkamıyorlar da evlerinde oturuyorlar.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Fındık 15 lira.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Üzüm 2,5 lira. Geçen sene 5 liraydı, şimdi 2,5 lira.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Bu sene üzüm bol ama, geçen yıl azdı.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Değil öyle. Yani ben üzüm üreticisiyim.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Üretimlere geçelim mi geçen seneye bu sene arasındaki farklarına?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Bakın, üzüm üretimi, ben size söyleyeyim...Yani polemik yapacaksak...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen hatibi dinleyelim. Karşılıklı diyalog yapmayalım arkadaşlar.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yani siz Türkiye'de tarımın durumunun iyi olduğunu mu söylüyorsunuz arkadaşlar, bunu söyleyebiliyor musunuz?

MUSTAFA GÖKHAN GÜLŞEN (Kastamonu) – Evet.

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Evet söyleyebiliyoruz.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Aşk olsun ya! Yapmayın ya.

BAŞKAN – Sayın Yüksel, siz sorularınızı yöneltin.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Köylü perişan, bitik vaziyette, üretim yapmıyor ya, yapmayın ya.

BAŞKAN – Buyurun.

Arkadaşlar, lütfen.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yani burada başka bir şey konuşacağız. Şimdi, arkadaşlar, önemli olan, neyse, şudur budur tarımın durumu. Bu tarımda da başka ülkelerde yüzde 80, yüzde 90 oranında üretim artışları sağlayabilen bir ürenden söz ediyoruz. Dolayısıyla, bizim bunu tarımda daha fazla kullanmamız bizim tarımsal ürünlerimizin artışı demektir ve bu da millî gelir artışı demektir. Dolayısıyla, gene ülkenin millî gelirine katkıda bulunacak.

BAŞKAN – Kesinlikle.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yani ETİ MADEN belki az kazanacak ama tarımsal üretimden yarattığı katma değerle çok daha fazla getirisi olacak. O yüzden bunun... Mesela Sayıştay fiyatların düşürülmesini öneriyor gene. Yani fiyatlar düşürülebilir, bir.

İkincisi: Kamer Bey'in de söylediği gibi siz burada sadece Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüyle ve BOREN'le, bu konuda üniversitelerle iş birliği yaptığınızı söylüyorsunuz, cevabınızda. Bunu aslında daha -sizin de söylediğinizi gibi- genişletmek gerekiyor. Bir kere bütün çiftçi örgütleriyle, ziraat örgütleriyle –yani ziraat odalarıyla, ziraat mühendisleri odasıyla, yani bu kooperatiflerle- bütün tarım örgütleriyle ilişki kurup. Yani bu ürün mesela kooperatiflerde satılıyor. Yani kooperatiflere satılırken orada onun tanıtımına –tanıtımından söz ediyorsunuz- katkıda bulunuyor musunuz? Yani bunun tarımda daha yaygın kullanılmasını sağlayacak tedbirleri biz burada birkaç senedir, aslında geçen komisyonlarda da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 5

söyledik, alt komisyonda da konuştuk. Bir olumlu gelişme var, işte, 30 tondan 60 tona çıkmış, 60 tondan 150 tona çıkmış, niye 300 ton olmasın tabii. Bu çalışmayı böyle yapmak gerektiğini ben söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Sarıbaş...

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli bürokratlar; benim bu gündemle ilgili Türkiye’de özellikle susuzluğun tarımda çok önemli bir madde olduğu için, çokta hoşuma gitti, onu belirtmek istiyorum. Türkiye’de tarımda zorunlu olarak ürün seçenekleri içerisinde para kazanmak için köylümüz hızlı bir şekilde topraklarını zayı etmek zorunda kalıyor. Onun için şu soruyu sormak istiyorum ve önemli olduğuna da inanıyorum: Toprakların artık değerini yitirdiği ve ürün veremediğini yapı itibarıyla biliyoruz. Özellikle Trakya dâhil olmak üzere çoğu bölgelerimizde bu suların çok kullanımı, çeltiğin çok kullanımı vesaire gibi ve çevresel etkilerden kaynaklanan.

Şimdi, burada bir: Bu toprağın içerisindeki –sunumunuzdan anladığım kadarıyla- yenilenme konusunda ne kadar katkısı olabilir, onu ben biraz daha net -ARGE çalışmanızla- onu öğrenmek istiyorum?

İki: Burada toprağın bu konumdaki alternatif diğer ürünler içerisindeki bir pazarlamada en büyük sorun o olacağına inanıyorum. Tabii ki tanıtım, teknik anlamda kullanım gerektirirken hassas kavranması gerekiyor, bu konuda uzman kişilerin önderliğinde yapılmasının gerekliliğini çok net algıladım. Tabii ki bu bir zorluk getiriyor. Birden istediğiniz üzere kullanılabilirlik içerisinde şöyle şöyle dozajda kullanırsınız demekle yetmiyor. O anlamda da bu ürünün fiyatının piyasada düşmesi gerektiğini ve piyasadaki alternatifler içerisindeki payınızın yükselmesi açısından fiyat analizleri yaptınız mı? Bu fiyat analizleri içerisinde daha da aşağıya çekmenin -yani üretimin çok olmasıyla fiyatın düşeceğini söylemişler onu da algılıyorum ama- başka türlü fiyatın aşağıya düşürülmesi konusunda, rekabet konusunda ne yaptınız ve diğer fiyatlar içerisinde nedir? Çünkü payın ancak öyle artabileceğini inanıyorum ve özellikle de Türk tarımında da bunları denglerseniz hem cari açık açısından hem de sizin bahsettiğiniz için tarıma çok faydalı olacağını, özellikle de dünyanın açlığa gitti, son elli içerisinde dünyada açlığın başlayacağı bir dönemde böylesine önemli -kendi ürününüz olan- böyle bir yer altı zenginliğimizin kullanılması da bizce çok önemli bir stratejik ürün olacağına inanıyorum.

Bunun yanında tabii ki az önce... Kutluyorum tabii böyle AR-GE’den dolayı. AR-GE çalışmasına özellikle kamu alanının önderlik yapmasına inananlardanım çünkü özel sektör biraz daha geride geliyor. O anlamda da az önceki bütçenizdeki –yanlış söylemiyorsam- 12 milyon liralık AR-GE ayırmışsınız, onu da kutluyorum, ciddi bir rakam. Ama şu 500 milyon lira da gerçekten kamuda anlamlı ama şöyle bir baktığımızda yıllara sari olarak 500 milyon liranın içerisinde –ki pazar payımız biliyorsunuz, daha önce düştü, kullanım bor üzerindeki deterjan ve pazar paylarımızla birlikte- onlarla orantıladığımızda -yani eleştiri anlamında söylemiyorum, bilgilenecek anlamda söylüyorum- bu pazar payımızdaki kârımız reel olarak, enflasyon dışında, artmış mıdır diğer yıllar itibarıyla, geri de mi kalmıştır? Bu bence önemli bir soru diye düşünüyorum. Çünkü o zaman gerçekten dünyada elimizde böylesine önemli bir bor madeninin doğru işletip işletmediğimizi de ben kendim bu konuda da nereye geldiğimizi reel olarak görmüş olacağım.

Çok Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Sarıbaş.

Sayın Domaç...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdüre de çok teşekkür ediyoruz sunumundan dolayı ve kurumun gelişmesinden dolayı.

Şimdi, sanıyorum, Sayıştay bu öneride bulunurken fiyattan çok ürünün yaygınlaştırılması konusunda özellikle durmuş olması gerekiyor. Çünkü ürün yaygınlaştıkça fiyat zaten düşer otomatikman ama burada da kurumun yapması gereken işler var, ürünün yaygınlaşabilmesi için. Önce bizim tarım alanında, tarım yapan kişilere, çiftçilere mikro besleyicilik nedir, onu anlatmak lazım. Bunun karşılığı ne, başka mikro besleyiciler var mı, bunlar hangi oranda kullanılıyor, ürün hangi oranda kullanılmalı? Bunu da yapacak kişiler var Türkiye’de çokça sayıda. Yani ziraat mühendisleri var, biyologlar var çok miktarda Türkiye’de. Bunlar bu çiftçileri bilgilendirebilirler. Sizin satış ve bilgilendirme teşkilatınızı çok fazla bilmediğimiz için belki bu söylediklerimiz fazladan olabilir ama söyleyelim yine, tekrarda yarar vardır. Örneğin bir ilaç firmasını çağırın, bu pazarlama yöntemleri konusunda bir konferans versin size. Yani, Türkiye’nin en hızlı bu işi yapan kurumlarıdır onlar.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – İlaç firmaları kadar kendilerine pazarlama teşkilatı kuracak güçlü değiliz, yani o güçteler mi?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ondan daha güçlüler. Bunu şunun için söylüyorum: Bu alanda, pazarlama alanında çok başarılı sistemi vardır ilaç firmalarının. Arzu ederseniz biz de katkı sağlarız bu konuda. Neden bunu söylüyorum? Elinizde bir ürününüz var, bu ürünün hem ülkeye yararı var hem de size yani kuruma yararı var. Dolayısıyla, bundan yararlanmak veya maksimum ölçekte yararlanmak lazım diye söylüyorum. Fiyat ikinci planda kalır, önce pazarlamayı düzenleyebilirsek fiyat ikinci planda kalır. Fiyatı ayarlamak kolay yani Sayıştay önerisine göre fiyatı ayarlamak kolay. Satış belli orana varırsa, siz de biraz fedakârlık yaparsınız, fiyatı ayarlanabilir. O konuda sorun yok. Ancak, bir şeye daha katkınız olur: Bizim çok sayıda ziraat mühendisimiz var işsiz, çok sayıda biyoloğumuz var işsiz, bu insanlar iş edinirler ve topluma da yararlı olurlar. İki yönlü, hem kuruma hem bu alandaki uzmanlara faydamız olur.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Domaç.

Sayın Belen...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdürüm, teşekkür ederim sunumunuz için.

Şimdi, birinci önerideki Etidot-67 yani Etidot çiftçiler tarafından bayilerden veya satıcılardan alınıp direkt kullanılan bir madde mi yoksa kimyasal üreten, gübre üreten fabrikalara takviye olarak sattığınız bir madde midir? Yani, bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 6

konuda burada bir açıklık yok. Şimdi, arkadaşlar “fiyatın düşürülmesi” diyor da fiyatı düşürdünüz, direkt bayiler kanalıyla çiftçinin kullandığı bir maddeyse etkisi olur ama fabrikaya düşük fiyatla satarsanız fabrikanın zaten kârı artar, o fiyatı düşürmez. Bu konuda ben bilgi rica edeceğim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Belen.

KAMER GENÇ (Tunceli) – İsmi “ETİ bereket gübresi” diye koysak.

BAŞKAN – Bravo, evet, doğru.

Mesela, aynı şekilde amonyum fosfat ilgili de DAB... DAB-500’ü mesela çiftçiye ezberletmişiz. Doğru söylüyor tabii Genç. Hani “Etidot-67” diye siz kimyacılar olarak belki bunu ifade ediyorsunuz ama...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, birkaç açıklama yapayım, sayın milletvekilleri de...

BAŞKAN – Sayın Yüksel de söz talebinde bulundu. Milletvekillerimiz sorularını yöneltsin, ondan sonra topluca cevap verirsiniz.

Sayın Yüksel, buyurun.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, şimdi, Sayın Domaç “Çok sayıda ziraat mühendisi işsiz var Türkiye’de.” dedi. Bunu biz söylesek oradan hemen mırıldanmalar başladı.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ona gerek yok, herkes biliyor.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Tabii, herkes biliyor, bravo, doğru.

Şimdi, hepimizin beraber istediği, tarımda daha yüksek oranda kullanılmasını sağlamak yani ben gene belirteceğim, Türkiye’de tarım çökmüş durumda ve küresel piyasada rekabet edemez durumda. Yani, bizim pamuğumuz vardı, pamuğumuz yok oldu çünkü bir Yunanistan çıkıyor, sizin pamuğa verdiğiniz fiyat kadar prim veriyor yani bunları bilelim. Batıyor dediğin Yunanistan senin 3 mislin millî gelire sahip yine, batmış hâliyle yani.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Yapmayın ya, böyle bir şey olabilir mi?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Bırakın ya demagojiyi, burada yararlı olmaya çalışıyoruz. bir şey söylüyoruz yani. Böyle ama yani. Sen pamuk bölgesinden geliyorsun, pamuk var mı şimdi, var mı pamuk?

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Olağanüstü bir durum var.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Olağanüstü durum değil, bu bir şey değil, bu on yıllık politikalar, bu yeni değil yani.

BAŞKAN – Sayın Yüksel, sizin yönelttiğiniz bir soru var mı?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Bakın, şu bir gerçek midir, bana onu söyleyin: Türkiye’de mazotta ve gübrede...

MUSTAFA GÖKHAN GÜLŞEN (Kastamonu) – Demagoji yapmayın.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Tarım ürününden konuşuyor, demagoji falan yapmıyor ya! Orada karşılık verince de hepiniz bozuluyorsunuz ama.

BAŞKAN – Sayın Yüksel, siz sorunuz varsa sorunuzu yöneltin.

Arkadaşlar, genel değerlendirmeyi yapınca böyle politik bir şeye dönüşüyor iş.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Politik bir şey değil, ben bir tespit yapıyorum ve o tespit sonucunda öneride bulunuyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yani, sonuç olarak tarıma katkıda bulunmak istiyoruz hepimiz, değil mi? Bizden daha çok sizin bulunmaya çalışmanız lazım iktidar partisi olarak. Ama, şu gerçeği de bilelim: Yani, şimdi, mesela, tarımda, mazotta ve gübrede dünyanın en yüksek vergisini ödemiyo mu bizim çiftçimiz? Ödüyor. Bu gerçeği bilelim yani lütfen. Bu bir demagoji değil, bir tartışma konusu değil. Nasıl “Ziraat mühendisleri işsiz.” tespitini yapıyorsak bu da bir tespittir ve bu doğrultuda tarıma destekte bulunalım diyorum. Gerçi, arkadaşımızın söylediği yani Bülent Bey’in söylediği bu, fabrikatöre yarayacak şekilde değil, direkt tarımda teşviki sağlayabilirsek... Yani tarımdaki fiyatları daha uygun hâle getirirsin en azından; böyle bir öneride bulunacağız.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Bıyıklıoğlu, buyurun.

AYDIN BİYİKLİOĞLU (Trabzon) – Sayın Genel Müdürüm, alt komisyon toplantısında da kurumu yakinen görme fırsatını bulduk. Tabii, çalışmalarınızdan esas itibarıyla memnunuz, teşekkür ediyoruz. Biz dua da ederiz aynı zamanda işinde başarılı, bu memleket için çalışanlara.

Ben bu Türk topraklarının yani ülkemizin topraklarının bu borlu katkı maddesine ihtiyacı hakkında bir çalışma yapılmış mı yani nedir durum? Mesela, az önce siz bizi bilgilendirdiniz yani mikroetkili bir sistem Türkiye’de toprakta mevcutsa demek ki iyi verim veriyor, bunun katkıya ihtiyacı yok. Fakat azsa, bu konuda, bilmiyorum, belki arkadaşımız, Bor Enstitüsünden olan arkadaşımız bilgilendirebilir. Yani, şimdi, büyük bir ihracat potansiyeli olup bunu alıp dünyaya tekrar satan firmalar var yurt dışında, ifadelerinizde izah ettiniz, güzel.

Şimdi, Türkiye’de buna sahip çıkacak birileri olması lazım geliyor gibi. Şimdi, belli bir para kaynağı var yani bunu kazanmak isteyen, zenginleşmek isteyen... Bizim buna ihtiyacımızda var yani kendi sanayicimizin de desteklenmesi lazım, üreticimizin de. Belki tarım sektöründe gübre üreten firmaları da bu işin içine katmak lazım. Şimdi, bu bilgileri burada ifade ettiniz, biz de bilgilendirmiş olduk. Bu sahanın içerisinde olup da bu bilgiden haberi olmayanlar da vardır. Dolayısıyla, bu akışın sağlanması lazım. Bir de bu konuda bize bir bilgilendirme olursa memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özensoy...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 7

Tabii, şimdi, ETİ Madenin asıl görevi bor ve bor kimyasalları üretimi, yıllardır da yaptığı iş bu. Tabii, bu ürün geliştirme, AR-GE çalışmaları da bunun yanında yapacağı işler ama.

Şimdi, bor konusunda Türkiye’de birçok efsaneler geliyor, bora çok büyük sorumluluklar yükleniyor yani umutlar bağlanıyor ama gerçekler o kadar da o umutların bağlandığı gibi de değil.

Şimdi 1’inci maddede ben de belki lüzumsuz aldım ama, önemli bir şey tabii tarımda birtakım şeylerin gelişmesi ama... Bakın, buradaki tesis 8 bin ton kapasiteli, tam kapasitede çalışsa cirosu 8 milyon dolar bunun. Yani, bin dolar tonu yani bu bor ETİ Maden içerisinde öyle çok yüksek katkısı olan bir yer değil. Tabii ki önemli tarım açısından. Burada ne demiş Sayıştay? Ürün geliştirme yapan en önemli yer neresi? TİGEM. TİGEM’le ilişki kurmuş arkadaşlar yani “Biz bu ürünü üretiyoruz, kardeşim al bu ürünü, en sağlıklı nerede kullanabiliyorsan kullan, ben de sana senin istediğin en güzel şekle getirebilirim.” diye herhâlde sundunuz değil mi? Yani, bence bu öneri yerine getirilmiş gibi geliyor.

BAŞKAN – Kifayeti müzakere...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – En azından öneri doğrultusunda işlemler yapılmış gibi geliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Akyürek...

MEHMET AKYÜREK (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, benim sorum Genel Müdüre.

Toplantılar oluyor, bakın, bugün hep gülüyoruz, niye? Buluş o kadar güzel ki sabah, öğle, akşam hep yiyecek, tarımla ilgili.

Şimdi, benim de tarım ve gübre sektörüyle biraz ilişkim olduğunu arz edeyim. Şimdi, efendim, bu güzel bir buluş. Bunu Ziraat Odaları Genel Başkanı, TİGEM ve GAP’la, bunlarla bir görüşüp... İnanın, ben inanıyorum, bu, gübreyi yarı yolda bırakacak. Çünkü eğer ürünün verimini artırıyorsa bereket oluyor. Bu konuda çok iyi bir pazar vardır burada. Bunu vurgulamak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Akyürek.

Sayın Öztaylan...

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, burada bütün arkadaşların konu hakkındaki açıklamaları beni hem memnun etti hem mesrur etti. Hepsine teşekkür ediyorum.

Bundan yirmi yıl, yirmi iki yıl önceki burada oturduğumuz KİT toplantısında bir serzenişte bulunmuştum. Biz Bandırmalıyız, Bandırma’da da bunların nakliyesi yapılır. Biz bu borların çıkarıp, langır langır langır demirlerin içinden dökülerek ihracı yapıldı. Biz o zaman değirmencililiği bile yapamaz iken bu hâle getiren Etibank’ın tüm personeline huzurunuzda ben teşekkür etmek istiyorum, kutlamak istiyorum.

Tabii, Sevgili Özensoy’un ifade ettiği gibi, bor bir efsane olarak bize dayatılmaya çalışıldı. Mesela, gözlük camında bor kullanılıyor ama tüm üretimde kullanılan bir yıl içinde 1 tır. Başka kullanman mümkün değil çünkü on binde 1 gibi. İşte, gözlük camında bile kullanılan, şöyle olan, böyle olan bor gibi.

Şimdi, bizim Marmara Bölgesi’nde ve bazı bu işi yapan seracılar bu ürünü kullanıyor. Bu ürünü kullanmasından başka -Sevgili Özensoy daha iyi bilir çünkü kimya mühendisi- BAGFAŞ Gübre Fabrikasının şlam atığını yani kireç niteliği olan o şlamı da alarak seralarda ve tarlalarda o element eksikse onu koyuyorlar. Sizin ifade ettiğiniz gibi, yetersiz ise koyarsınız, yeterliliğinden fazla koyarsanız öldürüyor malı. Bunun baz demonstrasyon çalışmalarını Etibank’ın yetkili kişileri bizim bölgemizde yaptı. Örneğin, normal gübre atılan mısırların tam 3 katı büyüdüğünü biz gözlerimizle müşahade ettik ve gördük. Bunun için yapılan çalışmaların önce, muhakkak, Tarım Bakanlığı tarafından toprak tahlilinin yapılması ve bu tahlilin neticesinde yapılacak olan katkının hangi bölgelerde nasıl olduğunun şey yapılması... Örneğin, bu gübreyi bizim Bigadiç’te kullanmamız mümkün değil, Bandırma’da kullanmamız mümkün değil. Niye? Toprağın ana maddesinde bor var zaten çünkü bizim oralarda ağaç bile yetişmiyor o olduğu için. Muhakkak bunun önce tahlillerinin yapılarak, devlet müessesesindeki katkıda bulunarak orada kullanılmasının teminini... Ve en önemli bir şey de, tabii bizim öyle bir şeyimiz yok serbest rekabet koşullarında: “Yüzde 10’a biz ulaşacağız.” Yüzde 10’a ulaşacağız da bizim ürünümüz ucuz. Bunu muhakkak alım bazında, DMO’yla anlaşarak devlet kurumlarında kullanılan, askeriyede, devlet kurumlarındaki temizlik maddelerinin sizden alınmasının temini nasıl olur acaba? Aklıma geldiği için söylüyorum. Siz muhakkak bunları dahi iyi yapmışsınızdır ve yapacaksınız da.

Şimdi, burada ürünlerin çalışmasını yaptığınızı, daha da yapacağınızı biliyorum. Şimdi, anlatmak istediğim şu: Bu ürünleri geliştirdiniz. Bu ürünlerin geliştirilmesi -gerçi bundan sonra bu konu açılacak da- bu deterjan, gübre sanayisinde kullanılması gereken bu unsurlar sizin AR-GE çalışmalarınızla mı vuku buldu, bu başarı elde edildi yoksa başka kurumların katkısıyla mı oldu? Benim sorum da bu.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BOREN Başkanımız, buyurun.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK –Sayın Başkanım, bu konuda kısa bir bilgi verme ihtiyacı içerisindeyim.

Sayın milletvekilleri, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü olarak tarımda bor kullanımıyla ilgili Tarım Bakanlığıyla birlikte 2011 yılında bir Tarım-Bor Araştırma Uygulama Programı başlattık. Bu program hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum. Bu program Etidot-67nin Türkiye’deki kullanımını sağlamaya yönelik olarak geliştirilmiş olan bir programdır. Kısaca malumat vereyim ama öncelikle bir noktaya işaret etme ihtiyacındayım.

Sayın Genel Müdürümüz ifade ettiler, önemli bir mikrobesein elementi. Mikrobesein elementi ancak bor İngilizce tabiriyle “essential nutrient” yani bitki yeterli bor alamazsa kendi fonksiyonlarını sağlıklı bir biçimde icra edemiyor, bu bilimsel olarak kanıtlanmış bir durum. Hayvanlar ve insanlar için henüz borun “essential nutrient” olduğu kanıtlanmış değil,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 8

bu yolda çalışmalarımız var ama bitkiler için kanıtlanmış durumda. Ancak bor ppm seviyesinde yani toprakta milyonda 1 seviyesinde, mesela 100 ppm bulunuyorsa bir bitki için yararlı olabiliyor, 200 ppm olduğunda toksik etki gösterebiliyor. Dolayısıyla, bir çiftçinin eliyle alıp kullanabileceği fosfor gübresi gibi "Biraz daha fazla atarsam biraz daha fazla verim sağlarım." diyebileceği bir üründen bahsetmiyoruz burada. Çok ciddi bir kontrol gerekiyor.

İkincisi: Dünyada, Sayın Genel Müdürümüzün paylaştığı verilerle birlikte yüzde 14 tarım sektöründe bor kullanımı var. Ülkemizde ise sistematik bir kullanım henüz yok ve bilinçli bir kullanım da yok. Biz 2011 yılında Tarım Bakanlığıyla bir protokol yaparak bu programı başlattık. Özel bir akademik ekip oluşturduk, bitki besleme konusunda Türkiye'de en otorite birkaç hocamızla birlikte. Bunlar program danışmanı oldular. Şöyle bir çalışma yaptık: Türkiye'de o zamanki verilere göre toplam tarımsal üretimimiz 80 milyar liraydı, bugün itibarıyla 90 milyar liralık bir tarımsal üretim değerimiz var, tarımsal üretim değeri. Bu tarımsal üretim değerinde, bizim yaptığımız farklı projelerde farklı sonuçlar alıyoruz tarla bazında yapılanlarda ama genelleştiremiyoruz bunları. "Eğer yüzde 1 katkı sağlasak" diye bir yaptık, stratejik plana bu ülke ölçeğinde yaklaşık 800-900 milyon liralık bir tarımsal katma değere yol açıyor. Tarımsal üretim değerimizin artışıyla 1 milyar dolarları karşılıyor. Yani, bugün itibarıyla aslında millî ekonomiye bir Eti Maden katmak gibi bir şey bahsettiğimiziz. Peki, sorun ne?

Birincisi, ülkemiz topraklarının neresinde bor ne kadar var? Bunun için Tarım Bakanlığıyla iş birliği hâlinde bir Türkiye toprakları bor haritası çıkarttık, GPS'le 16 bin örnek alarak, bütün Türkiye toprakları üzerinden nokta nokta bunları analiz ederek bir genel harita çıkardık, birinci aşaması buydu programımızın.

İkinci aşamasında programın, ürünler bazında... Söz gelimi 80 milyar liralık bir tarımsal üretim değerinden bahsediyoruz. Ürünlere böldüğümüz zaman domates 10 milyar dolar, buğday 10 milyar dolar, ondan sonra, üzüm gibi, incir gibi 3 milyar dolarlık ürünler geliyor, ondan sonra, 1 milyar dolarlıklar vesaire. Bu bölüme böldük, sonra, domates Türkiye'de en çok nerelerde yetişiyor, bu havzalar üzerinden projeler geliştirdik.

Şimdi, hâlihazırda 13 projemiz, bu dönemle birlikte 15 projemiz yürüyor, bunlar havzaları içeriyor. Projenin birinci yılında mesela nereyi çalışıyoruz? Karadeniz bölgesinde fındığı çalışıyoruz. Bütün Karadeniz Bölgesi detaylı bir biçimde analiz ediliyor tarım toprakları olarak. Nerelerde bor eksikliği var, bu borun eksik olduğu bölgelerde denemeler kuruluyor. Bu denemeleri de en az üst üste iki yıl takip etmemiz gerekiyor ki istatistiki olarak anlamlı bir sonuç çıkartalım, bu sonuçtan da o havza için ve o ürün için pratik uygulama örneklerini geliştirebilelim. Bunun sonunda da elde ettiğimiz verileri Eti Madenin, gübre firmalarının, yerel tarım birliklerinin olduğu çalıştaylarla paylaşıyoruz. Hâlihazırda birinci yıl verilerini bitirdiğimiz 4 tane çalışmamız var; Karadeniz'de fındık, Karadeniz'de çay, Trakya bölgesinde ayçiçeği bu çalışmaların içinde, bir de Orta Anadolu'da şeker pancarı. Bu ürünlerin hepsinde istatistiki olarak kontrol edilebilir ama -dikkatinizi celbediyorum- bunların birinci yıl verileri, ikinci yıl verileri alınacak, sonra da istatistiki ortalamaları alınacak. Yüzde 10'lar civarında genelleştirebileceğimiz bir verim artışı var. Borun önemli bir etkisi bitkinin üreme fonksiyonları üzerinde yani yetersiz bor varsa buğday tane yapmaz, yetersiz bor varsa şeker pancarındaki şeker oranımız düşer. Dolayısıyla, direkt verim ve kalite arasında bir ilişki var. Bu sonuçlar alındıktan sonra Eti Madene talep olarak dönecek. Dolayısıyla, öncelikle TİGEM'le birlikte bir çalışma yapmadan önce bu çalışmanın sonuçlarını alıp ondan sonra bu çalışmaların sonuçlarını içselleştirmek üzere bir çalışma yapılmasının daha değerli ve uygun olacağını değerlendiriyorum. Bunları kısaca sizlerle paylaşmak istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Genel Müdürüm, genel olarak siz de bir değerlendirme yapın özetleyerek.

Buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkanım, öncelikle olayın iki tane boyutu olduğunu söylemekle başlayayım: Bir iç piyasa, bir dış piyasa. Biz ürettiğimizin 77 tonu dışında tamamını ihraç ediyoruz. Dolayısıyla, dışarıda fiyat düşürmek zaten çok anlamlı bir şey değil. Artı -biraz önce çok anlatamadım mevzuu, biraz dağıttığımı düşünüyorum- biz bu sektöre 200 bin ton mal satmaya başladık bununla beraber. Yani, sadece Etidot-67 değil bu sektöre hitap eden mal. Yani, öyle politikalar izliyorsunuz ki mesela falanca yukarıda tutuyorsunuz, filancanın satılmasını istiyorsunuz. Yani, tabii, bunların ayrıntısını burada söylemek çok doğru olmaz çünkü kârlı olduğunuz alan başka bir alan. Yani, şimdi, iç piyasadaki durum çok farklı bir durum. İç piyasada bu malın tamamını bedava versek de bir şey olmaz. Yani, bunu bedava verelim, ne olacak, içeride bir an için... Yani, 5 bin ton da iç piyasaya verdiğimiz varsayalım, toplam 5,5 milyon dolar Eti Maden yada devlet -Eti Maden demeyelim- bu sektöre bunu verir ama kullanmaz ki sektör. Önce bu kültürü oluşturmak lazım. Bu kültürü oluşturmak için de referans kuruluşlara ihtiyaç var. Yani, siz istediğiniz kadar falanca profesörle, bilmem ne neticesini almış olun. Ben dünyaya biraz pratik bakan bir insanım, yanlış anlaşılmasın.

Bizim yaptığımız şey şu: Biz bir kere bunun kararını verdik, bu bir proje bizim açımızdan, referans topraklar alacağız çiftçiye o bölgede. Çünkü, Hakkâri'de gördüğüne Edirne'deki inanmaz, gözüyle görmesi lazım. "Bu toprakta şu borlu, bu borsuz, bak, buradaki rekolte bu, şuradaki rekolte bu." diye ona göstermemiz lazım. Aksi takdirde, "Bilimsel bir yayın var, işte, rekolte yüzde 90 arttı." diye yani malum, çiftçi böyle bir şeye inanmaz. Biz olsak biz de inanmayız aslında, işin doğrusu.

Şimdi bizim şu anda TİGEM'le yapmaya çalıştığımız şey, piyasada eksik olan, güven. Yani, herkes bir şey söylüyor, doğru mu söylüyor peki? Ama, Eti Madenin buradaki farkı, biz hiç bilerek kimseyi aldatmıyoruz, ne söylüyorsak hepsinin doğru olmasına, bütün istatistiklerimizin, bütün analizlerimizin doğru olmasına dikkat ediyoruz. Biz bir şey söylersek çiftçi bundan etkilenir. Bunun için referans topraklar ve referans deneyler yapmaya çalışıyoruz, bizim yol haritamız bu. Topu topu içeride işte 77 ton satılmış. Yani, 77 ton hibe etsek, bin ton, 2 bin ton hibe etsek...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – "150 ton bin ton gübre sattık." dediniz. Nedir o?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Bir önceki seneden bahsediyorum Sayın Milletvekilim. Yani, biz burada 500 ton da satsak içeride büyük bir rakama tekabül etmez içeride sattığımız, o manada söylüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 9

Şimdi, bizim metodumuz bu sektöre, gerekirse bedava oraya bunu vermek ve orada referans toprak, referans ürün olarak söylemek. Evet, Eti Maden bunu falancayla yaptı ve şu neticeyi aldı diye kamuoyuna bu bilgiyi vermemiz lazım. Aksi takdirde, çok uzun süren araştırmalar falan... Çünkü, dünya kullanıyor şu anda, 200 bin ton mal satıyoruz bu sektöre. Yani, dünyanın o katettiği mesafe... İlla da aynı şeyleri tekrar yapmamıza gerek yok.

Sayın Öztaylan'ın bir sorusu var. Şimdi, bu 2000'lerin başında daha biz görevde yokken -ben 2004'te Genel Müdür oldum- kurumda başlamış bir çalışmanın daha sonra pilot tesis... Bandırma'da biz pilot tesiste bunu denedik ve ürünü ürettik. Yine, Bandırma'da tamamen projeyi kendimiz yapmak kaydıyla bunun tesisini kurduk. Yani, bu 2000'lerin başından beri devam eden bir süreç. Tabii, birinin başladığına öbürü de devam ediyor.

Kârlılığımızla ilgili bir şey söyleyeyim. Ben 2004 yılında Genel Müdür oldum, yirmi dokuz senedir bu kurumda çalışıyorum, 2004 yılının iki defa benim için önemi var: Bir, 2004'ten itibaren bu kurumun tüm unsurları özelleşti, sadece bor kaldı. 2004'teki kârımız 17 milyon dolar, şu anki kârımız 500 milyon dolar. Kâr oranımız 2004'te yüzde 6, şu anda 2014 itibarıyla yüzde 55. Yani, buradaki kârlılık oranları da bu şekilde değişti.

Biraz önce pazarlama ağıyla ilgili bir konu vardı. Bizim hedef kitlemiz yurt dışında, normal klasik gübre satan, üreten sektörler. Çünkü, orada yüzde 1, yüzde yarım mertebesinde bu azot, fosfat gübresinin içerisine koyuyorlar. Sayın Vekilimin sorusuna da böyle cevap vermiş olayım. Çünkü, onun uygulanması da ayrı bir kültür ve ihtisas. Yani, sadece onu verdiğiniz de olmuyor. İllaki "Dozaj, şekil, nasıl uygulanacak?" O başka bir dünya. O dünyaya bizim onlar kadar sirayet etmemiz mümkün değil. İllaki onlar bu işi bizden çok daha iyi biliyor. Tabii, Türkiye'deki yerli gübre üreticilerine de biz söylüyoruz.

Sayın Milletvekilim, sizin de söylediğiniz gibi, ziraat odalarıyla da biz kontak kuruyoruz, üniversitelerle de kontak kuruyoruz ama hepsinden daha önemlisi referans. İllaki referansa ihtiyacımız var. Şu anda biz o referansı oluşturmaya çalışıyoruz.

Cevap vermediğim başka bir şey kaldı mı bilmiyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Dalan'ın da herhâlde bir sorusu olacak.

Buyurun.

GÜLAY DALAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu Etidot-67'nin yerli gübre veya ithal gübreyle arasındaki fiyat farkı nasıl? Yani, sizin fiyatlarınızla onların arasındaki fiyat farkı nasıl? "Eti bereket gübre" diyelim, daha güzel olacak.

Sizin ürününüzle Bandırma Gübrenin, diyelim, fiyat farkları nasıl?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Şimdi, Sayın Milletvekilim, onların fiyatıyla bizimkisi çok farklı tabii. Yani, söyleyeyim mi bilmiyorum, fiyat 1.100 dolarlar mertebesinde. Yani, klasik gübreden farklı tabii bizim buradaki şeyimiz.

GÜLAY DALAN (İstanbul) – 1.100 dolar/ton sizin mi yoksa onların mı?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Bizim satışımız. Ama, biz bunu endüstriye veriyoruz. Yani, bizim perakende satışımız yok. Yani, çiftçiyle biz muhatap değiliz çünkü hedef kitlemiz dünya.

GÜLAY DALAN (İstanbul) – Endüstriye yani fabrikalara veriyorsunuz.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Milletvekilimin sorusuna da böyle cevap vermiş oluyorum çünkü fiyat düşürmek... Mesela, ne oldu? İşte, o kadar değişiyor ki fiyatı düşürdüğünüzde kendinize zarar verirsiniz çünkü o adam bunu alacak, çaresi yok onun. Yani, çünkü bu sektör oluştu. Başlarken müşterinin nazlı ama alıştırdıktan sonra size geçiyor inisiyatif. Yani, şu anki pozisyonda inisiyatif artık bize geçti. Onun için, fiyat düşürmek çok yanlış bir şeydir.

GÜLAY DALAN (İstanbul) – Düşürmek açısından değil, fiyat skalasındaki yeriniz nedir? Yani, "Bandırma Gübrenin fiyatı şu da bizim gübre fiyatımız bu." gibi

BAŞKAN - Segment olarak farklı bir segmentte bu ürün, dolayısıyla diğer gübre fiyatlarıyla mukayese edilmez.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Milletvekilim, bu segment tamamen farklı, onunla mukayese edilemez. Yani, o klasik NPK gübresiyle hiç alakası yok.

BAŞKAN – Bunun adı gübre.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Ha, bir de ismiyle ilgili Sayın Genç'in bir eleştirisi vardı. Tabii, Türkiye...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Eleştiri demeyelim de tavsiye niteliğinde dedim.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Tavsiyesi diyelim.

Türkiye'ye hitap edecek şekilde yola çıksaydık... Belki hâlâ da yapabiliriz yani yapabiliriz bunu. Ama, şimdi bunların hepsi bir şey ifade ediyor aslında.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Türkiye'deki satışını...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Evet, Türkiye'deki satışta biz ismini değiştirebiliriz bunun, doğru. Bunu yapalım ama yurt dışında hepsinin bir anlamı var: Eti, Eti Madeni temsil ediyor; 67, içerisinde ne kadar bor olduğunu söylüyor; DOT dediği, içerisinde hangi kimyasal var, Disodyum Oktaborat Tetrahidrat'ın baş harfleri onlar. Yani, sektör onu biliyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi, önerinin gereği yerine getirildi diyebiliriz muayen Sayıştaya?

O zaman gündemden çıkartılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Ben bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 10

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Biz burada Etidot-67'nin 8 bin ton kapasiteli üretimini yapılmadığından hareket etmiştik ancak Türkiye ekonomisine olacak olan büyük katkısının da... Az önce Sayın BOR Enstitüsü Başkanın da izah ettiği gibi, büyük bir katkısı olacağı malum. Tabii, Eti Madenin bununla uğraşıp, böyle bir üretimi yaygınlaştırıp ya da dağıtımını, her şeyini üstlenmesi belki kendisi açısından cazip değil. Biz konunun gündemde tartışılıp Komisyonunuzda, alınacak karara...

BAŞKAN – Siz yine takip edersiniz, biz gündemden çıkarttık.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Çünkü, burada, öyle zannediyorum bir taraftan BOREN bir taraftan Eti Bor bakın çok güzel bir şekilde tanıtım faaliyetlerini yapmışlar, çok kapsamlı, Tarım Bakanlığıyla da ilişkileri kurulmuş, TIGEM'le ilişkileri kurulmuş, artık üzerine düşen görevi yerine getirdikleri kanaatindeyiz. Evet, siz ayrıca gerek duyarsanız devam edin.

2 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneri 2:

Kurumun BOREN ile olan ilişkileriyle ilgili olarak, 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkındaki Kanun hükümleri doğrultusunda BOREN ile olan ilişkilerin artırılarak sürdürülmesini teminen kurumun üzerine düşen sorumluluğunu yerine getirmesi.

BAŞKAN – Evet, Sayın Yılmaz, buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkanım, burada da yine araştırmadan kastedilen, iki farklı araştırma olduğunu söyleyerek sözüme başlamak istiyorum.

Bir: Kurumdan çıkan bir fikrin yine kurumun imkânları ve altyapısıyla yapılmasını gerektiren işleri biz yapıyoruz ama koordinasyon gereken işleri Bor Enstitüsüyle beraber yapıyoruz. Şöyle ki, bizim kurumumuzda 540 mühendis çalışıyor, ne kadar mühendislik branşı varsa hepsiyle ilgili çalışan arkadaşımız var. Dolayısıyla, biz herhangi bir projeye bugün akıl edip haftaya başlayabiliriz. Çünkü altyapı var, bunun ne bürokrasisiyle uğraşıyoruz ne onun şartnamesiyle uğraşıyoruz. Elinizde proses var, biraz önce arz ettim, işte baca gazından borlu soda elde etme, bunu piyasaya... Tarif etmek, yapmaktan çok zor, günlerce tarif etmeniz lazım, günlerce bunu anlatmanız lazım. Tarif edeceğimiz kişinin kültürünün, o konuyla ilgili bilgisinin sizden daha fazla olması lazım.

Şimdi, bu tür tefriki yaptıktan sonra “Evet, bu kurumun kültürü bunu yapmaya yeter, altyapısı da var.” dediğimiz şeyleri kurum içerisinde yapıyoruz. Ama bizim hava sahamızı ihlal eden konular, artık biz oralarda bir kültürümüz yok dediğimiz konuları Bor Enstitüsüne söylüyoruz. Mesela, 3 tane konu burada arz ettik, bir tanesi; sadece bor cevherinin tasnifi değil, diğer klasik cevherlerin de tasnifine yarayacak “optik ayırıcı” diye bir şey yaptık, Bor Enstitüsü ve bir özel firmayla beraber yaptık. Bunun esprisi şu: Normal şartlarda, bizim kurumdan örnek verecek olursak, her gün 300 kişinin yirmi dört saat çalışarak yaptığı triyaj işi var. Triaaj, ismi “tavuklama” tabir edilen, önünüzden bant geçiyor ama insanlar orada istenmeyen unsurları, kili, marnı atıyor, cevher geçiyor. Bu, son derece zahmetli bir iş. Düşünün, ayakta sekiz saat ve sürekli... İnsanın gözü dönüyor, ben orada şahsen duramıyorum, yani son derece zahmetli bir iş. Bu tür makineye yaptırılacak işleri, makineye yaptırma felsefesiyle saniyenin ellide 1'inde ışın gönderip kili, marnı hissedip onu üfleterek atan bir sistem geliştirdik. Mesela, şu anda tüm kurumun bu neviden işlerini toplam 3 tane makineyle yapacağız, hepsi bu. Yani, bunun gibi işleri tabii ki piyasanın teknik imkânlarıyla yapıyoruz. Bu bahsettiğim şey bir deneme projesi değil, bunu yaptık oldu yani şu anda bizim hattımızda çalışan böyle bir sistem var, bunu genelleyeceğiz ve bütün triyaj işlerini böyle yapacağız.

Başka ne yaptık? İşte, yağın içerisinde belirli miktarda, miligram mertebesinde, mesela 1 litreye bor kimyasalı koyduğunuz zaman acaba sürtünme katsayısını düşürür mü? Dünyada çünkü bunun örnekleri var, işte reklamlardan da biliyorsunuz. Bizde bu altyapı çalışıldı, fakat bizdeki altyapıyı kullanarak bu çalışmayı yaptık, bizim ekipman, mekanik tarafımız buna uygun olmayabilir, buradan olumlu netice alamadık, böyle bir şey var.

Diğeri, borun insan sağlığıyla olan ilişkisi, çok speküle edilen, işte dünyada üreme sağlığına negatif etkisi olduğu iddia edilen konuyu hakiki şartlarda Bandırma işletmemizde işçiler üzerinde kan, sperm örnekleri alarak yaptık ve sonuçta hiçbir şekilde insan sağlığına zararlı bir şeyin olmadığı ortaya çıktı. Bu bahsettiğim çalışmayı Çin'de de yaptılar, malum, yani Çin, nüfusunu artırmamak için direniyor, eğer bunun üreme sağlığına negatif etkisi olsaydı Çin'de bu olurdu, yani ortada Çinli kalmazdı ama Çinli, ürememek için elinden gelen her şeyi yapıyor. Şu anda 5 tane uluslararası yayın yapıldı, fakat bu işler sadece teknik altyapılarla yürümüyor, malum bir sürü kulis çalışmaları var.

Benim ilişkilerle ilgili söyleyeceğim şeyler bunlardır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Bir de BOREN Enstitüsü Başkanımıza söz vereyim, o da bu konuyla ilgili düşüncelerini aktarsın, ondan sonra üyelerimize söz vereceğim.

Buyurun.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de Sayın Genel Müdürümüz gibi projeler üzerinden hızlıca bir gidip birtakım görüşlerimi paylaşacağım ama ondan önce genel değerlendirmesi üzerinden birkaç söz söylemek istiyorum.

Malumunuz, 4865 sayılı Kanun 3/F maddesi içerisinde Eti Madenin talep edeceği projelerin öncelikle ve ücretsiz olarak yapılması şeklinde bir görev enstitümüzde tevdi edilmiş bulunmaktadır. Aslında, enstitümüz ile Eti Maden arasındaki ilişkileri belirleyen, kanunumuzdaki diğer atıflarda da bir stratejik ilişki öngörülmektedir ama bu madde çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Şimdi, Eti Maden ile benim göreve gelişimden sonra daha kapsamlı bir stratejik ilişki oluşturmak için birtakım çalışmalarımız oldu. Sayın Genel Müdürün ifade ettiği surette bu hususta üslupsal birtakım farklılıklar iki kurum arasında olduğu için, biz aslında karşılıklı proje önerileri üzerinden bu madde çerçevesinde ilerlememizi sürdürdük.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 11

Sözlerime şöyle açıklık getireyim müsaade ederseniz: Netice itibarıyla, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü bir ticari müessese, dolayısıyla bu ticari müessese olmanın gerektirdiği esneklik içerisinde hareket etmek konumunda ve durumunda. Biz ise, bütün kamu ve özel sektöre eşit mesafede olması gereken, bütün projelerini de belirli bir değerlendirme sürecinin içerisinde geçirmesi gereken bir yapıyız. Dolayısıyla, biz, bağımsız hakem değerlendirmeleriyle bir projeyi değerlendirmek konumundayız. Somut olarak birlikte bir yetkinlik merkezi oluşturmak, ortak çağrı programları düzenlemek gibi çeşitli görüşler karşılıklı olarak teati ettik. Ancak, sonuç itibarıyla, şu anda gördüğünüz gibi, Eti Madenin bize önerdiği veya bizim Eti Madene önerdiğimiz tek tek projelerin realize edilmesi şeklinde bir gerçekleştirme olmakta.

Cevher zenginleştirme makinesi, aslında sadece projenin kendisinden öte bir iş birliği mekanizması olarak da dikkatlerinize arz etmek istediğim bir konu. Şöyle ki, Eti Madenin bir ihtiyacı bize bildiriliyor, bu konuda yetkin olan ama hâlihazırda sadece savunma sanayisinde çalışan bir firmayla ön çalışmalara başlıyoruz. Şimdi, Genel Müdürü destekleme noktasında şunu ifade edeyim: Bu projenin ön hazırlık çalışmaları dokuz ay sürdü. Yani, Eti Madenin belirttiği sahadaki ihtiyaçlar, projenin bütçesi, projenin kapsamı ve bunların görüşmeleri dokuz ay civarında sürdü. Biz, 2012 yılı içerisinde projeye başladık, 2014 yılı içerisinde projeyi bitirdik. 3 aşamalı bir projeydi bu, kamu kaynaklarını etkin ve verimli kullanmak adına 3'e böldük. Birinci aşamasında, sadece prensiplerin ortaya konulması yani "near infrared" dediğimiz bir spektrometrik tekniği kullanıyor bu cihaz, anlık olarak bütün spektrumu analiz ediyor. Dünyadaki benzerlerinden üstünlüğü de şu: Biz, söz gelimi kolemanit ayırmak istiyorsak bu cevherle, sadece kolemaniti görmüyor makine, aynı zaman da kili de görüyor, kalsiyumu da görüyor, hepsini de pozitif olarak, anlık olarak ayırıyor, teorik olarak bunların hepsini ayırmanın mümkün bu makineyle. Dolayısıyla benzerlerinden üstün bir performansı hedefledik. Niçin? Firmaya bir rekabet avantajı oluşturabilmek için. Birinci aşamada, bunu laboratuvarında yani bu test sistemini, prensibini laboratuvarında bize göstermesini istedik. Birinci aşamanın bütçesi bitti, ikinci aşamaya geçtik, bunu kendi havzasında bir araya getirip prensip olarak çalışmasını göstermesini istedik, onunla ilgili performans kriterleri koyduk. Üçüncü aşamada da, sahada bilfiil testini istedik, bu da sonuç itibarıyla iki buçuk sene süren bir süreç oldu ve bitti. Ama bundan sonra da önemli bir iş var, ticarileşmesi noktasında.

Şimdi, burada da kamuda bir ilk var aslında, bu projenin geliştirilmesi sırasında BOREN'le projeyi yapan firma arasında yüzde 50-50 kâr ortaklığı oluştu. Yani, firma, bu üründen yaptığı satışın elde ettiği net kârının yüzde 50'sini kamuya geri döndürecek. Dolayısıyla, iş geliştirme adına da önemli bir ilave unsur elde etmiş olduk bu proje sonunda. Fakat, bundan sonrası da yani bunun ticarileştirilmesi, öncelikle Eti Madenin kullanılması, ondan sonra da diğer alanlarda, madencilik sektörüyle de sınırlı değil tarım sektöründe de kullanılacak olan bir makine ve yurt dışı pazarlarında da rekabet edebilecek bir cihaz kullanılması. Niçin bu kadar uzun konuştum? İş birliği konsepti içerisinde doğru bir performans kriteri oluşturup, projeyi doğru kurgulayıp, doğru sonuçlandırmak için yeterli nefesiniz olduğunda bize teknolojik olarak rekabet imkânı sağlayacak bu tip projeleri realize etme imkânımız olabiliyor.

Diğer projemiz, bizim, hegzagonal bor nitrür senteziyle ilgili Eskişehir Teknoparkta desteklediğimiz ve bunu üretmiş nano ölçekli hegzagonal bor nitrür üreten bir firmamız var. Şimdi, bu ürüne bizim kullanım alanları bulmamız ve bunu geliştirmemiz gerekiyor, hep "Bora yeni kullanım alanları." diyoruz ya. Bir seramik fabrikasında seramik redüktörlerinde yaptığımız denemelerde net yüzde 10 enerji tasarrufunu dokuz aylık deneylerde bulduk, şimdi bunu farklı sektörlerde yaymak istiyoruz. İş birliği yaptığımız kurumlardan bir tanesi de Eti Maden oldu doğal olarak. Orada, biz, aslında kolemanit redüktörlerini, kolemanit değirmen redüktörlerini hedeflemiştik ancak oralarda filtre problemleri nedeniyle çalışmadık, kayış sistemlerinin redüktörlerine girdik, oralarda da yükler çok fazla olduğu için -teknik bir detay ama- istediğimiz sonucu alamadık. Sonuç itibarıyla, olumlu bir sonuç alamadık ama bu olumsuz bir sonuç olduğunu da göstermiyor bu proje kapsamında.

Bor maruziyetinin insan üreme fonksiyonu üzerindeki etkilerini Sayın Genel Müdürümüz ifade etti, bu tip çalışmaların devam ettirilmesi gerekiyor.

Bir diğer proje daha var bizim yeni başladığımız, 2013 yılı itibarıyla, yüksek ticarileşme potansiyeli olan projeleri destekleme özel çağrı programı var. Burada da İstanbul Teknik Üniversitesiyle Eti Madenin ortak olarak sunduğu bir proje var hâle hazırda destekleme kapsamına aldığımız. O da, kolemanit cevherinden ısıl işlemeyle arsenik uzaklaştırılması ve zenginleştirilmiş kalsine toz kolemanit üretimi üzerinde, bu projemiz de hâlen devam etmekte.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Özensoy...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada, bu, özellikle BOREN'in üstlenmesi gereken konu, bor ve bor kimyasallarının tüketiminin artırılmasını geliştirmek üzere olmalı. Yani, şimdi burada gördüğümüz tablo da ETİ Madenin bor ve bor kimyasallarını verimli bir şekilde üretmede bir sıkıntı yok. Yani, Türkiye'de değil, belki de dünyada böyle bir sektör hakimiyeti yok, 2 milyar dolarlık bir pazarın işte hemen hemen yüzde 50'sine hâkim olmuştunuz, üstelik maliyetleri de en düşük noktada alarak, işte 500 milyon dolarlık bir kâr getirerek, yani Türkiye'de böyle bir sektör yok.

Şimdi, Bor Enstitüsünün asıl kuruluş amacı, ifade ettiğim gibi, bor ve bor kimyasallarının kullanımını ne kadar çok artırabilirsek, o 2 milyar doları ne kadar çok yukarı çekebilirsek, yani 20 milyar dolara çekersek, Eti Madenin işte 10 milyar dolara çıkma kapasitesi var demek ki yani gücü de var. Yani, sizin, mesela... Ha, şu doğru: Borun insan sağlığı üzerine etkilerini araştırılması. Neden? Çünkü, bununla ilgili öyle bir kulis yapıyorlar ki, deterjanlarda borun kullanımını engellemek için yaptılar bunu, hâlbuki böyle bir şey olmadığı hâlde, bor ve bor kimyasallarının insan sağlığı üzerinde herhangi bir sıkıntısı olmadığı hâlde, giderek deterjanlarda bor ve bor kimyasallarının kullanımı başladığı için, o sektör hemen bu tür bir yapı oluşturdu, bunun propagandasını yapıyor. Ha, şimdi biz de bunun karşısında, böyle bir şeyi, yani BOREN olarak, yani bu sahayı kapatmamak adına yapmamız lazım. Veya işte biraz önceki tarımla alakalı yaptığınız çalışmalar doğru veya biraz önce fırınla alakalı verimin... Ama yani ben mesela cevher zenginleştirme makinesiyle ilgili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 12

BOREN'le... İşte, bakın, süreç de hızlı yürümüyor. Yani, o dediğiniz proje çok kapsamlı, anlıyorum ben, yani kimya mühendisi olduğum için dediklerinizi de anlıyorum, gerçekten önemli bir proje. Ama yani bence asıl odaklanmamız gereken burada, bor ve bor kimyasallarının kullanım alanlarının artırılması. Yani, yeni birtakım şeyler, mesela... Şuna da bilmiyorum bu konuda kontak kurdunuz mu? Yani, birkaç senedir uğraştığı baca gazı filtrasyonu ile ilgili çok önemli bir çalışması var Eti Madenin. Ben bunu bütçe konuşmasında söyledim, yani bana göre dünya çapında bir buluş, baca gazı filtrasyonu çok önemli bir iş. Düşünün, iklim değişikliği, efendim karbon salınımı, bütün dünya bunu konuşuyor. Üstelik, karbon salınımını sıfıra düşürüyor yaptıkları filtrasyonla. Ha, bunu geliştirmemiz... Bunu geliştirsek var ya, yani emin olun, bakın bunu abartmıyorum Türkiye'nin kurtuluşu demektir bu ya, bunun üzerinde duralım yani. Basit bir şey ama ben çok hayret ediyorum bunu konuşmamda da söyledim, ya kimse, ne gazete yazıyor ne bir şey. Yani olmayacak bir şeyi manşet atıyorlar, işte "Şunu bulduk, şu oluyor, bu oluyor." bilmem ne. Ya, bunun üzerine odaklanmalıyız biz, mesela özellikle baca gazı filtrasyonu ile ilgili konuda... Ha, sadece filtrasyon veya Eti Madene gelir getirecek bir şey de değil, yani dünyayı tersine çevirecek bir iş ya. Yani şu anda bütün herkes karbon salınımı, iklim değişikliği, bilmem ne, şununla bununla uğraşıyor yani. Ha, şimdi, ben bu konuda, yani bilmiyorum nasıl bir iş birliği yaparsınız veya nasıl bir şey olur, yani bunları söylersiniz ama... Bir de, aynı zamanda, baca gazı filtrasyonunu yaparken, işin de ilginç, oradaki filtrasyondaki işi bittikten sonra cam sektörüne yarayan da bir ürün elde ediyorlar yani, çok da farklı bir yapı. Yani, çok önemli bir şey aslında ortaya çıkan durum. Bu konuda elbette Eti Maden... Ben, ilk konuşmamda dedim, hani çok efsaneler var, farklı yönlerden yaklaştıkları için efsane dedim ama bu yönlerden öne açık, yani bir çok şeyler olabilir, Türkiye'nin kurtuluşuna vesile olabilir. Ama bor ve bor kimyasallarının üretimini sağlıklı bir şekilde artırabilirsek, artırmaya katkı sağlayabilirsek... Dünyadaki gelişmeleri elbette takip ediyorsunuzdur, yani bor ve bor kimyasallarıyla ilgili nerede neler kullanılıyor, ne gelişmeler var, yani bunlarla ilgili lütfen... Yani, BOREN olarak da, madem düşünülmüş, güzel düşünülmüş...

Siz biraz önce bir şey dediniz, ben onu biraz garipsedim, şu anlamda yani yanlış anlamayın: Hani, biz, her kuruma eşit olma... Hayır, her kuruma değil, sizin en çok Eti Madenle ilişki içinde olmanız lazım, diğer kurumları da umursamamanız lazım. Yani, belki siz göreviniz gereği, işte içinde bulunduğunuz durum gereği bunu söylüyorsunuz ama Bor Enstitüsü'nün asıl hedefi, her şeyi bor, yani borla ilgili ne varsa yapabileceğiniz... Sağ olun, güzel bilgiler verdiniz, yani iyi çalışmalar yapıyorsunuz ama bu anlamda, yani bu geldiğimiz noktayı, yapılan bu çalışmaları, bu ivmeyi bizim değerlendirmemiz lazım. İşte, ben, her zaman söylüyorum, elbette biz muhalefet partisiyiz ama biz de yiğidin hakkını yiğide veririz. Ben, Eti Madeni her geçen gün yaptığı çalışmalarından dolayı tebrik ediyorum, her zaman destek olmak adına da ne yapmamız gerekiyorsa da onu buradan yapacağımızı ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Necati Bey.

Sayın Domaç...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilimin bıraktığı yerden devam edeyim, söylediklerinin hepsine katlıyorum bir defa, yani onu belirteyim.

Şimdi, bu 3 tane proje yapılmış belli başlı, mesela bu son proje BOREN'in işi değil, Halk sağlığı bölümleri var Türkiye'nin tıp fakültelerinde müthiş, inanılmaz; yani verirsiniz bir dakikada bu işleri yapar, zaten işleri bu; belki de yaptırmıştır, bilmiyorum, yani işleri bu.

Şimdi, Sayın Özensoy söyledi, evet, bu kurum borla ilgili yeni alanlar bulacak, yeni birleşikler ortaya çıkartacak ve sizin de onu üretmenizi sağlayacak, yani araştırma, BOREN. Şimdi, onu tabii bilmiyoruz bütçesi nedir, insanları nedir, ne kadardır? Biliyoruz da yani önümüze gelmediği için bilmediğimizi söylüyoruz. Siz de ilk başta onlarla iş yapacaksınız, orayı geliştirmek için; onlar sizi geliştirecek, siz onları geliştireceksiniz. Kazan kazan ilişkisine devam edeceksiniz, her iki kurum da kazanacak, dolayısıyla ülke kazanacak. Bunu yapmaya devam etmek gerekir.

Sizin yaptıklarınızla ilgili bilgileri alt komisyonda da dinlemiştik, çok yani takdir de etmiştik, bu baca gazı meselesine gerçekten katıldığımı söyledim ama bir kez daha altını çizmek lazım yani bu çok önemli bir şey, bunu gerçekten başarırırsanız Türkiye için inanılmaz önemde.

Şimdi, böyle baktığımızda, tabii BOREN'i burada tartışmıyoruz ama hazır Genel Başkanı gelmişken... Yani, mesela, burada 3 proje var, bir proje söyledi, tam anlayamadım, arsenikle ilgili bir şeyden bahsetti sanıyorum, konuşma oradan bize hafif geliyor, buradan tam dinleyemiyoruz, tam algılayamıyoruz. Mesela bize 3 tane, 4 tane büyük projenizi ve bunlardan sağlayacağınız çıktıları söylerseniz, 3 veya 4 büyük projenizi ama hızla ve bizim anlayacağımız gibi. Ben de eczacıyım, az çok anlarım ama yani böyle biraz duyalım tam anlamıyla. Ne çıktı sağlayacağız sonuçta buradan, ne çıktı, ne olacak, ne katkısı olacak bunların bize sonuç olarak? Onları da söylerseniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Domaç.

Sayın Yüksel...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu, Bor Enstitüsü Başkanının da söylediği gibi kanunla kurulmuş. Ben daha çok Sayıştay raporlarına bağlı kalarak görüşlerimi açıklamaya çalışıyorum yani onların üzerinden çözüm üretmemiz gerektiği üzerinden gitmeye çalışacağım.

Bu 4865 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesiyle kurulmuş ve birtakım görevler yüklenmiş BOREN'e. Şimdi, Sayın Genel Müdürümüz ile Sayın Enstitü Başkanımız... Enstitü Başkanı "Üslup farkı var." dedi. Çok fazla detaylara girmeden yani bu Komisyon toplantısını aslında geçiştirmeye yönelik açıklamalar bana göre her iki kurumun da yaptığı açıklamalar. Ortada bir sorun var aslında, Sayıştayın tespit ettiği bir sorun var. Genel Müdür bu soruna 3 tane projeyi alarak cevap veriyor, 4'üncüsünü de Enstitü Başkanı söylüyor. Oysa, bu kurumla ikisi yani Eti Holding AŞ ve Bor Enstitüsü on yıldır birlikte çalışıyorlar ve on yıl içerisinde 20'yi aşmayan bir proje iş birliğinde bulunuyorlar ve bu projelerden 4 tanesinde kesin sonuca ulaşıyorlar, o yüzden 3'ünü Genel Müdür söyledi, 1'ini de Enstitü söyledi. 3 tanesinde çalışmalar devam ediyor,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 13

3'üyle ilgili çalışma sırasında geri dönüşler yapılmadığı için, ara raporlar verilmediği için o 3'ü de bekliyor. Yani, bu, Genel Müdürümüz açıklamalarında AR-GE faaliyetler yürüttüklerini hatta AR-GE'ye 12 milyon lira ayırdığını söyledi. 8 milyon lira bilgi teknolojilerine harcadıklarını söyledi. Yani, artık kurum bence BOREN'in bu çalışmaları yapması yerine kendisi... Yani, Genel Müdürün açıklamalarında da zaten geçiyor: "Biz daha hızlı çalışıyoruz, biz daha pratiğiz, bizim daha kaynağımız var." Doğru, kaynak var. Onun için kendisi yürütüyor kurum, AR-GE çalışmalarını ve bu şekilde de daha önce BOREN'e birlikte çalışma önerisinde bulunduğu 6 projeyi de kendi imkânlarıyla sonuçlandırıyor kurum. Öyle mi Genel Müdürüm?

Son dönemdeyse kurum BOREN'e yeni bir proje sunmuyor, AR-GE faaliyetlerini, dediğim gibi, tamamen kendi imkânlarıyla yürütüyor kurum.

Değerli arkadaşlar, bu kanun BOREN'e birtakım görevler yüklemiş, Eti Holdingle birlikte yüklemiş, mesela (B) bendinde diyor ki: "Eti Holding AŞ ve bağlı ortaklıkları ile bor konusunda araştırma altyapısı olan üniversitelerde araştırma merkezleri kurmak, kurulmasına destek olmak, bor ve ürünlerini kullanan ve bu alanda araştırma yapan kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile iş birliği yaparak koordinasyonu sağlamak." Yani, bu görevi yerine getirip getirmediğinizi ben mesela sormak istiyorum, bir.

Gene, (E) bendinde, Türkiye'nin taraf olacağı bor ürünleriyle ilgili AR-GE iş birliği anlaşmalarının hazırlanması ve müzakerelerinde Eti Holding AŞ'yle birlikte Hükûmete de yardımcı olma görevi yüklemiş kanun bu müzakerelerde. "Efendim, BOREN'in fazla kaynağı yok." Doğrudur, yani kaynak da burada, Sayın Domaç sordu "Ne kadar?" diye. Endüstrinin gelirleri Eti Holding AŞ'nin bor ürünlerinin satışından binde 2 oranında pay veriyor. Bor madenleri işletmelerinden alınan devlet hakkının yüzde 15'i enstitüye veriliyor ve böylece aşağı yukarı... Mesela, bu 2003 yılından bu yana, 2012 dâhil, satış tutarından, bu binde 2'lerden 14,8 milyon TL, devlet hakkının yüzde 15'inden de 4,7 milyon lira alıyor ve 19,5 milyon liralık bir geliri oluşuyor bu sürede. Bu 19,5 milyon lirayla tabii bir şey yapması enstitünün mümkün değil ama Eti Holding AŞ'yle birlikte kanunda yazdığı şekilde ortaklaşa bir şeyleri yapabilir, işte üniversitelerde kurulma meselesini birlikte diyor mesela. Yani, "Kaynak yok."a sığınılmaz burada, onu demek istiyorum, bir. Tam tersine, iki kurum uyum içinde çalışmadığı gibi, birbirleriyle çalışmadıkları gibi... Mesela, BOREN'in katıldığı 17-18 Ağustos 2013 tarihinde İstanbul'da düzenlenen uluslararası sempozyuma Eti Maden Genel Müdürünün davet edilmemesinin yanı sıra, organizasyon sponsorları olarak da Türkiye'nin rakipleri olan firmaların seçilmiş olduğunu görüyoruz. Yani, bu da çok büyük bir şanssızlık esasen.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Şanssızlık değil yanlışlık. -

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yani, şanssızlık diye...

BAŞKAN – Yani, çok nezaketle o ifadeyi kullandı.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, evet.

Şimdi, sonuçta, Genel Müdür biraz şey havasında yani bu işi kendimiz yaparız, hallederiz havasında; 540 mühendisimiz var, kaynağımız da bol, o yüzden, biz bu işi çözeriz. Kanun çıkartılırken, Bor Enstitüsünü kurarken, hem birtakım görevler yüklenmiş, bir de amacı var bu kanunun çıkmasının.

Bakin, ne dediniz? Mesela, "Baca gazından soda üretmek bizim için çok kolay olabilir ama bunu anlatmak çok zor." dediniz. Doğrudur, yani siz birtakım şeyleri bilimsel olarak piyasaya sunmaya kalktığınızda size daha ihtiyatlı yaklaşacaktır piyasa ama Bor Enstitüsü bu görevi üstlenirse, Bor Enstitüsü üniversitelerle birlikte... Mesela, ODTÜ'den alacağınız bir rapor bu konuda birçok şeyi aşar, uluslararası alanda aşar, siz kendi kendinize anlatamazsınız yani. Dolayısıyla, kanunun size yüklediği bu görevleri her iki kurumun da yerine getirip daha çok iş birliği ve koordinasyon içinde çalışmaları gerektiğini söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yüksel.

Sayın Belen...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Ben de bu Sayıştay raporunun 214'üncü sayfasındaki 17-18 Ağustos 2013 tarihindeki uluslararası sempozyumu kim düzenlemiş, Eti Madeni buraya sponsor olarak almamasındaki sebep nedir? Bunu merak ettim, bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bülent Bey.

Sayın Öztaylan...

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, tabii, Genel Müdürümüzün ifadesiyle bazı şeyler bizde büyütülüyor, doğru, haklı. Mesela, bor madenlerinde çalışanların, fabrikalarında çalışanların kısırlığa دچار olduğunu bizim basınımız ve sendikalarımız buna niye alet olarak taa Bandırma'dan Ankara'ya kadar yürürler böyle olmadığı hâlde? Günlerce yürüyüş yaparlar ki aynı sektördeki muhalif olan grupların ekmeğine yağ sürerler?

Burada herhâlde bir enformasyon eksikliği var veyahut da o sorunu yönetemedik, ondan dolayı da olmuş olabilir.

Şimdi, burada Sayın Bor Enstitüsü Başkanımızın ifadesini acaba biz bu Bor Enstitüsünü kurarken yanlış mı yaptık? Yasanın Etibankın bazı satışlarından gelir olarak temin ettiğiyle faaliyetlerini yürütmesi derç edilmiş -eksik olabilir- ama ifadesinde dedi ki: "Kanun gereği Eti Maden bir sürü çalışmaları ücretsiz yapıyor." Devlet veriyor ki bunun ücretini zaten. Yani başka ayrı ücret... O zaman ben şunu sormak istiyorum enstitü müdürüne: Eğer ki biz kanun yapıcı olarak, kanunu yapan kişiler olarak bu kanunu yanlış yaptıysak söyleyin, düzeltelim, değiştirilim. Doğrusu bu.

Şimdi, bir de anlamadığım şu, sevgili İzmir Milletvekili ifade etti, enstitülerin, Orta Doğu Teknik Üniversitesinden aldığı bir referans size çok kapıları açar. Şimdi, baktım, elimde bütün enstitülerin listeleri var. Mesela, Adli Tıp, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi; Atatürk İlke ve İlkeleri, Ankara Üniversitesi, Boğaziçi, 9 Eylül, Hacettepe, İstanbul... Bunun gibi bunları çoğaltmak mümkün. Bankacılık, sigortacılık Marmara Üniversitesi. Orta Doğu Araştırmaları Enstitüsü Ege Üniversitesi. Ulaştırma, Ekonomi, Araştırma Enstitüsü Anadolu Üniversitesi. Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün ilişki kurduğu bir üniversite yok veyahut da bağlı olduğu yok, ben bunu öğrenmek istiyorum. Acaba, biz bu kanunu çıkartırken

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 14

veyahut da tavsiye olarak bunu eksik mi yapmışız? Eğer ki bilim adamlarının... Bilim adamı var içimizde. Muhakkak ki hepsi bu enstitüyü yöneten, idare edenler şey de. Şimdi şunu demek istiyorum: Aslında bu Bor Enstitüsünün kurulmasını temin ve tesis eden Bandırma Ticaret Odasıdır, Etibanktır, vesaire kurumlardır, biz de hasbelkader bunun içinde bulunduk. Sevgili milletvekilimin ifade ettiği gibi, iki kurum arasında sanki birbirine entegrasyonun temin edilmemesinden duyduğum üzüntüyü... Hani bakıyorsun profesör oluyorlar yani daha cübbeli falan filan daha büyük adam oluyorlar, ondan dolayı mı acaba bu enstitüyle müessese arasında bu ilişki kurulmadı, kurulmuyor veya kurulmasını temin edecek olan koşulları biz mi hazırlamadık? Eğer ki bu koşullarda eksiklik varsa biz ne gibi katkıda bulunuruz? Hem Enstitü Müdürümüzden hem de Sayın Genel Müdürümüzden bu konuyu detaylı ve açık olarak, şeffaf olarak –nasıl ki hesaplarınız şeffafsa- bu eksikliği noksanlığı, soru işaretini şeffaf olarak duymak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Burada tabii bor konuşulurken Kütahya Milletvekili rahmetli Ahmet Derin'i, Türkiye'deki bor yatırımlarının, Bor Enstitüsünün kuruluşuyla ilgili oluşan hassasiyet, bir anlamda efsane, ne dersek diyelim o noktada çok büyük katkıları olan rahmetli Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'i de burada saygıyla anıyoruz.

Şimdi, kuruluşundan itibaren Bor Enstitüsünün faaliyetlerini ben de yakından takip etmeye çalıştım. Biraz önce Değerli Başkanımız Şükrü Bey de bazı projelerle ilgili bilgiler aktardı. Şunu aslında ülke olarak bekliyoruz: Somut, bor kimyasallarıyla ilgili, bor ürünleriyle ilgili bu içi doldurulması gereken ticarileşme, somut ticari adımlar... Bu doğrultuda çok araştırmalar yapılıyor, çok üniversitede de değişik çalışmalar var. Mesela, borlu pil. Lityum piller, bugün şu bütün akıllı telefonlarda, araçlarda kullandığımız piller lityumdan yapılıyor. Lityumla birlikte, borlu pillerin de benzeri işlevler yapabileceğine ilişkin çalışmalar var. Bu doğrultuda akademisyenlerle ne kadar temas hâlindeyiz, bu alanı kendine konu seçmiş akademisyenlerle ne kadar temas halindeyiz? Üniversiteler bu konuyla ilgili ne tür çalışmalar yapıyor ve bu çalışmalar sonunda ticarileştirilmeye ne kadar müsait? Her iki tarafa da ben bu soruyu yöneltmek istiyorum.

Özetle, yapılan değerlendirmeler ve yöneltilen sorularla ilgili başta Sayın Genel Müdürümüze tekrar söz vereceğim, daha sonra da BOREN Başkanımıza.

Buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkanım, şimdi, buradaki kanunun bize verdiği görev burayı finanse etmek, bir de konu başlıklarıyla şu konuların araştırılmasını istemek şeklinde. Aslında, bizi şöyle eleştirmek doğru: “Biz niye bu işleri yaptık?” Nitekim, maalesef, Danıştayın da böyle bir kararı var. Madem bu mevzu açıldı, bütün içimdekileri dökeyim, ya öyle, ya böyle bir karara varalım. Danıştayın verdiği karara göre Eti Maden İşletmeleri AR-GE yapamaz, bu Danıştay kararı. Hâlbuki, bizim ana statümüzde bir de başka şey var. Şimdi, kurumun ana statüsünde çok net “Üretim, yatırım, AR-GE yapar.” diyor. Öbür tarafta, Bor Enstitüsü kuruldu, “Siz AR-GE yapamazsınız.” diyor. Şimdi, ben dünyaya biraz pratik bakan bir insanım. Şimdi, böyleyse, şuysa bunun yorumu, Eti Maden İşletmelerinin aslında asli vazifesi nasıl TKİ tutup kömür çıkarıyorsa ya da falanca kurumumuz şunu yapıyorsa orada kalmalı.

BAŞKAN – Onlar da AR-GE yapıyorlar ama.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Bilmiyorum tabii ben yapıp yapmadıklarını.

BAŞKAN – Yapıyorlar, yapıyorlar.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Ben sadece “TKİ” lafını düzeltiyorum, herhangi bir kurum diyelim. Ama biz burada insan kaynaklarını çok iyi kullanıyoruz. Ben şunu açıkça söyleyeyim, kurumda var olan 540 mühendisin yüzde 90'ından fazlası lise mezunu insanların yapacağı işleri yapıyordu yani ortalama lise mezunu insanların. Bunların her birini, hayatı projeler silsilesi hâline getirip sisteme kattık. Yani, buralardan bir şeyler elde etmeye, enerji projesi, meteoroloji projesi, kimya projesi, idari projeler, sürekli proje, proje, proje. Yani, eğer bir kurum yaşayacaksa ve dünyada söz sahibi olacaksa dinamik olmak dışında bir şans yok. Yani, o zaman bizden beklenen şu mudur: Frene mi basalım? Yani, biz hiçbir şey yapmayalım mı? Tabii ki, isteniyorsa elbette ki bunu da yaparız ama Bor Enstitüsü tarafını da biraz ihlal edeyim. Bor enstitüsüne ayrılan bütçe ile bu koca koca iddialı şeyleri yapmak mümkün değildir. Ya, tutulacak çok daha büyük bütçeler ve yeni organizasyonlar oluşturulacak ya da... Biz şöyle çalışıyoruz mesela: Bir konuda uzman olmuş, bizim çalışmak istediğimiz bir konuda uzman olmuş bir sayın hocayı alıp parametrik deneyler yaptırıyoruz. Diyoruz ki: “Sayın hocam, bizim ihtiyacımız şu. Bizim makine teçhizatımızı kullan, mükerrer makine teçhizat alma.” Çünkü, alın bakın AR-GE projelerinin hemen 1'inci maddesinde “Falanca falanca ekipmanlarını, analiz cihazlarını almak.” diye sizin önünüze sunarlar bunu. Hâlbuki bunlar var. Mükerrer alımlar o kadar fazladır ki sadece bu konu araştırılrsa bile dünyanın tasarrufu çıkar. Biz, onun yerine ne yapıyoruz? “Bizde her şey var, bütün analiz cihazları var.” diyoruz. Konuyu da biz seçiyoruz, buyurun felsefesini beraber oluşturalım, parametrik deneyler yapalım. İşte bunların hepsi böyle çıkıyor bu şeyler. Öbür türlü, tekrar aynıısını orada da yapmak gerekiyor. İnsan kaynakları açısından... Sayın Başkanım herhâlde biraz sonra bilgi verecektir kaç kişi çalışıyor ve o kaç kişiyle ne yapılabilir kendisi arz etsin.

Benim söyleyeceğim özetle bu. İki yol var yani biz frene basalım, tamam ya da yürüyelim, tamam; hangisi, bilmiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Genç

K. Genç (Tunceli)Hocaları nasıl seçiyorsunuz? Yani ben şunu öğrenmek istiyorum: AR-GE sizin bünyenizde var. Diyorsunuz ki “540 tane mühendis var, bunların hepsi kendi konusunda yetmişmiş mühendisler tabii. Nasıl aldınız bu mühendisleri, imtihanla mı aldınız?”

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Tabii, tabii.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ayrıca, peki, BOREN'e herhangi bir para veriyor musunuz?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Binde 2'sini veriyoruz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Binde 2'sini veriyorsunuz da...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 15

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Kanun efendim bu.

BAŞKAN – Bunlar da herhangi bir bedel almadan AR-GE yapıyorlar.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yani ben o 2'yi başka anlamıştım da sanki sizin özel bir geliriniz diye. Yani, orada siz kendi bünyenizde AR-GE tesisini kurmuşsunuz ama bazı hocaları çağırıyorsunuz diyorsunuz ki: “Buyurun, alet edevatımız burada, bize bu konuda bir çalışma yap.” Bunun için de ayrıca hocaya bir para ödüyorsunuz herhâlde

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Tabii.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hangi sisteme göre ödüyorsunuz? Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Şimdi, biz bir konuyu araştıracağız. Örnek, karbondioksitin tutulma kabiliyetini kim çalışmış? Literatürde var bu. Bunlardan kaç tanesi yerli ve bunlardan somut çıktı hangisi var. Şunlar, şunlar. Bu konuda hiçbir şekilde bilimsel yeterlilik dışında bir kriter kullanmıyoruz. Birisi eğer o konuda çalışma yapıyorsa ve bizim de şartlarımıza uyuyorsa... Bizim şartlarımız biraz ağır, gelip bizim laboratuvarımızda çalışacak. Genellikle proje verme şeklinde gidiyor sistematik. Yani, projeyi veriyorsunuz üniversiteye, üniversite işte orada hoca asistanıyla beraber ya da doktora öğrencisiyle beraber çalışıyor bunları. Biz öyle demiyoruz, diyoruz ki: “Bizim sahamızda, haftada en az iki gün gelmelisiniz ve biz sizden istifade etmeliyiz, karşılıklı istişare etmeliyiz.” Hem kurumun entelektüel seviyesi yükselecek hem de... Sayın hocalarım alınmasın, teoriyle pratik çok farklıdır, onlar da sanayiye bilmiyor çoğu zaman yani sanayide onlar da birtakım şeyler öğreniyor ve birebir çalışma yapılıyor. Yani sistematığımız bu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Olmazsa ne oluyor?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Hiçbir şey olmaz, AR-GE projesi.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Verdiğiniz para?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – AR-GE projesinin esprisi şudur: 10 tane attınız, 1 tane tutarsa çok iyidir.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Geldi...

MEHMET GELDİ (Giresun) – Başkanım, benim önerim şu: Yani, Danıştay kararı dikkate alınarak, Sayıştaydaki arkadaşlar da konuya o açıdan bakıp gerekirse, varsa orada bir ihtiyaç yasal düzenleme, yoksa, araştırma alt yapısı olarak değerlendirilip ona göre de Bor Enstitüsüyle birlikte değerlendirmek suretiyle netice alabilir. Yani, illa Danıştay kararı, frenleme olmaması lazım, AR-GE faaliyetine ciddi şekilde devam etmesi gerekiyor.

BAŞKAN - Davayı kim açtı?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Petrol İş Sendikası.

BAŞKAN – Petrol İş Sendikası “AR-GE yapamaz.” şeklinde...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Yani, BOREN kurulduktan sonra Eti Madenin artık AR-GE yapmasının gerekliliği kalmadı şeklinde bir karar yani mealen söylüyorum tabii ki.

BAŞKAN – Peki.

Şimdi BOREN Başkanımıza yöneltilen sorular vardı.

Buyurun.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, bu, Eti Maden AR-GE yapmalı mı yapmamalı mı kısmıyla ilgili kısaca görüşlerimizi paylaşalım. Eti Maden, ticari bir müessese olarak mutlaka kendi operasyonel ihtiyaçları için AR-GE yapmalıdır, bu bir gerekliliktir. Hiçbir firma, kendi operasyonel ihtiyaçları için AR-GE yapmaktan yoksun bırakılamaz.

Bor Enstitüsü olarak bizim görevimizse, sadece Eti Madenin operasyonel alanıyla sınırlı değil, bunu ifade etmeye çalışıyorum ben. Ücretsiz yapılmasıyla ilgili Eti Madenin taleplerinin ifadem bir maksat içermiyordu, sadece kanunda böyle bir tabir var. Yani, Eti Maden bize bir talepte bulundu mu biz o talep karşılığında biz bir ücret talebinde bulunmuyoruz, bu doğal bir şey ama kanun maddesinde bu şekilde yazılmış, onun için ifade ettim, bir yanlış anlaşılmaya meal vermemek gerekiyor.

Bor Enstitüsü olarak bizim yapımızdan ve stratejik yaklaşımlarımızdan biraz bahsetme ihtiyacı hissediyorum müsaade ederseniz eğer. Çünkü, genel olarak heyetin bu konuda bir miktar bilgilendirilmesi gerekiyor sıhhatli bir karar alabilmek için. Benim görüşüm bu yönde ama bu noktaya geçmeden önce sizin bir sorunuz vardı, lityum pillerde bor kullanılabilir mi? Nasıl kullanılabilir kullanılırsa? Bizim bu hususta yaptığımız –tam da yerine oturdu- bir çalışma ve bir patent çalışması var. Öncelikle şunu belirteyim; Şu an itibarıyla bizim BOREN olarak patent müracaatlarımız 30'a yaklaşmış durumda. Bizim desteklediğimiz yani bunlar BOREN adına tescil edilmesi gereken patentler. Bizim haricimizde, desteklediğimiz üçüncü şahısların patentleriyle birlikte, dönem içerisinde 40'a hedefliyoruz. 2017 Stratejik Planı çerçevesinde de 50 patente ulaşmayı hedefliyoruz. Yani, araştırma projelerinin önemli çıktılarından birinin bizim açımızdan fikri mülkiyet olması gerekiyor, ikincisinin de ekonomik katkı potansiyeli. Bizim stratejik yapılanmamız bunu gerektiriyor. Burada kısa bir bilgi vereceğim ama lityum iyon pilleriyle ilgili olarak Fatih Üniversitesinde yürüttüğümüz bir projenin sonunda, bor katkılı lityum pillerdeki elektrolitlerin daha yüksek nem dayanımının olduğunu ve daha yüksek sıcaklık dayanımının olduğunu gördük ve bunu patentlemek için müracaatta bulunduk. İkinci aşamada, bunlar laboratuvar düzeyinde üretilmişti, bunların extruderde pilot düzeyde üretilmesi için proje çalışmamız devam ediyor, desteklendi, çalışması devam ediyor.

Bunun gibi, aslında biraz vaktimiz olursa sizlere izah edebileceğim çok farklı alanlarda çalışmalarımız da var ama önce stratejik yaklaşımdan bahsetmek gerekiyor. Sayın milletvekilimizin sorusu şuydu: “Bir sürü enstitü var, bunlar hep bir üniversitenin altında. Bor Enstitüsü niçin yalnız?” Sayın vekilim, Bor Enstitüsünün yalnız olması gerekiyor. Başka bir örnek verelim. Söz gelimi Amerika'da alüminyum sektörü var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 16

BAŞKAN – Bir problem oldu herhâlde. Bir sorun çıktı, bir dakika.

Buyurun, devam edin.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Eti Madenin bizim açımızdan konumu nedir? Bor ana kimyasallarında dünya lideri olan bir kurum var. Bu kurum aslında bizim, Türkiye’de bor sektörünü geliştirmek için ana rekabet avantajımızı temsil ediyor. Yani, bunu neye benzetebiliriz kısaca? Suudi Arabistan’ın petrol kaynaklarının yanı sıra güçlü bir rafinasyon ve petrokimya sistemine sahip olması, plastik maddelerini geliştirebilmesi için bir rekabet avantajı verir Suudi Arabistan’a değil mi böyle olursa? Buna benzer bir ilişkiyi, analojiyi kurabiliriz. Enstitününse... Buradaki ayırım aslında bir zorluğu içeriyor kendi içerisinde. Kim neyle uğraşacak? Burada gri alanlar mutlaka olacak, bunları süreç içerisinde yönetmemiz gerekiyor. Fakat, şuna istihdam ediyorum, dikkat etmenizi, AR-GE süreçleri uzun süreli yatırımlar gerektiriyor. Bir stratejik yönelimi gerçekleştirdiğiniz zaman, bir stratejik hedef belirlediğiniz zaman ona ulaşmak için on yılları konuşmanız gerekiyor AR-GE süreçlerinde. Bugün bir projeyi başlatıp...

BAŞKAN – Sayın Başkanım, tabii, çok dikkatle izleyenler var ama bir de bizim vaktimiz çok sınırlı.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Çok özür dilerim.

BAŞKAN – Sizden sonra da iki kurum var müzakere edeceğimiz.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Kısa keseyim o zaman.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Bor Enstitüsü olarak şöyle düşünüyoruz: Aslında bir bor uzmanlık alanı yok. Burası çok kritik. Çok farklı uzmanlık alanları var, tıp gibi, biraz önce sorular soruldu bu konuyla ilgili, elektrik alanı gibi fizik alanı gibi. Bizim asıl görevimiz Bor Enstitüsü olarak bu farklı alanlardaki uzmanlıkları bor araştırmaları için mobilize edebilmek için. Bunun için mekanizmalar oluşturmamız gerekiyor. Hâlihazırda yaptığımız mekanizmalar şunlar: Yetkinlikleri olan entiteler içerisinde yetkinlik merkezleri kuruyoruz. Bir üniversitede bir altyapı var, o altyapıyı bor araştırmaları için kullanmak için o üniversite içerisinde bir yetkinlik merkezi kuruyoruz, orada çalışmalar yapıyoruz, birinci modelimiz bu. İkinci modelimiz, yüksek ticarileşme potansiyeli olan projeleri desteklemeye yönelik bir özel çağrı sistemimiz var 2013 yılında başladığımız. Burada, gerçekleştiğinde bu proje ne kadar bir ekonomik katkı potansiyeli yaratacak, nasıl bir ticarileşme öngörüsü var bunu değerlendirerek proje desteklemeye başladık. İkinci çağrıyı uyguluyoruz şu anda, birinci çağrıyı destekledik. Ne tip projeler var? Arzu edilirse bunları anlatabilirim detaylarıyla birlikte. Üçüncüsüyse, temel araştırmaya yönelik. TÜBİTAK’la eş güdümü sağlamak için TÜBİTAK bünyesinde bir ortak proje çağrı sistemi benimsedik. Burada salt araştırma projelerini destekliyoruz. Çıktısının da fikri mülkiyet olmasını öngörüyoruz ki ikinci aşamada bunların ticarileşmesi için çalışabilelim, yeni alanlar için. Peki, bu yeni alanlar gerçekten mümkün müdür? Burada lütfederseniz bir örnek vererek girmek istiyorum. Söz gelimi biz göreve geldiğimiz sürede, sağlık alanında bor kullanımıyla ilgili oldukça kısıtlı imkân vardı. Yetkinlik merkezinde ve desteklediğimiz projelerdeki somut çıktıları size özetleyeyim arzu ederseniz bu noktada. Bunların bir kısmı patent müracaatına oluştu. BNCT dediğimiz bir kanser tedavisi yöntemi var, bilenler olacaktır şeyin içerisinde. Hayvan deneylerinde BNCT tedavisinde kullanılabilecek bir ürün geliştirildi.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, şöyle yapalım: Anladığım kadarıyla bayağı kapsamlı bir not var elinizde. Onları bize ayrıca bilgi notu olarak gönderin, biz üyelerimizle paylaşalım BOREN faaliyetleriyle ilgili .

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Çok memnun oluruz.

BAŞKAN - Plan ve Bütçe Komisyonuna da bildiğim kadarıyla faaliyet raporu veriyorsunuz. Onun bir özeti ni Komisyon üyelerimizle de paylaşmak üzere bize aktarırsanız çünkü çok detaya giriyoruz. Anladığımız kadarıyla siz BOREN olarak ciddi bir çalışma içerisinde ve bunun çıktılarını da almaya başlamışsınız, sınai mülkiyet bağlamında tesciller yaparak, patent tescilleri yaparak sağlamışsınız. Başka buna ilaveten son söz olarak söyleyeceklerinizi alalım.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Somut örneklerden bahsetmem istendi, bunlardan bahsedecektim aslında ama...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bizim size katkı olarak yapmamız gereken bir şey var mı? Kanun, yönetmelik yani biz size nasıl yardımcı olalım, onu da söyleyebilir misiniz?

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Biz bunu komisyon olarak diyoruz ki iktidarıyla muhalefetiyle enstitünün daha verimli çalışması için, müessesenin daha iyi çalışması için tavsiye niteliğinde bize öneriniz varsa ona imza atalım, verelim gerekli yerlere. Bizim tenkis sebebimiz bu zaten. Benim üniversiteyi söylememin sebebi hikmeti şu: Bütün borun alayı zaten Balıkesir’de. Balıkesir Üniversitesinde bununla ilgili bir bölüm kurarak yani kimya ile ilgili bir bölüm kurarak üniversite bazında katkısı olmak için Balıkesir Üniversitesinin katkısını size katabilir miyiz diye söyledim onu.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Efendim, bizim hâlihazırda yetkinliği olan birlikte proje geliştireceğimiz bütün üniversitelere kendi imkânlarımız nispetinde açtığımız bu tip çalışmaları yapabilmek için ama burada kritik olan şey şu: Bir yetkinlik merkezini kurduğunuz zaman azami birkaç sene onun üzerinde bir faaliyet gösterip sonuç alıp alamadığınızı görmeniz gerekiyor, aynı anda yüzlerce yetkinlik merkezi kuramayız, böyle bir imkânımız yok. O zaman enstitünün imkânlarını geliştirmemiz gerekiyor. Bu bir ihtiyaç ama burada da dikkatli olunması gerekiyor. Enstitümüz esnek bir yapı içerisinde, stratejik hedefine odaklı olarak çalışmaktadır. Bu çalışmalarını sürdürülebilmesi için tabii ki birtakım destekler sağlanabilir kanuni olarak. Bunlar için bizim size enstitümüzün yapısını daha iyi anlatabilmemiz lazım yani şu kısıtlı süre içerisinde size verdiğimiz bilgilerle buradaki tabloyu tamamen paylaşmamız maalesef mümkün değil.

BAŞKAN – Bilgi notu olarak aktarın, bir de ayrıca Sayın Öztaylan’ın ifade ettiği gibi bu ilişkinin, ETİ Madenle ilişkilerinizin güçlendirilmesi ve sizin katkılarınızın artırılması yönünde ayrıca bir mevzuat ihtiyacı varsa bunu da not olarak bize iletin.

Sayın Belen, buyurun.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Şimdi Sayın Başkan, biz burada BOREN’in ne gibi faaliyetler yaptığını, ne gibi işler yaptığını görüşmüyoruz. Sayın Başkan kurumunu anlatıyor ama ben şu sorunun cevabını merak ediyorum: 214’üncü sayfada 4’üncü paragraf: “Buna karşılık bugüne kadar farklı zamanlarda BOREN’e başvurularak ortak çalışma teklifine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 17

bulunulduğu, ancak, bu araştırma konuları sayısının on yıl içerisinde 20'yi aşmadığı gibi bunlardan sadece 4 adedinde kesin sonuca varıldığı, 3 adet çalışmanın devam ettiği, 3 adet çalışma ile de geri dönüşlerin yapılmadığı, ara raporların verilmemesi görülmüştür."

Şimdi Sayın Başkan, niye bu 3 adet çalışmayla ilgili geri dönmediniz? Bunun hesabını verin, bunun cevabını verin. Ara raporları vermemişsiniz. Sayıştay denetçilerinin raporunda var bu, 214'üncü sayfa. Yani siz burada kurumu "Çok şeyler yapıyoruz." diye anlatıyorsunuz ama buradaki soruya cevap vermiyorsunuz. Yani, niye bu 3 adet çalışmayla ilgili geri dönmediniz? Sonra da kurum sizinle çalışmıyor, kendi AR-GE'sini yapıyor. Yapacak tabii. Yani kurum bir şey üretmek istiyor, BOREN'den ortak proje geliştirmeye kalkıyor, siz yapmanız gereken görevleri yapmıyorsunuz, sonra burada kurumu övüyorsunuz. Doğru olabilir çok şeyler başarıyor olabilirsiniz ama ETİ Madenle ilgili konuları anlatın burada. "ETİ Maden sizinle iş birliği yapmıyor veya az yapıyor." diye Sayıştayın eleştirisi var. ETİ Maden de diyor ki: "Bu konuda BOREN bizimle iyi bir diyalog içerisinde değil, ara raporları vermiyor, geri dönüş yapmıyor." Bunun sebebi nedir? Bunu açıklarsanız sevinirim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Yüksel...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Sayın Başkan, şimdi ben aslında Sayıştayın muradını burada çok açık bir şekilde söyledim yani şimdi Bülent Bey'in de sözünü ettiği, bunları da buradan okuyarak söyledim. Şimdi burada iki kurumun... Sayıştay diyor ki sonuç itibarıyla: "BOREN ile olan ilişkilerin artırılarak sürdürülmesinin teminen kurumun üzerine düşen sorumluluğu yerine getirilmesi önerilir." Öneri bu. Yani buna ilişkin de eleştirilerini önceden söylemiş, bu eleştirileri de burada tek tek saydık, Sayın Bülent Bey de şimdi tekrar etti bir kısmını. Bunların bizim sorularımıza, Sayın Enstitü Başkanı dinlerse...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) - Onun cevabını da...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır, enstitüden istemiyoruz, Sayıştay diyor, kurum yapsın yani.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Bir dakika.

Enstitü Başkanı dinlerseniz, benim sorularıma hiç yanıt vermediniz, dikkate de almadınız yani, bir de şimdi orada kendi aranızda konuşuyorsunuz. Ben tekrar boşuna çene patlatıyorum yani.

BAŞKAN - Yok, yok takip ediliyor da, bir bakanlık temsilcisiyle herhâlde bir temas etmeleri gerekti, yoksa izliyor.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Anladım ama yani demek ki daha öncekileri de dinlediniz, hiçbir şey söylemediniz benim sorularım hakkında.

Bir: Mesela, siz üniversitelerden uzak durması gerekiyor diyorsunuz enstitülerin yani "Bağımsız olmamız gerekiyor." dediniz Öztaylan'ın önerisine cevaben. Burada kanun size yüklemiş, diyor ki: Üniversitelerde araştırma merkezi kurun, kurulmasına yardımcı olun, koordinasyonu sağlayın, Hükûmete yardımcı olun araştırmalarınızda. "Bu kanundan gelen görevlerinizi yaptınız mı?" diye sordum, bir yanıt vermediniz.

İki: Bu, Bülent Bey tekrarladı, aynı şeyleri tekrarlamayacağım. Efendim, gene 17-18 Ağustos'taki o sponsorluk meselesi de soruldu hem Bülent Bey hem benim tarafımdan. Yani soruldu bunlar da. Şimdi bakın Sayın Başkanım, burada Sayıştayın muradı açık, talebi açık ama her iki kurum da şöyle yaklaşıyor: ETİ Maden Genel Müdürlüğü diyor ki: "Ya kardeşim benim mühendisim var, her şeyim var. Ben AR-GE'mi de yaparım, efendim, şeyi de yaparım, 12 milyon ona harcarım, 8 milyon lira bilgi teknolojilerine harcarım. Pratiğim ben. Hocalar mocalar bu işleri zaten zorlaştırıyorlar vesaire. Yani benim Bor Enstitüsüne falan ihtiyacım yok. Ben bu işi kendim götürürüm." Bor Enstitüsü de kurulmuş kanunla, buradan da işte binde 2'yle, bilmem neyle on iki yılda 19 milyon liraya almış, kendi kendine... Bu sizin saydığınız projeleri ETİ Maden mi istedi sizden veya ETİ Madenin bunlardan haberi var mı sizin bu yaptığınız projelerle ilgili? Ya, böyle bir şey yok, ikisinde de beraber olalım da, bu işi hakikaten daha iyi geliştirelim gibi bir anlayış yok. İkisinin de rahatı yerinde, keyfi yerinde. Benim anladığım budur yani bundan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yüksel.

Buyurun Aydın Bey.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) - Şimdi tabii, sanki bu iki kuruluşun birbiriyle uyumsuzluğunun gerekçeleri ortaya koyuluyor gibi oluyor. Yani, şunu demek istiyorum: Birisi gidip mahkemeye başvuruyor, işte diyor ki: "Bu kurum şu işi yapamaz." Yani, tabii bu tür bir mantık olamaz. Yani, her kimin başarıda bir adım ileriye adım atabilecek imkânı varsa onu yapması lazım ki burada yapılan odur. Yani, bilimsel sahada sınırlama olmaz, herkese iş düşer, yapılacak çok çalışma vardır. Kurum kendisine –kurumdan maksat BOREN'i kastediyorum- ileri hedefler seçebilir, vizyon ortaya koyabilir, onlara dayalı araştırmalar yapabilir. Zaten ETİ Madenin kazancından aktarım var yani güçlendiriyor. Ortak projeleri yapma noktasında bu zor olacak bir şey değildir. İlla ki herhangi bir işlem için yani araştırma konusu için bir kurum kendi içerisinde bir fikir üretip onu yapıyorsa yapması lazım. Ha, destek noktasında birlikte çalışmayı gerektiren imkânlar varsa ona da bakmak lazım ama yani sen şu sahaya girme, şu işi yap, bunu yapma demek hem teknolojinin gelişmesini engellemektir hem bilimin gelişmesini engellemektir. Yani, birinin isminin unvanının şu olması demek her şeyi onun yapacak olduğu anlamını taşımıyor. İşin içerisinde kim yapıyorsa problemleri çözecek olan da odur. Dolayısıyla, burada kurumları böyle birbirinden ayıran bir anlayış, görev sahalarını... Burada yönetim yapılmıyor yani burada bilimsel çalışma yapılıyor, dolayısıyla bilimsel çalışmanın sahası olmaz. Kim bir işlem yapıyorsa, ortaya koyabiliyorsa o gelişmeli. Sonunda da belki evrilip işin doğru noktasına doğru gelmesi lazım.

Yani, ben özet olarak şunu demek istiyorum: Kurumların yapacak olduğu çalışmaların birinin diğerinin sahası anlamında değil, belki ihtiyaç olduğu müddetçe birbirleriyle, o kanunun maddesinde de ifade edildi, uyum içerisinde çalışması lazım. Çalışılacak çok şey vardır, üretilecek çok şey vardır, herkese yapması lazım gelen işlerle ilgili bu dünyada çok potansiyel ortaya çıkar diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Bakanlık temsilcisi arkadaşımız herhâlde söz istiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 18

Önce kendinizi tekrar bir tanıtırınız.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLAR DAİRESİ BAŞKANI NURHAYAT CANTEKİN – Efendim, Bakanlığımızda BOREN'in daha da etkin bir çalışmasını teminen bir kanun çalışması sürdürülüyor. Burada yer alan öneri ve eleştirileriniz de bu kanun tasarısında dikkate alınacak.

Sayın Vekilimden de özür dilerim, biraz önce benden kaynaklı bir şey oldu. Toplantıya BOREN, Komisyonunuzca davet edildi, Komisyon Başkanımız da burada. Yalnız, benim şöyle bir hatam oldu, onu izah ediyordum kendisine: Sayıştayın raporundaki o ilgili sayfayı kendisine iletmedim. Dolayısıyla, o 3 projenin ne olduğu hakkında konuşuyorduk, bu benden kaynaklı bir sorun. O yüzden, deminki konuşmamızı da arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Enstitü Başkanı, somut olarak sorular soruldu, bunlarla ilgili birer cümleyle varsa cevaplarınızı alalım. Çünkü, zaten daha sonra bu maddenin gündemde kalmasını oylayacağız, kıfayeti müzakere edeceğiz.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Sayın Başkan, bu şey de enteresandır, sonuçta tartışılıyor. Belki de, gündemde kalmamasın, Sayıştay böyle bir eleştiride bulunmuş ama iki kurumun da böyle bir niyeti yok. Biz de uygun görmüyorsak bazı açıklamaları -hocanın açıklaması falan da biraz öyle mesela- o zaman gündemde kalmaması diyeceğiz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Kalsın, kalsın.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Kalsın tabii de benim görüşüm kalsın, ben kendi görüşümü söylemiyorum ama böyle bir şey çıkıyor.

BAŞKAN – Ben de genel olarak çok müzakere edildiği için gündemde kalmasında...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Haklısınız, tamam.

Ben bir de şeyi... Bu alt komisyona gelmiş miydi Enstitü Başkanı? Gelmemişti. Davet edildi mi? Edilmedi.

BAŞKAN – Üst Komisyona davet edilmesi istendi, o yüzden alt komisyon başkanımız tarafından...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Doğru, iyi yapmışsınız yani keşke alt komisyona da gelseydi Sayın Başkan.

BAŞKAN – O eksikliği burada...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ya Sayın Başkan, biz enstitüyü denetlemiyoruz, biz Eti Madeni denetliyoruz. Enstitüyle Eti Maden arasında ihtilaflar ayrı bir konu.

BAŞKAN – Doğru. İşte, Sayıştay bunun notunu düştüğü için ister istemez bu...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Anladım ama şimdi bizim denetlediğimiz kurum başka, biz BOREN'i denetlemiyoruz.

BAŞKAN – Evet.

Bu doğrudan sorulara birer cümleyle lütfen cevap verin.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Öncelikle bu 3 projeye ilgili olarak Sayın Vekilim size bir bilgi notuyla döneceğim müsaade ederseniz, nedir sebepleri. Sponsor olunan bir kongreydi söz konusu kongre. Uluslararası bitki besleme... Biz sponsor olduk ama biz düzenlemedik kongreyi.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Kim düzenledi bu sempozyumu?

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Şöyle, BOREN olarak biz herhangi bir kongrenin içerisinde özel bir bor oturumu düzenleniyorsa yani bor içerikli bir faaliyet yapılıyorsa, söz gelimi, uluslararası bitki besleme kongresi var, bunun içerisinde bir bor oturumu düzenleniyor, biz buna sponsor oluyoruz. Şartımız bu sponsorluk için.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Benim sormak istediğim bu değil, sizin sponsorluğunuz değil, kim düzenledi bu sempozyumu? Eti Madeni çağırmamış bak. Düzenleyen kim, bunu öğrenmek istiyorum.

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – İşte, uluslararası bir organizasyon, o yıl Türkiye'de yaptılar bu uluslararası bitki beslemeyi. Ben size bunun da hangi organizasyon...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – O kim yani o firmanın adı?

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Organizasyonu yapan kurum kim?

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Ona bakacağım, bilgim yok.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Başkanım, bir kere siz sponsor oluyorsanız burada temel şartlardan birisi size kaynak sağlayan en önemli kurumun, Eti Madenin de bu şekilde sponsorluk ilişkisi içerisinde, etik olan da odur, davet edilmesini temin etmeniz lazımdı.

Peki, yöneltilen sorulardan başka cevaplamak istediğiniz var mı?

BOREN BAŞKANI DR. ŞÜKRÜ ÖZTÜRK – Sayın milletvekilimizin yetkinlik merkezleri... Orada da şöyle bir yanlış anlaşılma oldu Sayın Vekilim, biz "yetkinlik merkezi" diyoruz üniversiteler bünyesinde oluşturduğumuz altyapılara. Şu anda 5 ayrı üniversite içerisinde, birisi TÜBİTAK MAM olmak üzere, farklı konularda yetkinlik merkezlerimiz var. Bütçe imkânları çerçevesinde dinamik bir süreç içerisinde bunları geliştirmeyi düşünüyoruz. Yani, bir yetkinlik merkezinden iyi bir çıktı alamıyorsak onu iptal edip başka bir yetkinlik merkezi açabiliriz. O yetkinlik merkezinden iyi bir sonuç alıyorsak devam edebiliriz. Bunlardan bir tanesi sağlık bilimleri alanında mesela. Şu anda iki sene önce ortada olmayan pek çok konuda ufukumuzu açacak çalışmalar yaptı iki sene içerisinde. TÜBİTAK MAM bünyesindeki yetkinlik merkezimizde insansız hava aracı ve elektrikli araç geliştirmeye yönelik, borlu yakıt pilleriyle ilgili iki tane projemiz devam ediyor. Diğerlerini de sayabilirim yani bu konuda yapılan çalışmalarımız var. Olay şu: Biz bunları yetkinlik merkezi olarak isimlendiriyoruz, farklı konularda farklı uzmanlık alanı.

BAŞKAN – 2 no.lu önerinin gündemde kalmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneri 3:

Kırka İşletme Müdürlüğü'nce sürdürülen dekapaj çalışmaları ile ilgili olarak; ocak tabanında biriken suyun drenajının sürekli yapılması, yüzey sularının ocak tabanında birikmemesini sağlayacak önlemlerin alınması ve üretim ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 19

dekapaj faaliyetlerinin uzun vadede mühendislik tekniğine uygun olarak en verimli ve ekonomik şekilde planlanabilmesi için başlatılan madencilik yazılım programının alınması ve teknik personelin bu konuda yetkin hâle getirilmesi çalışmalarının en kısa sürede neticelendirilerek hazırlanacak nihai revize proje ile ocağın genel itfa oranının ve buna bağlı olarak onar yıllık dönemler hâlinde uygulanacak projelerin itfa oranları ile basamak ve şev açılarının yeniden belirlenmesi. Fiilî olarak sahada çalıştırılmak üzere 1 adet jeoloji mühendisinin istihdam edilmesi, dekapaj işçiliği verimliliğinde geçen yılda görülen yüzde 58'lik azalışın çok yönlü olarak analiz edilerek tekrar tek vardiya düzenine geçilmesi dâhil, tespit edilecek önlemlerin alınması suretiyle dekapaj işçiliği verimliliğinin yükseltilmesi önerilir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, cevabı okutuyorum:

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkanım, Kırka işletmesinde biz açık ocak şeklinde çalışıyoruz. Ocağın tabanında işin gereği olarak biriken sular sürekli olarak oradan tahliye ediliyor. Ayrıca, bahsedilen bu yazılım programı alınmış vaziyette ve sahada hangi şev açısında ve hangi itfa oranıyla çalışılması gerektiğini bu program vasıtasıyla yapıyoruz. 3 boyutlu maden simülasyonu var şu anda elimizde. Bu işi yapmaktan dolayı da son iki senedir bizim randımanlarımız 10 puan arttı. Çünkü, nerede daha fazla gang var, nerede daha fazla cevher var, bunu daha önceden, o sahaya o kota gelmeden, girmeden elimizdeki bilgisayar programıyla yaptığımız model vasıtasıyla bu tür -hem iş güvenliği açısından hem de verimlilik açısından- bir modeli kullanıyoruz. Şu anda sağlıklı bir şekilde kullanılıyor. Bunun eğitimleri filan hepsi yapıldı. Tabii, sahada çalışması gereken jeoloji mühendisi şu anda çalışıyor.

Diğer taraftan, bu dekapaj işçiliğiyle ilgili bir öneri var. Dekapaj işçiliğiyle ilgili konuyu, yalnız, biraz açmak gerekiyor. Çünkü, orada var olan işçilerimiz hem dekapaj hem de üretim yapıyor. Aslında, dekapajın yüzde 97'sini müteahhit yapıyor. Peki, kalan yüzde 3'ü biz niye yapıyoruz? Şunun için yapıyoruz: Dekapaj ile cevher arasındaki kontak noktalarında kil, marn gibi unsurları çok sağlıklı bir şekilde ayırmazsanız daha sonra proseste çok büyük sıkıntılara sebep oluyor. Bu şekilde, fiilen bizim işçimizde hassas çalışılan yüzde 3'lük bölüm var. Fakat, burada rakamları, iki unsuru beraber toplayarak değerlendirmek gerekiyor yani hem üretim hem dekapajda kullanılan miktarlar iddia edilenin tersine, artmıştır. Yani, çünkü, iki fonksiyonu var, tek fonksiyonu yok. Şunu demek istiyorum: Eskiden yani bir önceki senede 253 ton/yevmiye olan sayı 268 ton/yevmiyeye çıkmıştır. Dolayısıyla, burada bir verimsizlik söz konusu değildir.

Arz ederim.

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Ziver Özdemir geçti)

BAŞKAN – Söz almak isteyen üyeler var mı?

Sayın Yüksel, buyurun.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, ben de Sayıştaydan da aslında bu konuda bir açıklama bekliyorum yani bu özellikle tabandaki su birikimiyle ilgili, bir.

Bir de bu dekapajla ilgili olduğunu düşündüğüm -ileride gelecek, onu ayrıca genel değerlendirmede soracağım ama- Kestelek Ocağıyla ilgili sorum var. Burada da bir milletvekilimizin bir soru önergesi var, Bursa Milletvekili Sena Kaleli'nin. Pardon, o da Kestelek'le ilgiliymiş, onu daha sonra söylerim. Hafriyatla ilgili bir sorun var, ben aynı şey burada mı diye.

Yani, bu önemli, şu anda Ermenek gibi bir sorun yaşıyoruz. Özellikle, orada suyun yol açtığı bir sorun. O yüzden yani çözüldü meselesini burada... Sayıştay birtakım oranlar vermiş, kendileri açıklarsa daha doğru olur bence.

BAŞKAN – Sayıştaya soralım o zaman.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, raporu yazan arkadaşımız bir teknik açıklama yapsın arzu ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Efendim, takdir edeceğimiz gibi, 2012 raporunu görüşüyoruz. Seyahatimiz 2013 yılı Mayıs ayında gerçekleşmişti. Bu süreç içerisinde 2014 yılında da aynı işletmede çalışma yaptık 2013 raporuna yönelik olarak. İlk bahse konu olan ocak tabanındaki su birikme olayının önlenmesi, önlem alındığı görüldü. İkinci olarak, madencilik yazılım programıyla ilgili olan kısımda da gelişme sağlandı ve sadece Kırka değil, diğer bütün işletmelerdeki projelerin de itfa oranları yeniden belirlendi. Burada hem mühendislik olarak bu önemli, bir de muhasebe tekniği açısından, kuşkusuz, itfa oranları çok önemli oluyor. Bu konuda da gelişme oldu. Bu ara, şunu ekleyeyim, bu bir iç öneriydi, alt komisyonumuz üste çıkarmıştır.

Üçüncü olarak, fiilî olarak sahada çalıştırmak üzere jeoloji mühendisi, evet, alındı. Bu noktada da destekliyoruz.

Dekapaj işçiliği verimliliğindeki azalma tamamen rakam karşılaştırması sonucu ortaya çıkan anomalileri biz ortaya koyuyoruz. Bunun nedenlerini ortaya koyarken Genel Müdürlüğün açıkladığı husus, dedikleri gibi, hem iki ayrı yerde çalışan işçilikler vardır. Burada tamamen dekapajın daha az yapıldığı hâlde daha fazla dekapaj işçiliği puantajı yapılmasındandır. Her gün fiilî olarak yaptığı yerlerdeki puantajlar yazılsa bu ikisinin toplamı olan rakamlar daha anlam kazanacaktı, daha yerinde olacaktı.

Sayın Genel Müdürün bahsettiği “253'le 268'e çıkmıştır.” Olabilir, küçük bir fark var. Benim hesabıma göre ikisini birleştirdiğimizde, iki işçiliği, 253 değil, 251'den 249'a düşmüş ama bunu ben önemsemiyorum. Başka bir tekniği olmuş olabilir ama buradaki konu tamamen zannediyorum puantaja ilgili, yerinde yapılması gerekiyordu.

Bu kadar arz edeceğim efendim, sağ olun.

BAŞKAN – Yani, gereği yerine gelmiştir.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Geldi efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkanım, niye 1 tek jeoloji mühendisi...

BAŞKAN – Bir saniye, ben açayım mikrofonu.

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 20

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hem Sayıştay hem orası 1 jeoloji mühendisi... Ya, 10 jeoloji mühendisi çalıştırsın sahada. Bir de devamlı orada kalmayacak ki belli bir mesaisi var, herhâlde sekiz saat çalışacak.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Yapacak başka bir şey yok.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır, anladım da niye 1 kişi deniliyor, o bakımdan yani.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İhtiyaç o kadar.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ya, anladım da yirmi dört saat çalışamaz ki orada yani mesai...

Ayrıca da sizden şunu öğrenmek istiyorum: Şimdi, bu Ermenek'teki suların boşalması konusunda, biliyorsunuz, işte, o pompaların ilgili çok değişik söylentiler var. Bu pompalar konusunda sizin bilginiz de var herhâlde. Yani, sizin kullandığınız bu pompalar kömür ocaklarını çalıştıranların elinde yok mu? Çünkü, buradaki pompaların gücü ve kapasitesi, herhâlde, çok büyük. O konuda...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ocağın büyüklüğü farklı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Neyse, bir öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genç.

Şimdi, geneli üzerinde arzu ediyorsanız...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bu maddede canım, bu maddeyle ilgili, dekapajla ilgili, oradaki suyun boşaltılmasıyla ilgili...

BAŞKAN – Şimdi, biz geneli üzerinde şey yapalım ama bu konuyla ilgili, kendi işletmenizle ilgili Sayın Genç'in sorduğu soruya vereceğiniz cevabı alalım.

Buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Genç'in bahsettiği konu şu: Bizim en büyük farkımız bizimkisi açık ocak. Yani, kapalı ocaklardaki o tehlike bizim için asla söz konusu olmaz, olsa olsa cevherin orada ıslanmasına sebep olur, başka bir şey olmaz. Kocaman bir alanı düşünelim, 5 tane, 10 tane stadyumvari bir yapı. Bu, üstü açık ocak; herhangi bir bölgesinden su çıkıyor, biz orayı düzenli aralıklarla zaten tahliye ediyoruz. Bir de pompa çalıştırmak bizim için son derece basit bir iş, binlerce pompa çalıştırıyoruz çünkü.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Biz öneriyi gündemden çıkarıyoruz.

Önerinin gündemden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4'üncü öneriyi okutuyorum, buyurunuz:

Öneri 4:

Raporun ilgili bölümlerinde yer alan ek 15'te listelenen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Cevap lütfen.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Raporun ilgili bölümlerinde yer alan ek 15'te listelenen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi doğrusunda hareket edilmektedir.

BAŞKAN – Söz almak isteyen...

Buyurun Sayın Yüksel.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu iç öneri 2'de -bunu alt komisyonda da tartıştık, her zaman da önümüze geliyor- 22 personelin geçici olarak görevlendirilmeleri... Yani, bu geçici olmaktan çıkmış, devamlı hâle gelmişti Genel Müdürlüğün de açıklamaları sonucu. Niye bu sorun çözülemiyor? Sürekli iç öneri olarak da önümüze geliyor? Bir. Bunu öneri hâline mi getirelim?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Onun gündeme alınmasını mı istiyorsun?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, gündeme alalım yani. Bu sürekli böyle alt şeyde geliyor.

BAŞKAN – İç öneri 2'yi mi Sayın Yüksel?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, iç öneri 2'yi.

BAŞKAN – Başka var mı?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, bir de bor madenlerinin ne kadar önemli olduğunu gördük. Uzun yıllar da sürecektir bu önem, öyle görünüyor. Bunların taşınmasıyla ilgili bir kara yollarının iyileştirilmesini öneriyor Sayıştay, bir de demir yollarından -yeni çıkan kanuna göre de artık böyle bir şey de mümkün- daha fazla yararlanmak için kendinizin birtakım çalışmalar yapmanız mümkün. Kanuna göre de hatta kendiniz tren, vagon, bilmem ne alıp taşıyabilirsiniz.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Çok inceledik onu.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, peki. Yani, bir de bu var, gündeme alınırsa.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Buradaki bu kara yolunun düzeltilmesi konusunda bir öneri yapalım Karayollarına.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Yapıldı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ama, yapmamış.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Yok, yapıldı, duble...

BAŞKAN – Değerli milletvekillerim, konuştuklarınız hiç kayda geçmiyor.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Demir yollarının payının artırılması da böylece yerine gelmiş olacaktır. Bence demir yollarını da gündeme alalım.

BAŞKAN – Sayın Yüksel, şimdi siz iç öneri 2'nin soru cevap kısmında mı sormak istiyorsunuz? İç öneri 2'yi biz şu anda gündeme alalım mı?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Şu anda gündeme alalım.

BAŞKAN – Peki.

İç öneri 2'yi...

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Genel müdür bir açıklama yapsın.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Açıklama yapsın da gerekirse alalım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 21

BAŞKAN – O da olur.

Peki, buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkanım, iç öneriyle ilgili kurum tamamen pasif yani hiçbir yetkisi yok. Çünkü, bizim üstümüzdeki irade diyor ki: Falanca elemanınızı alıyoruz, alıyor. Dolayısıyla, burada kurumun irade beyan edeceği ne salahiyeti var ne pozisyonu var ve yıllardır devam edip gidiyor. Ben bunu takdirlerinize arz ediyorum. Yani, burada bizim yapmamız gerektiği hâlde yapmadığımız hiçbir şey yok. Ya al, alıyorlar; ver, veriyorlar yani orada tamamen pasifiz.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Demir yollarıyla ilgili de...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Demir yolunu da anlatayım müsaade ederseniz. Bütün istasyonlara demir yolu yapılmasıyla ilgili etütler yaptırıldı. Toplam 2 milyon ton mal çıkıyor bütün işletmelerimizden, onların en yoğun olarak çıktığı Kırka işletmesinde 36 kilometrelik demir yolu yapmaya karar verdik. Bunun şartnamesi hazırlandı, 2016 senesinde de ihale edilecek çünkü kamulaştırma zamanıyla geçecek 2015 senesi. Kalan diğer işletmelerdeki durum fizibil görünmüyor, hâlbuki burası on senede kendisini amorti edecek vaziyette görülüyor Kırka'daki çıkış. Dolayısıyla, en büyük ihracatımızın olduğu Kırka'nın tamamı demir yoluna bağlanacak.

Arz ederim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bir de kara yollarının bozukluğundan bahsediyorlar. Bunu da söyleyin isterseniz.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Kara yollarıyla ilgili, ilgililer nezdinde biz görüşmelerde bulunuyoruz. Mesela, Kütahya'ya bununla ilgili, bizim bozduğumuz yollarla ilgili finanse de ederek bazı şeyler yaptırıldı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Emet İşletmesiyle Emirler İstasyonu arasındaki kötü durumdaki yaklaşık 30 kilometrelik kara yolunun özellikle kış şartlarında yetersiz olduğu...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Doğrudur. Şu anda bu yol yapımına başlandı, gelecek sene bitirilmesi planlanıyor eğer her şey normal giderse, ihalesi yapıldı ve yol yapımına başlandı. Çok problemli bir yol, doğru, 36 kilometrelik mesafeyi ancak kırk dakikada iniyorsunuz. Orada 1 milyon ton mal çünkü tahliye ediliyor, bir kısmı da sülfürik asit olmak kaydıyla.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yapmıyorsa biz Karayollarına tavsiye mektubunu, şey kararını gönderelim.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Başladı Sayın Genç, şu anda resmen fiilen sahadalar şu anda, yapılmaya başlandı.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Yapılıyor, Biga-Balıkesir arası bitti.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yapılıyorsa mesele yok ya.

BAŞKAN – Değerli milletvekili arkadaşlarım, arzu ediyorsanız biz öneriyi oylayalım ondan sonra geneli üzerinde soru-cevap kısmında isteyen arkadaşımız o soru ve cevap şeklinde değişik bir görüşü de varsa...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yani, ben 22 gündeme alınsın dedim ama şey değil, konuşuldu. Ama, bu 22 işçiyle ilgili bir bakın yani siz o konuda bilgilisiniz.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Kurumun yetkisi yok.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Kurumun yok da siz bakın diyorum iktidar milletvekili olarak, nedir bu iş yani?

BAŞKAN – 4 no.lu öneriyi izleme olarak oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, şu anda soru-cevap işlemine geçiyoruz. Katkıda bulunmak isteyenlere söz vereceğiz.

Sayın Genel Müdür, üyelerimizin yönelttiği soruları not ediniz lütfen. Araştırılması gereken hususları, toplantı tutanaklarının tarafınıza ulaşmasından itibaren on beş gün içerisinde cevaplandırmanız gerekmektedir.

Şimdi de söz almak isteyen arkadaşlara söz vereceğim.

Sayın Belen, buyurun.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Eti Maden, hakikaten, ülkemizin göz bebeği bir kurum. Yönetimini, Genel Müdür nezdinde bütün çalışanlarını ben tebrik ediyorum.

Eti Matik diye bir ürün geliştirdiler. Sayın Genel Müdürlü bir görüşmemizde çok methedince ben de eşime tavsiye ettim, kullanmaya da başladı, çok memnun eşim de. Eti Matik deterjan, kimyasal olmayan...

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Nerede satılıyor?

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Nerede satıldığını Genel Müdürlüğümüz söylesin, ben söylemeyeceğim. O ürünün daha da pazar payının genişletilmesi ben hassaten tavsiye ediyorum. Gerçekten, insan sağlığı açısından da çok önemli bir ürün ve sunuş konuşmasında Sayın Genel Müdür o deterjanın dünya piyasasındaki pazar payından bahsetti. Eğer, bunları gerçekleştirebilirsek hakikaten ülke ekonomisine çok büyük bir katkı sağlayacak.

Ben çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum, tebrik ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederim.

Ben özellikle burada taşeron kanalıyla çalıştığınız işçilerde, bu 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 ve 6'ncı maddelerinde, taşeronlar bunların ücretlerini ödemediği takdirde ana firma olarak siz de sorumlu oluyorsunuz. Ve Sayıştay, KİT raporlarında bu konuyu devamlı dile getiriyor ve sonradan taşeronlar işçilerin haklarını ödemiyorlar, sigortalarını yatırmıyorlar dolayısıyla da kurumları dava ediyorlar. Kurumları dava edince de yargı da diyor ki: "Ana işveren olarak sen sorumlusun." Bu konuda hakkınızda açılan dava var mıdır, varsa kaç tanedir ve bunu telafi etmeyi düşünüyor musunuz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 22

Ayrıca, bu dekapaj işlerini hep aynı firmalara mı veriyorsunuz? Açık artırmayla mı, ihale yoluyla mı şey ediyorsunuz? Çünkü, yüzde 97 buradaki dekapajı müteahhitlere veriyorsunuz. Onu ihale yoluyla mı veriyorsunuz veya hut da devamlı size çalışan müesseseler mi var?

Bir tabii burada elde edilen üretim mallarının devamlı taşınmaları, işte ana şeyleri... Bunların taşıma işlerini nasıl, hangi sistemle yapıyorsunuz? Hep aynı firmalar mı? Yani, şu anda bunları taşıyanlar kaç seneden beri... Evvela, Kamu İhale Kanunu'na göre mi yapıyorsunuz veya hut da tercihen mi yapıyorsunuz?

Bir de tabii bu bor madenlerinde yerin altında tünel açmak suretiyle yani TKİ'de olduğu gibi böyle yer altında imalata geçiyor musunuz, geçmiyor musunuz? Onu bilmiyorum, onları öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genç.

Sayın Yüksel...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu dekapaj işlerinin madenin kendi esas faaliyetlerinden biri olduğu mahkeme kararıyla belirlenmiş ama siz yüklenicilere vermeye devam ediyorsunuz dekapaj işlerini. Bununla ilgili bu raporun 97'nci sayfasında "2012'de yeterli dekapaj gerçekleştirilmediği hâlde doğanın kurallarına aykırı olarak üretimin artırılması mühendislik olarak ocağın sürdürülebilirliğini riske sokar hâlde gelmiştir. Basamakların geometrilerinin bozulması ve şev açılarının dikleşmesi sonucu bugüne kadar heyelan olmaması bir şans olarak değerlendirilmelidir." diyor Sayıştay. Bu lafı başka bir yerden daha hatırlıyorum ben. Zonguldak'taki madenle ilgili Sayıştay aynı ifadeyi kullanmıştı. 8 kişi hayatını kaybetti, arkasından 30 kişi hayatını kaybetti o ocakta ve sorumlularla ilgili de herhangi bir şey de yapılmadı hatta ilgili...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – O dava mahkemede bitti.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – 30 kişi de yeni, evet ama 8 kişi öldüğünde oradaki genel müdür buradaki yere yükseltilerek, biliyorsunuz, Genel Müdürlüğe alındı, oradaki işletme müdürü, kurum müdürü. Yani, bu Sayıştayın böyle bir tespitte bulunması, heyelanla ilgili böyle bir tespitte bulunması, bunun tamamen bir şans olduğunu söylemesi önemlidir. Bunu dikkate almak gerekiyor.

Ben bir de Elbistan'ı anımsatmak istiyorum. Biliyorsunuz, Elbistan'da da 11 işçi bu heyelan nedeniyle yaşamını yitirmişti, iki kez, oradaki EÜAŞ'ın ocaklarında. O nedenle bunun ciddiye alınması gerektiğini söylüyorum. Bu konuda ne yapıldı? Onu merak ediyorum.

Bu deminki söyledigime örnek olarak veriyorum, son yedi yıldan bu yana dekapajın yüzde 98'i Tülü Ocağında, mesela, yükleniciler marifetiyle yapılmış. Yani, bu sizin kendinizin yaptığı ve yüklenicilerin yaptığı dekapaj oransal olarak nedir, ne durumdadır?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yüzde 97.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Yüzde 97 mi? Evet, tamam.

Bunun dışında, arkadaşlar, bu nakliyelerle ilgili Sarraf'ın izini görüyoruz burada bir, basında çıkan haberlere göre, iddialara göre.

Dönemin Başbakanının adını kullanıyor eski milletvekillerinden birisi, Faruk Koca. Ya, bu 17 Aralık operasyonun kilit isimleri Reza Sarraf'la İran'a bor satışı konusunda birtakım konuşmalar geçiyor. Selam Tevhid Kudüs Ordusu örgütünün Türkiye yapılanmasına mahkeme kararıyla alınmış dinleme kayıtlarının sonuçları. Bu bir haberdir, ben soruyorum.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Gazete haberleri mi?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Evet, gazete haberi.

Açıklama fırsatı verelim Genel Müdürümüze.

Selam Tevhid Kudüs Ordusu örgütünün Türkiye yapılanmasını kurduğu öne sürülen ve umut davasında ceza alan Hakkı Selçuk Şanlı dosyada yer alan 20 Haziran 2013 tarihli konuşmasında Eti Maden'e olan borcun ödenmesi için İran'a satılan borun parasının nasıl gönderileceğini burada söylüyor, diyor ki: "Biz şimdi gidip paramızı İran'dan geri alacağız. İran'dan almayacağız da İran da buraya Sarraf'la yollayacak ve paramız bu yolla swift geldiği anda şeyden git." falan gibi devam ediyor. Sarraf'la gönderecekmış İran. Ben okumuyorum uzun uzun, Faruk Koca, Eti Bora "Başbakanın isteği üzerine bu iş bana vereceksiniz." diyor ve o baskıyla Eti Bordan bu nakliye işini aldığını iddia eden bir gazete haberi. Yani buna rastladınız mı daha önce, bilmiyorum.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Nerenin nakliyesi ki acaba?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – İran'a nakliye. O yüzden "İran'dan para gelecek." diyor zaten.

Bu şeyi, bizim Genel Müdürümüz hiç hoşlanmaz, biraz kızdırıyor da, bir takıntılı müfettiş, meşhur Musa Duran meselesi, Teftiş Kurulunu falan o yüzden hatta kapatmıştı ama -takıntılı diyorum- Teftiş Kurulunu tekrar kurdunuz, çalışıyor normal, değil mi? Müdahale de etmiyorsunuz herhâlde Musa Duran olayındaki gibi?

Bir de ben, yurt dışı satışları nasıl yapıyorsunuz, kendiniz mi yapıyorsunuz, kimler kanalıyla yapıyorsunuz, şirketler mi, o şirketler kimlerdir, orada kendilerine verilen komisyon miktarı nedir, bunları öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdür.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Sayın Başkanım, Sayın Yüksel'in sorularından müsaade ederseniz başlayayım.

Şimdi, öncelikle bizim dekapajlarla ilgili bizim mahkemeye verdiğimiz, asıl iş olarak yapmamız gerektiği hâlde müteahhitte verdiğimiz bilgisi doğru değil. Biz bu konuda...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Sayıştay bu konuda...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Bu, dekapaj değil Sayın Vekilim, o kastedilen şey dekapaj değil. Sadece triyaj var, triyaj. Şeyi karıştırmış olabilirsiniz belki. Triyajda müteahhit marifetiyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 23

hizmet alımı yapıyoruz. Dekapaj şudur: Madenin üstündeki istenmeyen unsurlar, moloz yani, o molozları... Şu anda kurumun böyle bir davası yok, böyle bir şey yok. Tabii, tamamına yakını müteahhit marifetiyle yaptırıyoruz, dolayısıyla bir davalık durum söz konusu değil.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ne kadar kamyon olacak, ne kadar tesisat olacak?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Onu da arz edeceğim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade ederseniz, Sayın Genel Müdür sorulan sorulara cevap versin.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Şu anda hiçbir işletmemizde iki seneden az cevherimiz yoktur, üstü açık cevherimiz yoktur. Yani son derece planlı gidiyoruz. Bugün hiçbir şey yapmasak bile iki sene yetecek kadar cevherimiz vardır.

Şimdi biraz önce bahsedilen konu, bu Zarrab meselesi, nakliye değil, gazetelere çıkan şekliyle ürün satışıyla ilgilidir. İran'a satışla ilgilidir. Bizim kurumumuza falanca vasıtasıyla referans almaya gerek yok ki. Elimizde şu anda son derece yüksek miktarda mal var yani eğer birisi istiyorsa, eğer distribütörlük şartlarını sağlıyorsa biz o distribütörlere teminatını, taahhüdünü vermek kaydıyla, herkese açık ve yıllardır bu şekilde.

Bir de ayrıca haberin içerisinde şöyle, kanuna aykırı bir şey var. Malum, biz kamu kuruluşuyuz, biz hiçbir surette banka havalesi olmayan hiçbir şeyi kabul edemeyiz. Sadece banka havalesi değil, kimin tarafından gönderildiği de dâhil olmak üzere bize havale gelmezse biz o satışı yapamayız. Dolayısıyla bu iddiaların hiçbirisi doğru değil.

Benim takıntılı olduğumu bu Musa Duran meselesini özellikle anlatmaya çalışıyorum.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sen de takma.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Yok, onu aslında takıntı değil, konuyu bence gündeme... Çünkü bunu açıklamamız lazım, benim şahsımla ilgili değil, bu bir sistematik, sistematik olduğu için uzun konuşacağım müsaade ederseniz. Bir müfettiş düşünün ki... Önce müfettiş raporu nasıl oluşuyor? Müfettiş raporu yazıyor, teftiş kurulu başkanı "Doğrudur, ben buna katılıyorum." diyor. Arkasından dönüyor Genel Müdür "Evet, bu doğrudur." Diyor, rapor böyle oluşuyor ve kastedilen müfettiş kendisinin amiri olduğum müfettiş yani benim adıma kurumun personelini denetleyen müfettiş sanki bizi denetleyen müfettiş gibi bir algıyla kamuoyunda böyle bir şey oluşuyor. Diyor ki müfettiş: "A, B, C konularında problem var. "Peki, öyle mi düşünüyorsun? Buyur incelemeyi sen yap." diyoruz. Aradan bir ay geçiyor, bir şey yok, üç ay, beş ay, altı ay, sonra dönüyor diyor ki: "Hiçbir şey yok." Bunları, biraz önce konuşmayı kasten öyle açtım. Bizim kurumumuzdaki bütün evraklar dijitaldir, asla değiştirilemez, silinemez. Bunların hepsi kayıtlarda varittir. Hatta daha ilerisi, ilgili kuruma teşekkür ediyor bir de bu A, B, C konularıyla ilgili ama aynı müfettiş, şu anda aramızda bulunan, bu kurum için bana göre medarıftihar olan genel müdür yardımcısı arkadaşta serviste küfrettiğini bir personel gelip söylüyor ve ben çağırıyorum, toplantı vaziyetindeyiz.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Sayın Genel Müdürem, ben size Musa Duran'ı anlatın demedim. Musa Duran'ı zaten biz bir sormuşuz, şöyle bir cevap yollamışsınız. Yani ben söylediğimde bakın ne kadar haklı olduğum ortaya çıkıyor yani hakikaten müfettiş takıntılı bir arkadaş, siz de müfettişe takıntılısınız. Yani ben dedim ki Teftiş Kurulunu bile siz yok ettiniz o sırada. Tekrar normale döndü mü, çalışıyor Teftiş Kurulu değil mi dedim.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Teftiş kurulu zaten mahkeme kararıyla...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Kendinizi alamıyorsunuz Musa Duran adı çıkınca ortaya, neyse.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Açıldı zaten.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Ben böyle bir soru sormadım yani. Sormadım yani böyle bir şey.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Ama şimdi...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Anlatın demedim yani. Yani bu verdiğiniz cevabı bu şekilde anlatırsanız yandık yani.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, karşılıklı olmasın.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Teftiş Kurulu şu anda faaliyette.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – O kadar, tamam, geçelim.

Heyelanı anlatın bize.

BAŞKAN – Tamam, Sayın Genel Müdür, buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Yurt dışı satışlarla ilgili yine Sayın Yüksel'in söylediği şeyler. Hukukun olduğu yerlerde kendi şirketlerimiz vasıtasıyla satış yapıyoruz yani sermayesinin yüzde 100'ü Eti Maden tarafından olan Amerika, Rusya, Çin gibi yerlerde... Çin istisnasını biraz sonra söyleyeceğim, Çin'deki şirketimiz operasyonel şirket değil, istihbarat şirketi yani pazar nereye gidiyor, nasıl gidiyor, doğru çalışıyor mu, bunları araştırıyor. Ama hukukun olmadığı yani para tahsil etme kabiliyetimizin olmadığı yerlerde distribütörler vasıtasıyla satış yapıyoruz, distribütörlerden de teminatlar ve taahhütler istiyoruz. Teminatı ve taahhüdü yerine getiren herkes bizim distribütörümüz olabilir ceza maddelerine razı olmak kaydıyla. Bu sorunun cevabını da böyle vermek istiyorum.

Kestelek'teki heyelan meselesi... Kestelek'te, gerçekten, Orhaneli Çayı'nın ocağın içerisine sızması sebebiyle ocaktaki ciddi tahribat var. Biz Kestelek'teki ocak kısmının faaliyetini durdurduk. Yani, ama hem sosyal sorumluluk hem de üretim kültürünün devamlılığı adına Bigadiç'ten oraya cevher getirerek orada işlemeye devam ediyoruz. Yani orada tüvanan geliyor Bigadiç'ten- "tüvanan" dediğimiz ham hâli- Kestelek'te de konsantreye devam ediyoruz. Hem oradaki işçi ve memur tasfiyesinin önüne geçmek adına hem de zaten her hâlükârda bu mal Bandırma'dan ihraç ediliyor yani güzergâhta bir sapma, ekstra bir şey getirmiyor. Evet, yani dolayısıyla burayı da İstanbul Teknik Üniversitesinin bir yan kuruluşuna yani bu teknoparka verdiğimiz bir projeye hangi şartlarda burada madencilik faaliyetlerinin başlaması gerektiğini şu anda proje olarak verdik. Yani o projenin neticesinde "Artık burada sızma yok, normal madencilik çalışması yapılabilir." dediği noktaya kadar orada faaliyette bulunmayacağız ve verdiğimiz 8 milyon ton işi de yaptığı miktarda, 5,5 milyon mertebesinde yaptı, orada kestik şu anda oradaki madencilik faaliyetini durdurduk.

Sayın Genç'in sorularıyla ilgili konuşmak istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 24

Biz şöyle bir sistematik uyguluyoruz: Bizi dava eden, bu alt işveren ve taşeron ilişkisi sebebiyle kazanan, daha doğrusu, davaya daha başlamadan müracaat eden herkesin parasını ödöyoruz. Niye ödöyoruz? Çünkü dava yoluyla alındığı zaman 1 birimlik alacak 3 birim olarak kurum kesesinden çıkıyor. Dolayısıyla, kanun şunu söylüyor: "Kurum müteselsil kefilidir." Müteselsil kefilin daha yara büyümeden... Biz bütün borçları, şu ana kadar hepsini bihakkin ödedik yani bizden kimsenin alacağı kalmadı. Artı, eğer bir taşeron işçinin hakkını vermiyorsa –biz bunu yıllardır yapıyoruz, yeni değil– bankadaki hesap numarasına parayı yatırıyoruz. Yani önce işçi parasını alıyor, kalan parayı müteahhite veriyoruz ve bu uygulamayı da bilgisayar kontrollü... Sırf bunun için Endüstriyel İlişkiler Dairesi kurduk biz. Endüstriyel İlişkiler Dairesinin esprisi, işçi alacakları ve çevre, iş güvenliği; üç tane konuyu kurumumuzun en asli işleri olarak yerleştirdik. Başka ne yaptık? Dışarıdan çevre ve iş güvenliği açısından denetleyen firmalara dedik ki gelin bizi denetleyin, biz doğru mu çalışıyoruz iş gücü güvenliği açısından? Çevre açısından bizim sıkıntılı olan yerlerimiz var mı? Dışarıdan kendimizi denetletirmeye başladık 2010 senesinden itibaren.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hiç mahkemeye intikal eden olmadı mı, dava açan olmadı mı? Peki, bu durumdaki taşeronların taşeronluk faaliyeti nasıl oluyor, devam ediyor mu, yani işçiye para ödemeyen varmı gene?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Şu anda hiç yok. Bizim kurumumuzda parasını almayan hiçbir taşeron işçisi yok.

Sonra, bizim yaptığımız işin büyük bir kısmı personele dayalı hizmet alımı. Burası gri bir alan. Yani çalışma saati, iş güvenliği ve para kısmı bizim hava sahamıza girdiği için biz bunu çözdük yani adamın alacağı parayı. Hatta, bizde çalışan müteahhit işçiler zaman zaman kamu işçilerinden çok daha fazla para alır. Yani şu açıdan söylüyorum: İşin ne olduğunu önce tespit ederiz. Bir aşçıya siz asgari ücret verirsiniz zaten oradaki insanlar zehirlenir. Yani orada ne kadar alması gerektiğini, önceden bütün ücret skalalarını, iş temininde güçlüğünü, sanat özelliklerini belirleyerek, bütün işlerin tasnifini yaparak ücret politikaları oluşturduk yani sadece standart asgari ücretle bizde insanlar çalışmıyor. Bütün ihalelerimiz bilaistisna açık ihaledir ve bizdeki ihaleler o kadar çekimlidir ki yani virgülden sonrası şeylere kadar gider taşıma ihaleleri ve dekapaj ihaleleri. Ben bu konuda biraz iddialı olmamaya çalışarak söyleyeyim: Piyasanın en ucuza dekapaj yaptıran firmasıyız diyebiliriz. Çünkü bizde ölçek o kadar büyük ve bizden parasını bütün müteahhitler anında aldığı için herkes bizi finansman kaynağı olarak kullanır ve dolayısıyla piyasanın en ucuza iş yaptıran firmasıyız.

Yer altı işletmesiyle ilgili... Bizim hiçbir kapalı ocağımız yoktur, açık ocak şeklinde çalışırız. Ayrıca da mesela Bigadiç'te olduğu gibi elektronik sensör sistemleri kuruyoruz. Yani olur ya, falanca basamakta problem var, bunları da yirmi dört saat kaydetme şartıyla böyle sistemler kuruyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Genel Müdür.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Sayın Başkan, bir açıklamada bulunmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Şimdi, benim söylediğim, demin, dekapaj vardı, yoktu... Sayıştay da sadece triyaj... Var efendim, burada bakın, ben size okuyayım.

Ben size okuyayım, izin verin; oturun, ben okuyayım size.

Şimdi, bakın, şu size açılmış dava değil. Yani gerçekte bir esas üretim faaliyeti olduğuna ilişkin açılan davalarda bu alınıyor, sizinle ilgili de deniyor ki: "Gerçekte bir üretim faaliyeti olan dekapaj-triyaj." 35'inci sayfa, açın efendim, bakın. Bildiğiniz gibi, ben daha çok Sayıştay raporlarına bağlı eleştirilerde bulunuyorum yani atmıyorum kafadan. "Yok." diyorsunuz ama. "...ayıklama, öğütme, susuz boraks üretimi ve benzeri hizmetler genelde dışarıdan hizmet alımı şeklinde yürütülmektedir." diye bir... Burada bunu okuyorum, buradan yola çıkarak, bunu söylüyorum yani Sayıştayın raporunda o.

BAŞKAN – Tamam mı Sayın Yüksel, sözünüz tamam mı?

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Sayıştay bu konuda yapsın yorumunu, o zaman Genel Müdürlükte...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, arkadaşımız bu konuda, mahkeme kararlarıyla ilgili bilgi verebilir arzu ederseniz.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Raporda taşeron firmasıyla yaptırılan işlerle ilgili bölümde var fakat mahkeme kararında dekapaj konusu yok. Kıрма, eleme, ayıklama...

ALAATTİN YÜKSEL (İzmir) – Dekapaj esas üretim midir, değil midir? Burada esas üretim diye Sayıştay belirlemiş. Öyle midir, değil midir?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Adam bor çıkarıyor ya toprak çıkarmıyor ki.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdür, var mı daha cevap vereceğiniz? Bitti mi sorular?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Yok.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2012 yıllarına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporlarının sonuç bölümünü okutup ibranıza sunacağım.

Sonuç:

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2012 yılı bilançosu ve 779 milyon 76 bin 724,31 Türk lirası dönem kârı ile kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Buyurun, son sözü Sayın Genel Müdüre veriyorum teşekkür için.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. ORHAN YILMAZ – Ben de kurumumuza gösterdiğiniz sevgi, ilgi ve destek için, değerli eleştirileriniz için teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014

Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 25

Komisyonumuzun değerli üyeleri, böylelikle Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.
15.30'a kadar ara veriyorum arkadaşlar.

Kapanma Saati: 14.48

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 26

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.35

BAŞKAN: Hasan Fehmi KINAY (Kütahya)

BAŞKAN VEKİLİ: Ziver ÖZDEMİR (Batman)

SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)

KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elâzığ)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli Komisyon üyeleri, Sayıştayımızın değerli temsilcileri, kurum ve kuruluşlarımızın değerli mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

6'ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere tasfiye hâlinde Karadeniz Bakır İşletmeleri Anonim Şirketinin 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının müzakeresiyle devam ediyoruz.

Şimdi kurum hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere tasfiye hâlinde Karadeniz Bakır İşletmeleri Genel Müdürü Rüstem Ateş'e söz vereceğim ancak bundan önce toplantımıza katılan kurum yetkililerinin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını istirham edeceğim. Önce Sayın Genel Müdürümüzden başlayalım.

Buyurun.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN – Şimdi Komisyonumuza sunum yapmak üzere Sayın Genel Müdürümüze söz vereceğim.

Buyurun.

KARADENİZ BAKIR İŞLETMELERİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ RÜSTEM ATEŞ – Sayın Başkanım, sayın üyeler, değerli katılımcılar; sözlerime başlarken sizleri şahsım ve Karadeniz Bakır İşletmeleri Anonim Şirketi adına saygıyla selamlarım.

Karadeniz Bakır İşletmeleri, Karadeniz Bölgesi'ndeki Murgul, Küre, Espiye ve diğer maden sahalarından bakır, bakırlı pirit ve bunlara mahlut diğer cevherleri çıkarmak, yeni tesisler kurmak maksadıyla 1968 yılında, yüzde 49 hissesi Etibank ve yüzde 51 hissesi de özel şahıs ve bankalara ait olmak üzere 300 milyon TL sermaye ile kurulmuştur.

Şirketin kuruluşunu müteakip, Murgul, Küre ve Samsun işletmelerinde gerekli yatırım faaliyetlerine başlanmış, Murgul işletmesinde 1973 yılında bakır ve pirit konsantre, Samsun işletmesinde de 1973 yılında blister bakır ve 1975 yılında da sülfürik asit üretimine geçilmiştir. Sürmene Kutlular işletmesinde de 1980 yılında yatırım faaliyetlerine başlanarak 1985 yılında üretime geçilmiştir. Murgul, Kutlular ve Etibank Küre işletmelerinde üretilen bakır konsantreler blister bakır üretilmek üzere Samsun işletmesine gönderilmiş, pirit konsantreler de işletmelerden alıcısına satılmıştır.

Murgul, Kutlular, Küre ve Samsun işletmelerinde üretim faaliyetlerine devam edilirken, işletilen maden sahalarında ve Giresun, Trabzon, Artvin illerinde 8 adet daha olmak üzere toplam 11 adet maden sahasında arama faaliyetleri de sürdürülmüştür. Arama çalışmaları sonucunda işletilen sahaların dışında ekonomik rezerv bulunamamıştır.

Şirket, 25/11/1993 tarihinde Yüksek Planlama Kurulunun 93/35 sayılı Kararı ile özelleştirilmek üzere Özelleştirme İdaresi Başkanlığına devredilmiştir.

KBİ Küre işletmesi 1991 yılında Etibank Küre işletmesine devredilmiş, Kutlular işletmesi de maden rezervinin tükenmesi nedeniyle 1996 yılında kapatılmıştır. Samsun işletmesi 2004 tarihinde varlık satışı yöntemiyle yapılan ihale sonucunda izabe ve asit tesisleri arsalarıyla birlikte Özelleştirme Yüksek Kurulunun 2/4/2004 tarih ve 2004/23 sayılı Kararı ile CE-KA İnşaat'a satılmıştır. Son olarak, Murgul işletmesi de 15/5/2006 tarihinde yapılan ihale sonucu Samsun'da bulunan toplam 1 milyon 244 bin 500 metrekaare arsalarla birlikte Murgul İşletmesi tesisleri, Murgul'daki arazi, hidroelektrik santralinin otuz altı yıllık işletme hakkı devri Özelleştirme Yüksek Kurulunun 30/6/2006 tarih ve 2006/50 sayılı Kararı ile Eti Bakır'a satılmıştır.

Şirkete ait son işletmenin de satılması neticesinde, Özelleştirme Yüksek Kurulu 22/6/2007 tarihinde şirketin tasfiyesine karar vermiştir. Bu karar 20/8/2007 tarihinde şirketimizce yapılan olağanüstü genel kurul toplantısında kabul edilmiş, bu kararın 7/9/2007 tarihinde ticaret siciline tescilli ile şirketimizin tasfiye işlemleri başlamıştır.

Şirketimizin sermayesi, tamamı ödenmiş 100 milyon TL'dir. Mevcut sermayenin yüzde 99,997'si Özelleştirme İdaresi Başkanlığına, yüzde 0,001'i Vakıflar Genel Müdürlüğüne, yüzde 0,002'si de şahıslara aittir.

Şirketimiz 2012 yılını 7 milyon 543 bin 882 TL, 2013 yılını ise 5 milyon 560 bin 661 TL dönem net kârı ile kapatmıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi önerilere geçiyoruz.

Kuruluşla ilgili olarak 2012 yılına ait bir adet öneri bulunmaktadır.

Öneriyi okutuyorum:

Öneri:

Özelleştirme Yüksek Kurulunun 22/6/2007 tarih ve 2007/42 sayılı Kararı'na istinaden tasfiye sürecine giren şirketin, cari giderlerinin azaltılması ve tasfiye işlemlerinin bir an önce sonuçlandırılması.

BAŞKAN – Cevap için buyurun.

KARADENİZ BAKIR İŞLETMELERİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ RÜSTEM ATEŞ – Cevap veriyorum Sayın Başkanım.

Şirketimizin tasfiye kararı 7/9/2007 tarihinde ticaret siciline tescil edilerek tasfiye işlemleri başlamıştır. Şirket bilançosunda yer alan aktiflerin paraya çevrilmesi, alacakların tahsili ve şirket borçlarının ödenmesi tamamlanmıştır. Tamamlanan dış tasfiye işlemleri akabinde iç tasfiye işlemlerine geçilmiş, 30/12/2013 tarihinde yapılan şirket olağanüstü genel kurul toplantısında Türk Ticaret Kanunu'nun 541 ve devamı maddeleri doğrultusunda şirket ödenmiş sermayesinin pay sahiplerine payları nispetinde ödenmesi kararı alınmıştır. Bu karar üzerine Özelleştirme İdaresi Başkanlığının ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 27

Vakıflar Genel Müdürlüğünün şirket sermayesindeki payları ödenmiştir. Diğer küçük ortakların pay bedellerinin ödenmesi için gazete ilanı ile birlikte adresleri bilinenlere de iadeli taahhütlü olarak çağrı yapılmıştır.

Şirketimizin tasfiyeye giriş tarihinden bu yana şirket cari giderlerinin azaltılması için azami gayret gösterilmiştir. Şirket tasfiye işlemlerinin bir an önce sonuçlandırılması için gerekli takip ve çalışmalarımız devam etmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Söz talebi?

Sayın Belen...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdürüm, bu tasfiye ne zaman biter? Şimdi, bakın, bir önceki dönemde şüpheli alacaklar 867 lira 35 kuruş, cari dönemde 181.066 liraya çıkmış. Bu nereden kaynaklanıyor? Bunun izahını rica ediyorum yani daha sonra yazılı da şey yapabilirsiniz. Herhangi bir ticari faaliyetiniz yok, tasfiyeye girmişsiniz, 1,5 milyon lira da KDV'den alacağınız var yani devreden KDV'niz var. Yani, tasfiyeyi bir an evvel bitirin de bu Kurum artık sonlansın. Mesela, kuruma ait 122 milyon bankalarda yatan paranız var, bu para hiçbir işe yaramıyor. Yani, bir an evvel tasfiye olsun ki eldeki kaynakları da kim kullanacaksa -Özelleştirme İdaresi mi kullanacak- yatırıma dönüştürsün. 122 milyon para bankada duruyor, faizi var, şu var ama üretime dönük bir yatırıma dönüşmüyor.

KARADENİZ BAKIR İŞLETMELERİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ RÜSTEM ATEŞ – Sayın Vekilim, o paranın yaklaşık 100 milyonunu Özelleştirme İdaresi Başkanlığına gönderdik. Diğer o alacaklarımız...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Ne zaman gönderdiniz?

KARADENİZ BAKIR İŞLETMELERİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ RÜSTEM ATEŞ – 2014 Ocak ayında.

Diğer o alacaklarımız, davaların sonuçlanmasından kaynaklanan alacaklardır. Davalar şu an temyiz aşamasında, epeydir temyiz aşamasında olduğu için artık davalar bitecek, bitmesini bekliyoruz, bu da çok uzun sürmeyecek. Yani, belki bir süre vermek zor ama davaların son aşamasına gelinmiş durumda.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz talebi yok.

İzlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geneli üzerinde söz talebi var mı? Yok.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, tasfiye hâlinde Karadeniz Bakır İşletmeleri Anonim Şirketinin 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporlarının sonuç bölümlerini okutup genel görüşlerinize sunuyorum.

Buyurun.

Sonuç: Tasfiye hâlinde Karadeniz Bakır İşletmeleri AŞ'nin 28/3/2013 tarihindeki kendi olağan genel kurulunda kabul edilen 2012 yılı bilançosu ve 9 milyon 439 bin 355 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN – Genel görüşlerinize sunulmuştur.

Böylelikle tasfiye hâlindeki Karadeniz Bakır İşletmeleri Anonim Şirketinin 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Teşekkür ediyoruz.

Tasfiyenin bir an önce tamamlanmasını biz de Komisyon olarak talep ediyoruz.

KARADENİZ BAKIR İŞLETMELERİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ RÜSTEM ATEŞ – Biz de tamamlanması için gerekli gayreti göstereceğiz Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun görüşmeleri için arkadaşlarımızı alalım.

Değerli Komisyon üyeleri, şimdi de Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun 2012 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun raporunda gizlilik kaydı bulunmaktadır ancak bankalarda olduğu gibi, Başkanlık Divanı olarak inisiyatifimiz, Komisyon çalışmalarının eskiden olduğu gibi basına açık olarak aynı usul doğrultusunda devam etmesi yönündedir.

Şimdi Kurum hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Başkanım, kısa bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, buyurun Sayın Akar.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Raporun üzerinde “gizli” yazıyor ama biz Komisyon olarak bankalarda olduğu gibi basına açık yapıyoruz.

Şimdi, daha önceki denetimlerde, 2010, 2011 denetimlerini de yaptık bu Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun, bu raporların üzerinde “gizli” yazmıyordu.

BAŞKAN – Doğru.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi, Sayıştay niye böyle bir şeyi kendisine vazife edinmiş de bu raporun üzerine “gizli” yazıyor? Merak ettiğim konu bu. Yani, Makina ve Kimya Endüstrisine veya diğer kurumlara niçin “gizli” tabirini kullandınız? Şimdiye kadar değişik şeyler yapıyordu da bugün üretim modelini değiştirip savunma sanayi ile ilgili üretim mi yapıyor, yoksa geçmişte farklı şeyler, fasulye, pirinç falan mı üretiyordu da gizli değildi? Aynı işleri yapan Makina ve Kimya Endüstrisi, sizin geçen yılki raporunuzla bir önceki yılki raporlarınızı yani 2010, 2011'i görüştük, gizli değildi, bildiğim kadarıyla da içerik aynı. Niye “gizli” ibaresini kullanma ihtiyacı duydunuz şimdi? Merak ettiğim soru bu.

BAŞKAN – Kim cevap verecek bu suale?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 28

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkan, daha önceki raporlarımız -malum- Yüksek Denetleme Kurulu sırasında hizmete özel şeklinde alıntılarının izin alınarak yapılması şeklindeydi. Şimdiki yasa, Sayıştaya bağlandıktan sonra, Yüksek Denetleme Kurulu yazdığımız raporlarda da 5201 ve 5202 sayılı Kanunlar gereği savunma sanayisiyle ilgili üretimleri nedeniyle böyle bir karar aldı, Rapor Değerlendirme Kurulumuzdan böyle geçti. Gizli olarak bundan sonra devam ediyor raporları.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, 5202 sayılı Yasa daha önce de vardı yani Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlendiği dönemde de yine böyle bir yasa vardı, 5202 sayılı Yasa. Dolayısıyla, yani, herhâlde Sayıştaydaki kurum bilgilerinin...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayıştaydaki sistem olarak böyle devam...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayıştay “gizli” kaydını neye koyuyor, onu bir öğrenelim.

BAŞKAN – İşte onu söylüyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ne diyor?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – 5202 sayılı Yasa’da diyor ki 1 ve 5’inci maddelerinde: “Gizlilik derecelerinin belirlenmesi

Amaç

MADDE 1 - Bu Kanunun amacı, savunma sanayii kapsamında yapılan anlaşmalarda yer verilen ve doğrudan satın alma, müşterek proje programlarına katılım, teşvik veya yatırım yolu ile tedarik edilecek veya savunma sanayii, teknoloji ve teçhizatı sahasında araştırma, geliştirme, imalat ve montaj yapan gerçek ve tüzel kişilerle bu konularda çalışan şahıslara ait her türlü gizlilik dereceli bilgi, belge, proje, malzeme ve hizmetlerin ve bunlarla ilgili yerlerin güvenliğini ve korunmasını sağlamasıdır.”

Şimdi, bununla ilgili olarak da 5’inci maddede gizlilik derecelerinin belirlenmesini düzenliyor. Burada da diyor ki: “Savunma sanayii ile ilgili bilgi, belge, malzeme ve projelere gizlilik derecesinin verilmesi, işaretlenmesi, aktarılması, muhafazası, derecesinin değiştirilmesi, açıklanması ile bu konulardaki eğitime ilişkin esas ve usuller, Çok Uluslu Sanayii Güvenliği Çalışma Grubunun onaylanmış kararları ve ülkelerle imzalanmış savunma sanayii işbirliği anlaşmaları dikkate alınarak, yönetmelikle belirlenir.”

Böyle bir şeye dayanmışlar.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi müsaade eder misiniz.

Sayıştay Kanunu’nun 44’üncü maddesi dördüncü bölüm, denetim ve raporla ilgili diğer hususlarda raporların kamuoyuna duyurulmasının ikinci paragrafına baktığınızda: “Savunma, güvenlik ve istihbarat ile ilgili kamu idarelerinin ellerinde bulunan devlet mallarının bu Kanun uyarınca yapılacak denetimi sonucunda hazırlanacak raporların kamuoyuna duyurulmasına ilişkin hususlar; ilgili kamu idarelerinin görüşleri alınarak Sayıştay tarafından hazırlanıp Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

Sizin hazırladığınız, Bakanlar Kurulunun onaylamış olduğu bir yönetmelik var mı bunun gizliliği konusunda şu anda elinizde?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Yok şu anda henüz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Neye istinaden yaptınız bunu?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Kanun gereği Kurumun görüşü alınarak böyle bir karara varıldı.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Size bu yetki, sadece bir yönetmelik hazırlamak ve Bakanlar Kurulu onayından sonra bu gizlilik yetkisini veriyor. Siz bu onayı almadan, sizin hazırladığınız, Bakanlar Kurulunun onaylaması gereken bir yönetmelik ortada yokken bu raporun üzerine “gizli” yazmanızın gerekçesi ne? Bunu açıklayın, bitirelim konuyu. Niye gizli yazdınız? Duymamamız gereken veya duyulmaması gereken ne var bu raporun içinde? İsterseniz çıkartalım gazetecileri, o zaman açıklayın varsa içinde bir şey.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Arkadaşımız biraz daha detaylı bilgiyi bu konuda size sunsun Sayın Başkanım, izin verirseniz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ya, İsrail’den bir şeyler alıyor, malzeme alıyorlar da onunla ilgili herhâlde.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, Sayın Vekilim; az önce de sizin de arz ettiğiniz gibi raporumuzda daha önceki raporlardan farklı hiçbir bilgi yok, aynı şekilde biz denetimimizi yapıyoruz ve bulduğumuz bulgulara raporumuzda yer veriyoruz. Bu üzerinde “gizli” yazmasının tek bir şeyi var, Sayıştay Kanunu gereği, Sayıştay raporlarının hepsinin şeffaflık gereği İnternet’te yayınlanması gerekiyor, kamuoyuna duyurulması gerekiyor. Sayıştay Genel Kurulu hangi raporların yayınlanacağını, hangilerinin yayınlanmayacağını tespit için, kuruluşlarla da istişarede bulunarak, yazılı olarak, Sayıştay Genel Kurulu karar verdi ve bilgilerin İnternet’te yayınlanmamasına...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi, çok özür diliyorum...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – ...karar verdiklerinden “gizli” yaptılar.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sayıştay Genel Kurulu Türkiye Büyük Millet Meclisinin üzerinde mi, yasamanın üzerinde mi? Yasama bir karar vermiş, sizin hazırladığınız bir yönetmeliği Bakanlar Kurulu onayıyla... Rica ediyorum ya, öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Tabii, biz de aynı düşünceyle zaten Başkanlık Divanı olarak bunun devamı niteliğinde karar verdik.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ha, şunu söyleyeyim: Deyin ki: “Gerçekten basın önünde konuşmamamız gereken bir şey var.” Biz buna katılırız, devletin gizliliği varsa, gizli olması gereken bir şey varsa buna katılırız, bunda bir sıkıntı yok. Hemen bir karar alırız, çıkarırız basını, konuşuruz ama herkese açık, ortada dolaşan raporlara “gizli” ibaresini yazarsanız gizliliğin önemi ortadan kalkar, mesele burada, gizliliğin önemi ortadan kalkar. Her şeyin üzerine gizli gelirse gizlilik ortadan kalkmış olur.

Peki, tamam, anlaşıldı herhâlde konu.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 29

BAŞKAN – Bizim de Başkanlık Divanı olarak görüşümüz bu yönde olduğu için o şeyi dikkate almadan, eskiden olduğu gibi aynı usullerle müzakereye devam ediyoruz.

Şimdi, Kurum hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere Makina Kimya Endüstrisi Genel Müdürü İzzet Artunç'a söz vereceğim. Ancak ondan önce, Kurum temsilcilerini Komisyonumuza tanıtımalarını istihdam edeceğim. Önce sizden başlayalım.

Buyurun.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Sayın Başkan, Sayın KİT Komisyonu üyeleri, Sayıştay üyeleri, değerli katılımcılar; ben Makina Kimya Genel Müdürü İzzet Artunç. Bugün heyetimle birlikte yüce Mecliste bulunmaktan ve raporumuzu sunmaktan ve olabilecek suallerinize cevap vermekten büyük onur duyuyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Müsaade ederseniz şimdi arkadaşlarım kendilerini takdim etsinler.

BAŞKAN – Buyurun.

(Komisyona katılan bürokratlar kendilerini tanıttı.)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi sunumlarını yapmak üzere Makina Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürü İzzet Artunç'a söz veriyorum.

Buyurun.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Sayın Başkan, zamandan da tasarruf maksadıyla, müsaade ederseniz tarihçeyle ilgili olan 1'inci, 2'nci ve 3'üncü sayfaları atlayarak 3'üncü sayfadan başlayacağım.

1980'li ve özellikle 1990'lı yıllar kamu kesiminin küçültülmesi politikası çerçevesinde, KİT'lerin imalat sanayisinden çekilmesi, özelleştirilmesi veya kapatılması politikalarının izlendiği bir dönemdir. Bu gelişmelerin Makina Kimya Kurumuna yansımaları da Kurumun özel sektöre yönelik üretimlerinden vazgeçmesi ve tüm imkân ve yeteneğini Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına yöneltmesi şeklinde olmuştur. Piyasaya dönük üretim yapan şirketler ya Özelleştirme Başkanlığına devredilmiş ya da kapatılmıştır. Bu çerçevede, Kurum, 1950 yılından beri ilgili Bakanlık olan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinden çıkarılarak, 2000 yılında Millî Savunma Bakanlığının ilgili kuruluşu hâline getirilmiştir.

Kurumumuz, Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik güçlerinin her çeşit silah, mühimmat, roket, patlayıcı madde, harp araç ve gereç ihtiyacını karşılamak üzere görevlendirilmiştir. Kurum, ana statüsünde tanımlanmış olan bu görevinin yanında, ayrıca, ülkemiz savunma sanayisinde yerli katkı payını artırmak ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına yönelik yeni ürünleri üretmekle de görevlendirilmiştir.

Kurum, hâlen merkez teşkilatı, 10 fabrika müdürlüğü, 2 işletme müdürlüğü ve bu fabrika ve işletmelerde çalışan 600'ü mühendis, 3.044'ü işçi olmak üzere toplam 5.583 personel vasıtasıyla faaliyetlerini yerine getirmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Kurumumuz üretimleriyle etkin, dinamik ve verimli çalışmalarıyla Türk Silahlı Kuvvetlerinin geleneksel silah ihtiyacının tamamını karşılamakta, artan kapasite ve imkânları ile de ülkemiz sanayisine katkıda bulunmaktadır. MKE Kurumu Cumhuriyet dönemi Türk sanayisinin gelişiminde en önemli lokomotif güçlerden biri olup hâlen "hafif silah mühimmatı, sivil tip gaz maskesi ve süzgeci, sivil maksatlı patlatma kapsülleri, pirinç ve çelik malzeme, dinamit, anfo" gibi sivil sektöre yönelik ürünlerin üretimini mevcut imkânları ve kapasitesiyle sürdürmektedir.

Kurumumuz "mühimmat, silah, roket, patlayıcı ve piroteknik" olmak üzere dört ana gruptan oluşan yaklaşık bini aşkın çeşitte savunma sanayisi ürününü üretme imkân ve kabiliyetine sahiptir.

Ana üretim kalemlerimizden bazıları şunlardır: Mühimmat grubu olarak, 5.56 mm'den 20mm'ye kadar hafif silah mühimmatı, 25 mm'den 203 mm'ye kadar tank, top, havan ve obüs mühimmatı, 40 mm bomba atar mühimmatı, çeşitli tapalar, tahrip kalıpları, uçak bombaları, sığınak delici bombalar, çeşitli el bombaları, fûnyeler ve işaret fişekleri; silah grubu olarak, 5.56 mm piyade tüfeği, 7.62 mm otomatik piyade tüfeği, 7.62 mm G3/MG3 makinalı tüfekler, 9 mm MP5 makinalı tabanca, 155 mm 52 kalibre çekili obüs, 155 mm 52 kalibre silah sistemi (fırtına sistemi), 20, 25 ve 35 mm uçaksavar topları, 40 mm. bombaatar silahı, 60, 81 ve 120 mm havanlar, 105 mm'den 155 mm'ye kadar tank, top ve obüs namlu kompleleri; roket grubu olarak; 2.75" MK40 Roket Sistemi, 66 mm M72 Law tanksavar roketi, 107 mm Topçu Roketi ve Çok Namlulu Roketatar Sistemi, 122 mm Topçu Roketi ve Çok Namlulu Roketatar Sistemi, Mayınlı Sahalarda Geçit Açma Sistemi, Teker İçin Mayınlı Sahalarda Geçit Açma Sistemi; Patlayıcı ve piroteknik madde grubu olarak da TNT, DNT, Nitrosetülöz ve Nitrogliserin, tek, çift, üç bazlı top ve obüs barutları, tek ve çift bazlı havan barutları, tek bazlı fişek barutları, karabarut, nitrikasit, sülfürkasit, oleum, dinamit, anfo ve diğer askeri ve sivil patlayıcıları ve kapsülleri üretebilmektedir.

MKE Kurumu günün teknik ve ekonomik koşullarını göz önünde tutarak dünya ve NATO Standartlarına uygun kalitede üretim yapmaktadır. Kurum, Türk Silahlı Kuvvetleri ve emniyet güçlerinin ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra üretim hatlarını ayakta tutmak amacıyla yurt dışı pazarlama faaliyetlerine son yıllarda öncelik vermiştir. Yurt içi ve yurt dışı müşteri talebine göre ürün çeşitliliği artırılmıştır.

Yurt içinde faaliyet gösteren savunma sanayisi firmaları ve KOBİ'lerle iş birliği yapılarak ürünleri MKE markası altında yurt dışına pazarlanmaktadır. Fuar-lobi faaliyetleri artırılarak ve yabancı firmalarla iş birliği geliştirilerek yurt dışı pazarlara erişimin kolaylaşması sağlanmıştır. MKE olarak dünya pazarında bir yer edinmek ve edindiğimiz bu yeri korumak yolunda verdiğimiz mücadelede en büyük dayanağımız yaklaşık altı asırlık bir geçmişe sahip olan Kurum kültürüdür.

İşte bu itibarla MKE, altı yüz yıla yakın süredir yaşayan bir firma olarak "sürdürülebilirlik" anlamında geçmişinin getirdiği avantajı kullanmaktadır. Bu geçmiş, Kurumumuzun hem ülkemizde hem de tüm dünyada tanınan, bilinen, güvenilir bir marka olmasına katkıda bulunmuştur.

Yatırım ve modernizasyon faaliyetlerimiz: Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu, savunma sanayisine yönelik yatırımlarını Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçları paralelinde ve ülkemizin savunma sanayisini millîleştirme duygusundan hareketle sürdürmektedir. Bu çerçevede, savunma sanayisinde Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik gerek yeni ürünler gerekse modernizasyon projeleri olarak başlatılan çalışmalarımız sürdürülmektedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 30

Tamamlanan önemli yatırımlarımızın bazıları şunlardır: 5.56 mm Piyade Tüfeği Projesi, 5.56/7.62 mm Fişek Projesi, 25 mm Mühimmat Projesi, Küresel Barut Projesi, 155 mm 52 Kalibre Silah Sistemi (Fırtına) , 155 mm 52 Kalibre Çekili Obüs (Panter), 155 mm 52 Kalibre Silahlar için Uzun Menzilli Mühimmat Ailesi, 122 mm Topçu Roketi, Eryx Tanksavar, 120 mm Tank Topu Mühimmatı, 120 mm Tank Topu Silah Sistemi, Chaff-Flare Projesi.

2010 yılında başlatılan çalışmalar: Yeni Çelikhane Yapımı Projesi. Proje için ihale yapılmış, geçen hafta itibarıyla da ihale sonuçlanmış ve bugünden itibaren de sözleşme görüşmelerine başlanacaktır.

2015 yılında tamamlanacak projeler: Oleum Tesisi Projesi, Sıvı Patlayıcı Tesisi Projesi olarak sayılabilir.

AR-GE faaliyetlerimiz: Kurumumuz geleceğinin olmazsa olmaz unsurlarından biri olan AR-GE faaliyetlerine büyük önem verilerek etkin AR-GE birimleri oluşturulmuştur. TÜBİTAK ve 30 üniversiteyle AR-GE projeleri yapmak üzere protokoller imzalanmıştır. 2008 yılından bu yana 18 SANTEZ projemiz Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından desteklenmiştir. Bu projelerden 6'sı tamamlanmış, 9 adedinin Bakanlık kapanış süreci devam etmekte olup 3'ü üzerindeki çalışmalar da üniversitelerle birlikte yürütülmektedir.

1974 yılından bu güne kadar 250'yi aşkın AR-GE projesi -irili ufaklı- tamamlanmıştır. Bu projelerden büyük bölümü Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine girmiş olup seri üretime devam etmektedir.

Son beş yılda tamamlanan projelerden 155 mm Uzun Menzilli Mühimmat Geliştirme Projesi sonrası 5.020 adet mühimmat tedarik sözleşmesi Kurumumuz ve MSB arasında imzalanmıştır. Yine aynı şekilde, Nüfuz Edici Bomba -sığınak delici bombalar diye tabir edilebilir- Geliştirme Projesi tamamlanmış ve 2013 yılında MSB'yle 200 adet bomba tedarik sözleşmesi imzalanmıştır.

Kurumumuz tarafından tamamlanarak seri üretim sürecine dönüştürülecek AR-GE projelerinin toplam maliyeti yaklaşık 256 milyon Türk lirasıdır.

Hâlen devam eden önemli projelerimizden bazıları: Modern Makineli Tüfek Projesi, 105 mm Hafif Obüs Projesi, 35 mm Parçacıklı Mühimmat Geliştirme Projesi, Patlayıcı Zinciri Tasarım/Geliştirme ve Tapa Entegrasyonu Projesi, Duyarsız Patlayıcı Projesi Dupat I, Nüfuz Edici Bomba İlk Seri Üretim ve Sertifikasyon Projesi, Modern Yeni Nesil KBRN Panoramik Gaz Maskesi Projesi, Termobarik Patlayıcı Geliştirilmesi Projesi, Gaz Mühimmatı Geliştirme Projesi, GÖKTUĞ Projesi, 35 mm Patlayıcı Zinciri Tapa Entegrasyonu Üretim Hattı Kalifikasyon Projesi.

Kurumumuzca sözleşmesi imzalanmış ve öz kaynaklarıyla geliştirme aşamasında olan bugün itibarıyla 102 AR-GE projesiyle ilgili faaliyetler devam etmektedir. Bu projelerin yıllara sari toplam bütçesi yaklaşık 205 milyon Türk lirasıdır. Bütçenin yaklaşık yüzde 80'i Millî Savunma Bakanlığı ve Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi kurum dışı kuruluşlarca desteklenmektedir.

Ayrıca NATO Endüstri Danışma Grubu NIAG Türk Delegasyonu Başkanlığını yürüten Kurumumuzda son beş yıl içinde yaptığımız çalışmalar sonucu Türk savunma sanayisi kuruluşlarının tüm NIAG proje çalışmalarında yer alması teşvik edilmiş ve bu konuda katkılar sağlanmıştır.

Kalite çalışmalarımız açısından, Kurumumuz fabrikaları 1990 yılından bu yana; NATO Kalite Güvence Standartları olan AQAP-2120 NATO Endüstriyel Kalite Güvence Belgesi'yle Kurumumuz genel müdürlüğüyle fabrikalarımız ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi bulunmaktadır. Sivil patlayıcı üreten fabrikalarımız CE Uygunluk Sertifikasına sahiptir. Ayrıca Kurumumuz genel müdürlüğü ve fabrikalarımızın Tesis Güvenlik Belgesi mevcuttur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi işletme faaliyetlerimiz hakkında bazı rakamsal bilgiler vermek istiyorum.

Sermayemiz: 600 milyon Türk lirası olan nominal sermayemizin 420 milyon Türk lirası ödenmiş olup 180 milyon Türk liralık hazineden alacağımız bulunmaktadır.

2011' de 402 milyon olan üretimimiz, 2012'de 412 milyon, 2013'de 447 milyon'dur. Eylül 2014 sonu itibarıyla 268 milyon Türk liralık bir üretim mevcuttur.

Satışlarımız: 2011 yılında 850 milyon, 2012 yılında 818 milyon, 2013 yılında 870 milyon Türk lirasıdır. Eylül 2014 sonu itibarıyla 509,2 milyon Türk liralık satış rakamlarına ulaşmış bulunuyoruz.

İhracatımız: 2011 yılında 59,2 milyon, 2012 yılında 55,4 milyon, 2013 yılında 38 milyon, Eylül 2014 tarihi itibarıyla 39,4 milyon ABD doları ihracat gerçekleştirilmiştir. Yıl sonu itibarıyla ihracatın 70 milyon doları geçmesi şu anda gerçekleştirilebilecek bir rakamdır.

Faaliyet sonuçları itibarıyla, Kurum 2011 yılında 850 milyon Türk lirası satışa karşılık 260,2 milyon faaliyet kârı ve 165 milyon dönem kârı ile kapatmıştır.

2012 yılında 818 milyon TL satışa karşılık, 198,4 milyon TL faaliyet kârı, 139 milyon dönem kârı; 2013 yılında 870 milyon satışa karşılık, 199,2 milyon faaliyet kârı ve 136,8 milyon dönem kârı; Eylül 2014 sonu itibarıyla 299,2 milyon satışa karşılık, 108 milyon faaliyet kârı, 36,4 milyon dönem kârı şu anda mevcuttur.

Bu sonuçlar itibarıyla Kurumumuz Türkiye'de 500 şirket içinde 2012 yılı sonuçlarıyla 103'üncü sırada, 2013 yılı itibarıyla da 107'nci sırada yer almıştır.

Borçlarımız: Makina Kimya Kurumunun Savunma Sanayii Destekleme Fonu kaynağından kullandığı yatırım projeleri ile uzun vadeli nakit kredi dışında vergi daireleri, Sosyal Güvenlik Kurumu dâhil hiçbir kamu kurum ve kuruluşu ile ticari bankalara borcu bulunmamaktadır.

Savunma Sanayii Müsteşarlığından 09 Eylül 2002 tarihinde imzalanan Kaynak Aktarım Protokolü kapsamında yıllara sari olarak 140 milyon ABD doları tutarında kredi alınmıştır. Söz konusu kredinin son taksidi 2014 sonu itibarıyla ödenerek borç kapatılacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; kurumumuz etkin, dinamik, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışına sahip, toplam kalite yönetimini benimsemiş, tasarımdan itibaren AR-GE'ye dayalı özgün ürünler üreten, ülke sanayisiyle entegre, gizlilik ilkesine uyan, çözüm üreten, müşteri odaklı, çevreye duyarlı, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarına uyan, eğitimi sürekli kılan, iş birliğine açık, sürekli yeniliğin peşinde bir kuruluş olmayı temel ilke olarak benimsemiştir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 31

Misyonumuz, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve güvenlik güçlerinin silah, mühimmat, roket ve patlayıcı ihtiyaçlarını azami yerli katkıyla düşük maliyetli ve kaliteli ürünlerle karşılamaktır.

Vizyonumuz, silah ve mühimmat alanında teknoloji ve özgün ürün üreten, dünya pazarında da tanınan ve aranan bir kuruluş olmaktır.

Yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun hedeflerine daha kısa zamanda ulaşabilmesi ve piyasa koşullarında daha rekabetçi bir yapıya taşınabilmesi amacıyla Sayıştay Başkanlığının denetim raporlarında da her yıl dile getirildiği üzere, Kuruma özgü yasal bir düzenleme yapılması çalışmalarımız bugüne kadar yoğun bir şekilde sürdürülmüştür. Ancak, Kurumu ülkemizin önde gelen üniversitelerinin mezunlarınca yeniden tercih edilebilecek bir cazibe merkezi hâline getirmek ve Kurumda kalıcılıklarını sağlamak amacıyla hazırlanan kanun tasarısı taslakları tekliflerimiz Millî Savunma Bakanlığı'nın görüş sorduğu Maliye Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından "kamu mali disiplini bozacağı, diğer KİT'lerden de benzer taleplerin gündeme gelebileceği ve çalışma barışının bozulmasına, dolayısıyla yeni dengesizliklerin oluşmasına sebebiyet vereceğinden kanun tasarısı taslağı teklifinin olumlu mütalaa edilmediği" şeklinde bildirmiştir.

Sürekli tekrar eden bu gelişmeler sonucunda Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun nitelikli personel ihtiyaçlarının karşılanması ve bu personelin kurumda kalıcılığının sağlanması için genel kamu düzeni ve disiplini çerçevesinde çözüm bulunması yönünde hazırlanan yeni taslak Bakanlığımızın incelemesine sunulmuş olup çalışmalar hâlen devam etmektedir.

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Türk sanayi tarihinin yaklaşık altı yüz yıllık bir temel taşıdır. Kuşaktan kuşağa tarihin akışıyla birlikte değişmesini de bilerek günümüze kadar varan ve şüphesiz geleceğin de yine temel kurumları arasında olacak şekilde görev ve sorumluluğunu bütün alçak gönüllüğüyle bilen ve bu görevini gururla taşıyan personeliyle birlikte önümüzdeki dönemlerde de ülkemiz sanayisine, ekonomisine ve millî güvenliğine daha çok katkı sağlamayı amaçladığımızı belirtir, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi önerilere geçiyoruz. 2012 yılına ait 3 adet öneri bulunmaktadır.

1 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneri:

"SSM koordinatörlüğünde yürütülen M60 Al Tanklarının Modernizasyonu Programı kapsamında 120 mm tank topu sistemi ve 120 mm tank mühimmatı imalatı ve tedarikine ilişkin alt yüklenicilik sözleşmesi ve lisans sözleşmesi çerçevesinde, Kara Kuvvetleri Komutanlığının ihtiyacına binaen MSB ile imzalanan 2010/35 sayılı Sözleşme kapsamında siparişe bağlanan 120 mm tank topu mühimmatının üretiminde kullanılacak malzemelerin yurt dışı yerleşik firmadan tedarikinde yaşanan problemler dolayısıyla teslimat zamanında yapılamayacağı ve gecikme cezası doğacağından ilgili merciler nezdinde cezasız süre uzatımı hususunda yeniden girişimlerde bulunulması."

BAŞKAN – Evet, cevap için buyurun.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Sayın Başkan, müsaade ederseniz cevapları İştirakler Dairesi Başkanının okumasını teklif ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

Cevap 1: Cevabı arz ediyorum:

Kara Kuvvetleri Komutanlığı ihtiyacı olan 2010/35 sayılı Sözleşme konusu 7.200 adet 120 mm zırh delici mühimmatı ile 7 bin adet 120 mm ders atış mühimmatının teslim tarihleri 2 Mayıs 2013 ile 2 Mayıs 2016 tarihleri arasındadır.

Bu mühimmatların üretim planlaması altı ay süren mühimmat üretim süresiyle 23 Eylül 2002 tarihli sözleşme kapsamında İsrail IML firmasından tedarik edilecek malzemelerin teslim süresi olan dokuz ay dikkate alınarak toplam on beş ay olarak değerlendirilmiştir. IML firmasından malzeme talep edildiğinde, IML firması 15 Aralık 2011 tarihli yazısında "tungsten" fiyatlarında yüzde 600 oranında artış olduğunu gerekçe göstererek mevcut sözleşme kapsamındaki fiyatlardan malzemeleri veremeyeceğini Kurumumuza bildirmiştir. Karşılıklı görüşmeler sonucunda mühimmatların üretiminde kullanılan malzeme ve aksamaların bir kısmının IML firmasından tedarik edileceği; IML firmasıyla henüz sözleşme imzalanmadığı; sözleşmenin imzalanması durumunda malzemelerin teslim süresinin siparişin kesinleşmesini müteakip on sekiz ay olduğu, dolayısıyla gecikme olacağı belirtilerek Millî Savunma Bakanlığından iki yıl cezasız süre uzatımı talep edilmiştir.

14 Şubat 2013 tarihli ikinci yazımızda ise IML firmasıyla 26 Aralık 2012 tarihinde sözleşmenin imzalandığı belirtilerek 2010/35 sayılı Sözleşme konusu mühimmatın teslim sürelerinin sözleşmedeki teslim tarihinden itibaren yirmi dört ay uzatılması için tekrar cezasız süre uzatımı talep edilmiştir. Millî Savunma Bakanlığınca, anılan isteğin 2010/35 sayılı Sözleşmenin "Süre Uzatımı Verilebilecek Haller ve Şartları" maddesi kapsamında değerlendirilememesi nedeniyle bu talebimizin uygun bulunmadığı 28 Mart 2013 tarihli yazıyla Kurumumuza iletilmiştir.

Diğer yandan, 13 Eylül 2013 tarihli yazımızla mühimmat fabrikası müdürlüğümüz barut depolarında 20 Ağustos 2013 tarihinde çıkan yangın ve akabinde patlama neticesinde selüloit levhaların ve karabarutla diğer patlayıcıların tahrip olduğu bildirilerek 2 bin adet 120 mm ders atış mühimmatı için yurt dışı tedarik süresi kadar cezasız süre uzatımı talep edilmiştir. Patlama nedeniyle yapılan talebimize ilişkin raporların aslı 24 Eylül 2013 tarihli yazımızla Millî Savunma Bakanlığına gönderilerek cezasız süre on iki ay olarak talep edilmiştir.

Ayrıca 2 bin adet 120 mm zırh delici ve 2 bin adet ders atış mühimmatının üretiminde kullanılan karabarutun yurt dışından alımı için ihale yapılmış, ancak ürünün tedarik edileceği yurt dışı firmasında meydana gelen kaza nedeniyle mühimmatın zamanında teslim edilemeyeceği 29 Kasım 2013 tarihli yazımızla Millî Savunma Bakanlığına bildirilmiş olup 20 Aralık 2014 tarihine kadar cezasız süre uzatımı talebinde bulunulmuştur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 32

Millî Savunma Bakanlığı 4 Aralık 2013 tarihli yazıyla mücbir sebebe neden olan hususun belgelendirilmesi hâlinde cezasız süre uzatımı talebimizin yeniden değerlendirileceğini bildirilmiştir. Kurumumuz tarafından yurt dışından karabarut tedarik edilecek firmada meydana gelen kazaya dair belgeler temin edilerek 20 Ocak 2014 tarihinde Türkçeye çevrilmiş ve talebimizin yeniden değerlendirilmesi maksadıyla Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir.

Her iki cezasız süre uzatımı talebimiz, selûloit levhalarında meydana gelen yangın ve yurt dışından tedarik edilecek karabarutla ilgili olarak Millî Savunma Bakanlığının 14 Mart 2014 tarihli ve 122/14 sayılı yazısıyla uygun bulunmamıştır.

7.200 adet 120 mm zırh delici ve 7 bin adet 120 mm ders atış mühimmatının sevk barutlarının yerileştirme çalışmaları kapsamında, ön üretimler tamamlanarak kalifikasyon için üretim faaliyetlerine başlanmıştır. Bahse konu üretimin doğası gereği ürün performansını test etmek amacıyla birkaç defa atışlı testlerin yapılması zorunludur fakat bu atışların yapılacağı Atış Test Değerlendirme Merkezi Komutanlığında bulunan 120 mm atış kürsüsünün 2014 yılı Temmuz ayından yeni kürsünün yapılacağı tarihe kadar kullanılamayacağı Millî Savunma Bakanlığı Teknik Hizmetler Dairesi Başkanlığının 4 Temmuz 2014 tarihli yazısıyla Kurumumuza bildirilmiştir. Bu nedenden dolayı, 15 Temmuz 2014 tarihli yazımızla 1 Temmuz 2014 tarihinden kürsünün kullanımına izin verileceği tarihe kadar, sevk barutlarının doğrulama atışları için gerekli altı aylık sürenin de ilave edilerek cezasız süre uzatımı olarak verilmesi talep edilmiştir. Söz konusu talebimiz, Millî Savunma Bakanlığının 6 Ağustos 2014 tarihli yazısıyla uygun bulunmamıştır. 3 defa cezasız süre uzatım talebimiz uygun bulunmayarak kabul görmemiştir. Ancak 9 Eylül 2014 tarihli yazımızla atış poligonunun kullanılamaması nedeniyle yeniden cezasız süre uzatımı talebinde bulunulmuş olup cevap beklenmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayıştay bu noktada...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Biz ısrar edilmesinden yanayız çünkü sözleşme yapılırken sözleşmenin eki olarak alt yüklenici olarak Makina Kimya protokol eki olarak belirlenmiş. Karşı firmayla daha üst düzeyde yapılan bir anlaşma var. Bu anlaşmanın eki olarak Makina Kimya alt yüklenici olarak ekleniyor. Dolayısıyla, tüm bilgi ve belgeler MSB’de, Bakanlıkta bulunuyor. Dolayısıyla, işin akamete uğrayıp uğramayacağı konusunun da onları ilgilendiren bir konu olması gerekir ve ilgilenmeleri, süre uzatımı vermeleri gerekir diye düşünüyor raporu yazan arkadaşımız.

Daha fazla detay istiyorsanız açıklamada bulunsun arkadaşımız.

BAŞKAN – Şimdi, daha detaylı bilgiyi tabii, alalım.

Burada Savunma Bakanlığının sürekli aynı görüşte ısrar etmesini, daha çok bunu açıklayan bir bilginiz varsa...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Yok efendim, sadece gerekçesi var Millî Savunma Bakanlığının ama isterseniz ben genel bir bilgi vereyim, sizin takdiriniz.

BAŞKAN – Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 15 Kasım 2012 yılında imzalanan bir sözleşme var, lisans sözleşmesi. 120 mm Tank Modernizasyonu Projesi ve bunun ekinde de ana yüklenici, İsrail IML firması. SSM koordinatörlüğünde sözleşmenin 3’üncü tarafı da Makina Kimya Endüstrisi Kurumu, alt yüklenici olarak.

Sözleşmenin içeriği 120 mm silah sistemi ve onun mühimmatları. Bu projenin uygulanması esnasında söz konusu raporda geçen İsrail IML firması tedarik konusunda sözleşme şartlarına uymayarak Kurumdan çok yüksek miktarda ilave para talebinde bulunuyor. Kurum bu konuda itirazda bulunuyor, yazışmalar uzun şekilde devam ediyor. Son aşamada MSB’den ve SSM’den görüş soruluyor. SSM burada kendi koordinatörlüğünde yürütülmesine rağmen ve bu konuda Kurumdan kaynaklanan bir sıkıntı olmamasına rağmen MSB’nin değerlendirmesine bırakıyor yazıyla, MSB de Kurumun bu konuda elinden bir şey gelmediği hâlde ve uluslararası tahkim gibi bir sıkıntıyı da yazılarında beyan ederek cezasız süre uzatımı taleplerini reddediyor.

Şu an bu mühimmatların teslimatında cezaya düşülmüş durumda. Kurumdan kaynaklanan bir problem yok ama MSB cezayı uygulama konusunda ısrar ediyor.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Akar...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Anlamaya çalışıyoruz tabii olayı.

Millî Savunma Bakanlığı burada müşteri. Millî Savunma Bakanlığının birtakım malzeme talepleri var. Bu malzeme taleplerinde Makina Kimya Enstitüsü “Biz bu işi yaparız.” demiş ve Millî Savunma Bakanlığıyla bir sözleşme imzalamış. “Belli bir süre içerisinde Millî Savunma Bakanlığının taleplerini -ne kadar talep ediyorsa- birim fiyat üzerinden bir fiyatla yaparız.” demişsiniz ve sözleşme imzalamışsınız. “Bu gecikmeye uğrarsa şu kadar da cezai yaptırım uyguluyoruz.”

Şimdi, burada anlaşılmayan konu, Makina Kimya Enstitüsü üretim yapacak da bu üretimde kullanacağı ham madde girdilerini Millî Savunma Bakanlığının öngörmüş olduğu şirketlerden mi alacak, buradaki mesele bu. Anladığımı kadariyle Millî Savunma Bakanlığı Makina Kimya Enstitüsüne diyor ki: “Siz İsrail IML firmasından alacaksınız bu malzemeleri.” Var mı sözleşmenizde böyle bir şey?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Var.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi, tabii, Millî Savunma Bakanlığı yine ayrı bir devlet kurumu olan MKE’yle sözleşme yaparken bir de cezai yaptırım koyuyor, gecikme cezası koyuyor. Gecikme cezasının asıl nedeni gerçekten İsraili firmanın -tarihlere baktığınızda biraz manidar gelebilir- acaba yüzde 600’lük bir fiyat artışından mı kaynaklanıyor yoksa İsrail’le ilişkilerin o dönemde bir çıkmaza girmesinden, bozulmasından mı kaynaklanıyor? Tabii, burada birkaç tane sıkıntı var bana göre. Millî Savunma Bakanlığıyla sözleşme imzalayan Makina Kimya Endüstrisi aynı zamanda IML firmasıyla da bir satın alma anlaşması yapacaksa, yine 4734 sayılı Kanun’u kullanmayacak herhâlde yurt dışı bir alım yaptığı için, özel bir mühimmat, parça herhâlde bu, başka firmada olmadığını düşünüyorum...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ham madde...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 33

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ham madde değil aslında da bu, başka firma tarafından üretilmeyen yedek parçalar aslında bu tankların iyileştirilmesi...

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Sayın Vekilim, bu tank anlaşması 2002 yılında yapılmış olan tank modernizasyonunun bir maddesi bu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Devamı herhâlde değil mi bu?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Devamı, onun bir parçası.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Yine, nedir? Tankın rehabilite edilmesi, yani bir...

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Tankın modernizasyonu ve onun mühimmatı modern bir mühimmat olacak, anlaşmanın belirli şartları var “Şu kadar parçasını şu kadardan alacaksınız.”

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Yardımcı malzemeler, yani sonuç tankın rehabilite edilmesi için yardımcı malzemeler. Size aynı zamanda talimat da veriyor “Buradan alacaksınız.” diye.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Yani SSM’in şeyi olarak, o zamanın, 2002’nin politikası olarak.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sonra siz bu şirketle sözleşme yapıyorsunuz değil mi? Eğer şirketle yaptığınız sözleşmede Millî Savunma Bakanlığının size yapmış olduğu gibi bir süre koyup ve fiyat anlaşması yapmışsanız şirketin bunu sizden talep etme şansı yok, yani İsraili firmanın bunu sizden talep etme şansı yok.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Fiyat artırma talebini mi?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sözleşme yapmışsanız...

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Biz de vermedik yani.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Onu vermediniz, tamam, süre koydunuz mu buna sözleşmede?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Müsaade eder misiniz?

Şimdi, buradaki sorun tabii, o bahsetmiş olduğunuz politik olan krizin öncesinde başlayan yüzde 600’lük bir fiyat artışı istiyor ama bizim sözleşmede açık, eskalasyon formülleri var, ne olması lazım geliyorsa orada yazıyor. Yani öngörülemeyen yüzde 600-700 bizi ilgilendirmiyor. Bunlar iki yıl falan dondurdular, vermediler ama bütün büyük SSM’in 2002’de yaptığı sözleşme çerçevesinde bunun oradan alınması lazım.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Açıyorum: 2002’de yapmış olduğunuz sözleşmede –siz veya sizden önceki arkadaşların- böyle bir fiyat artışıyla ilgili, fiyat artışının nasıl yansıtılacağıyla ilgili fark...

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Var, eskalasyon formülleri var, onun dışında istiyor bu, biz de vermiyoruz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Peki, ne yaptınız bu firmayla ilgili? Yapmadınız ama Millî Savunma Bakanlığının size cezai bir uygulaması var. Uluslararası yasaların devreye girmesi lazım, tahkimin devreye girmesi lazım, bu iki işle ilgili ne yaptınız?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Şimdi, burada tahkimle ilgili konu tabii, bizim kurumun dışında Savunma Sanayii Müsteşarlığının bir konusu. Biz o büyük anlaşmanın bir alt unsuru olarak bunu yapıyoruz. Tabii, bu olaylar bu şekilde kilitlenince biz fiyat artırımını kabul etmedik, çeşitli müzakereler falan, sonunda olay Savunma Sanayii Müsteşarlığının da koordinesinde çeşitli seri toplantılara götürüldü. Karşılıklı olarak fesih fesih konusu da gündeme geldi. Fesih olursa biz bu projenin geri kalan kısmını nasıl kendimiz millî tamamlayabiliriz? “Bizim de o konuda hazırlıklarımız var, tamam, biz yaparız.” dendi ama artışı eksisini de koyduğunuz zaman şu da bir gerçek ki, uluslararası tahkime gidildiği zaman –başka örneklerinde de görüldüğü gibi- sonunda belki rakamsal olarak birtakım rakamlar alınabilme imkânı oluyor ama sonunda muhakkak suretle zararlı çıkılıyor. Yani uluslararası tahkime gidildiği zaman gücümüz...

KAMER GENÇ (Tunceli) – İsrail’in lehine sonuçlanacak.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Yahudi lobisi bastırıyor.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Yani bunu ben söylemek istemiyorum ama olay çok bilinmez kontrollü bir noktaya gidiyor.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Yok, siz söylemeyin onu.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Ben söylemeyeyim onu.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Arkadaşlar söylerler biraz sonra.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Dolayısıyla, burada akılcı, ortak akla yönelik olarak olay bastırıldı ve o arada da İsrail tarafında fiyatın normale döndürülmesi noktasında bir yumuşama oldu. O yumuşama olunca da –tabii, bu arada iki sene, iki buçuk sene doldu- biz tekrar olması lazım gelen fiyattan anlaşma yaptık -2011-2012 sanıyorum şey olarak- tabii, ona bağlı olarak da...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Üretime başladınız.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Sipariş yapıldı, o malzemeler geliyor, en son parti de ağustos ayında gönderildi, dolayısıyla, biz o gelen parçalarla birlikte şimdi üretim yapıyoruz ama bunların hepsinin bir süreci oldu.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Peki, ben şunu sorayım öğrenmek için.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Tabii, tabii.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bu parçalar sadece İsrail’den, Millî Savunma Bakanlığı bir anlaşma yapmış olabilir, dönemsel, Orta Doğu’daki problemlerden dolayı krizler de yaşıyoruz, zaman zaman bunlarla karşılaşacağız, buna istinaden bir back-up çalışmanız var mı, hangi ülkelerden temin edebiliriz ya da bunları kendimiz üretebilir miyiz? Soru bu.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Şimdi, bu konu krize dönünce zaten iki buçuk yıl önce biz bütün merminin...

Sayın Başkan, tabii, şu andaki konuşmalarımız basına açık, ancak bizim bu konuya ilişkin olarak millîleştirme çalışmaları kapsamındaki bazı faaliyetlerimizin eğer yüce heyetiniz takdir ederse basına yansımamasında fayda var, çünkü bunların lisansla ilgili sorunlarında biz önümüzdeki dönemlerde İsrail tarafıyla bazı çatışmalara girebiliriz, onun için şimdi bunların çok anons edilmesinde ben fayda...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 34

KAMER GENÇ (Tunceli) – Açıklamayın.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Açıklamayın, gizlilik içeren şeyleri söylemeyin.

(Okurum Başkanlığı Başkan Vekili Ziver Özdemir geçti)

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, isterseniz basını çıkarabiliriz.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Biz millileştiriyoruz bunları. Şu anda bir yerli üretim...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bakın, soru gayet açık: Biz bunu üretebilir miyiz?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Biz üretebiliriz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bravo, bunu soruyorum.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Biz bunun iki yıl önce tedbirini aldık, testlerini aşağı yukarı yüzde 99 tamamladık, bundan sonraki partilerde de zaten almamayı hedefliyoruz. Biz bir şekilde çözüyoruz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Biz üretebiliriz, eğer oradan sıkıntı yaşarsak başka ülkelerden temin etme şansımız var.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Yani Hükûmet politikası olarak almıyoruz. Başka ülkelerden ihtiyacımız yok ama malzemesini özellikle tungstenin belirli alternatiflerini de bu arada yarattık ama biz de millî olarak tungsteni de ürettik. Yani bunun alternatifini çözdük.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Bu karşılıklı konuşmada sorularımızın bir kısmının cevabı da ortaya çıkmış oldu. Yani esas itibarıyla, 2002'deki bir anlaşmanın eğer 2014'e kadar... Biraz olmayacak şekilde, yani bilerek kasten, belli yani, anlaşılacak tarafı yok bunun. Yangın mangın bunlar gerekli...

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Tabii, bu ifadeleri de ifade etmemize rağmen bazen bu “fors majör” denen hususlar sözleşmelerimizde, tip sözleşme olduğu için, çok kalıpsal olarak ifade ediliyor sözleşmelerde. Bunun dışında çıkacak özel durumların ekstra evraklarla, görüşlerle desteklenmesi lazım. Biz bütün bu konuları, cezayı daha ödemedik, tabii, Sayıştayın da teklifi doğrultusunda biz mücadeleye devam edeceğiz bunu vermemek üzere, bizim Makina Kimya olarak bunda hiçbir kusurumuz olmadığını Millî Savunma Bakanlığına ikna edeceğimizi ümit ediyorum ama devletin bir cebinden alınıp cezayı –biz devlet kurumuyuz- öbür tarafına koymak da bazen tercih edilen bir yöntem oluyor.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Yani Makina Kimya burada cezalanmamalı.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Biz de onu arzu ediyoruz sizlerin desteğiyle.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Yani şimdi buradaki aklı... Sayıştay da buradaki yorumlamayı doğru yapmalı, yani sözleşmeye dikkat edilirse, sorumlu Makina Kimya değil. Sorumlu olan Savunma Bakanlığı veya Savunma Sanayii Müsteşarlığı...

BAŞKAN – Onlar da söylüyorlar zaten onu.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Biz de onu söylüyoruz efendim, kabullenmiyorlar.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Dolayısıyla, buradaki soruların düzenlenmesinde, gerekli olan bu işin savunulmasında ortaya konulması lazım gelen düşünce budur, sizden kaynaklanan bir gecikme olmuş olsa anlaşılır tarafı var.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Politik tarafları var, 2002'den beri gelen yönler var.

AYDIN BIYIKLIOĞLU (Trabzon) – Bu gerekli çalışmalar yapıлып başarı açısından belli bir noktaya geldiğini ifade ettiniz, sorularımızın cevabını almış olduk.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ben de aslında yani tabii, Haydar Bey'in konuşmalarıyla sayın müessese temsilcisinin verdiği bilgilerden ben de o konuları öğrenmek istiyordum ancak burada çok açık bir mücbir sebep var: Siz ham madde temin edemiyorsunuz, temin etmemenizin nedeni neden kaynaklanıyor? İşte, uluslararası bir krizden kaynaklanıyor, vermiyor müessese ve dolayısıyla, artık Millî Savunma Bakanlığının bu gerçeği görmesi lazım. Niye buna rağmen böyle bir ısrarla ceza peşinde koşuyor, onu da anlamak mümkün değil. Yani ben şunu düşünüyordum: Belki hani “İsrail firmasından almak gereksizse o zaman başka bir firmadan da alın.” diye size bir teklif yapıyor mu Bakanlık? Yapmıyor. Çünkü “Aynı malzemeyi başka bir firmadan alın.” diye birileri... Ama malzeme de alınmış, imalat da yapıldığına göre artık bana göre cezasız bu işin halledilmesi lazım, mesele kapanmıştır bana göre.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi, bu örnekte de görüldüğü gibi kamu iktisadi teşekküllerinin ya da Türkiye'deki özel sektörün de bu tip sıkıntıları var. Yurt dışından yapılan özellikle ham madde ve yardımcı madde alımlarında ve sözleşmelerinde eğer tahkime gitmişse, eğer yurt dışındaki mahkemelere bir şekilde bizim sözleşmelerimiz düşmüşse genelde aleyhimize sonuçlanıyor, bunun da aslında bir tespit olarak geçmesi gerekir tutanaklara. Dış ticaretteki ilişkilerimizin ve sözleşmelerimizin, yapılan sözleşmelerin gözden geçirilmesi konusunda özellikle kamudaki, kamu iktisadi teşekküllerindeki şirketlerde çok önemli olduğunu düşünüyorum. Son zamanlarda sürekli bu konular, tahkime giden konular aleyhimize sonuçlanmaktadır. Bu lobi faaliyeti olabilir, başka faaliyetler olabilir ama bunun geliştirilmesi konusunda da Türkiye Cumhuriyeti tedbirli davranmalıdır diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 35

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, eğer müsaade ederseniz ben SSM'in 18/9/2012 tarihinde kuruma yazdığı bir yazıdan birkaç paragraf okumak istiyorum: Yazı konusu söz konusu sözleşmenin iptal edilememesiyle ilgili, yazının ilk iki maddesinde tek taraflı fesih ve uzlaşma ve anlaşma yoluna giderek ortadan kaldırılması maddelerini belirttikten sonra "Bununla birlikte tek taraflı kısmi fesih veya olası tahkim cihetine başvurulması durumunda tecrübeler ışığında çok uzun süreli olabileceği değerlendirilen tahkim süreci sonuna kadar gerek mevcut üretim hattının kullanımı, gerek alt parça tedarikinde yaşanabilecek sıkıntıların MKE'nin üretim ve teslimat yükümlülüğünü olumsuz etkileyeceği kıymetlendirilmektedir. Ayrıca, alternatif tedarikçilerden malzeme temin edilmesi hâlinde mevcut mühimmat üzerinde bazı tasarım değişikliğine ihtiyaç duyulacağı ve bu tasarım değişikliğinin MKE'nin sahip olduğu mühimmat tasarımı ve üretim kabiliyetleri çerçevesinde ürünün ve üretim hattının yeniden kalifiye edilmesini gerekli kılınacağı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, yukarıdaki 1 ve 2 no.lu maddelerde yer alan yöntemlerin uygulanması hâlinde MKE tarafından olası değişikliklerin ve buna bağlı ürün ve üretim hattı kalifikasyonunun bu safhadan sonra IMI firmasının teknik desteği olmaksızın gerçekleştirilme durumuna yönelik görüş öneri ve değerlendirilmenin müsteşarlığımıza bildirilmesi..."

Burada ana sözleşmede yüzde 40 iş payı kesin. Kurumun bunun dışına çıkma olasılığı yok ve 30 bin adede kadar bunu ödeyecek, aksi takdirde sözleşmeyi ihlal etmiş olur, 30 binden sonra da yüzde 20. Burada ana sözleşme SSM koordinatörlüğünde ve kurumun bu tedarikle ilgili hiçbir sorumluluğu yok, sonuçta bu firmadan tedarik etmek zorunda, bu şartlarda tedarik etmek zorunda ve bu cezanın da MSB tarafından uygulanmaması lazım.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Tamam.

Öneriyle ilgili ne diyorsunuz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Gündemde kalması lazım eğer uygun görülürse.

BAŞKAN – Önerinin gündemde kalmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci öneriyi okutuyorum:

Öneri 2:

2004 yılı fiyatları ile yaklaşık 6,2 trilyon TL'si Kurum tarafından, 220,5 milyon FRF'ı ilgili yabancı firmalar tarafından bedelsiz olarak karşılanan ve 1.000 dönüm arazi kamulaştırılması yanında 107 personelin yurt dışında eğitimi yaptırılarak 52 binadan oluşan tesis kurulmak suretiyle tamamına yakın bölümü bitirilen Tanksavar Füzesi Üretimi Projesi (ERYX) kapsamında; Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile Firma arasında gelişen anlaşmazlık sonucunda Nisan 2004 tarihinde durdurularak Sözleşmesinin feshedilmesini müteakip Uluslararası Ticaret Odası (ICC) nezdinde başlatılan Tahkim süreci Eylül 2009 tarihinde sonuçlandırılmış olmakla birlikte, Kurum ile MBDA-F, ROXEL ve SERAT Firmaları arasında imzalanmış ve hukuki olarak halen yürürlükte olan Sözleşmelerin durumlarının açıklığa kavuşturularak, 9 yılı aşkın bir süredir atıl durumda bekletilen tesisin akıbetinin bir an önce netleştirilmesi.

BAŞKAN - Cevabı okutuyorum:

Cevap 2:

ERYX Projesi kapsamında Fransız MBDA-F, ROXEL ve SERAT firmaları ile imzalanmış bulunan sözleşmelerin sonlandırılması için çalışmalara başlanmış ve firmalara çeşitli tarihlerde konu ile ilgili yazılar gönderilmiştir. Bu aşamada SERAT firmasının MBDA-F firması ile birleşmiş olduğu belirtilmiştir.

Bahis konusu yazışmalar sonrasında MBDA-F ve ROXEL firmalarının temsilcileri ile görüşmeler yapılmıştır.

Firma temsilcileri ile yapılan görüşmelerde; Kurumumuz depolarında mevcut olan ve firmalara ait bulunan malların envanterinin kesinleştirilmesi, bu malların hangilerinin firmalarca geri alınarak yurt dışına çıkartılacağı ve hangilerinin imha edileceğinin belirlenmesi, bunlara bağlı olarak neticede sözleşmelerin sona erdirilmiş olduğunu belirten bir metnin taraflar arasında imzalanması gerektiği belirtilmiştir.

Bu çerçevede MBDA-F ve ROXEL firmaları ile sözleşmelerin sonlandırılmasına yönelik olarak Kurumumuzca, 24 Aralık 2013 tarihli Makam Olur'u ile bir komisyon oluşturulmuştur.

Söz konusu Komisyon tarafından ilgili firmalar ile yazışmalar yapılmış olup cevapları beklenilmektedir.

Komisyon çalışmaları ile varılacak sonuca göre MBDA-F Firması ile olan sözleşmeler sonlandırılacak ve 9 yılı aşkın bir süre atıl olarak bekletilen tesisin akıbeti hususunda bir karar verilebilecektir.

(Oturum Başkanlığına Başkan Hasan Fehmi Kinay geçti)

BAŞKAN – Sayıştayın bu konuyla ilgili düşüncesi nedir?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Biraz detay bilgi isterseniz arkadaşımız özetlesin konuyu.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, burada gene, Fransız firmalarıyla yürütülen bir proje var. Bu proje kapsamında kurumun 2004 yılı fiyatlarıyla eski parayla 6 trilyonun üzerinde bir yatırımı var, altyapı. Aynı zamanda, yabancı firmaların harcamaları var ve MSB tarafından konu kurum dışından sebeplerle tahkime götürülüyor. Tahkim sonuçlanıyor ama tahkimin hangi yönde sonuçlandığı konusunda kurumun bilgisi yok, sadece bu konuda bizim de bilgimiz yok. Harcamaların hangi şekilde sonuçlandırıldığını bilmiyoruz ama ortada atıl bir yatırım var, nasıl kullanacağı belli değil. MSB söz konusu yatırımın kendisine ait olduğunu söylüyor ama kurumdan kaynaklanmayan sebeplerle atıl duruma düşmüş durumda ve henüz de, hâlen hukuken sorunlar çözülmemiş durumda.

BAŞKAN – Sayın Akar...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi nasıl anlayalım bunu? Bir defa, bin dönüm arazi, kamulaştırması yapılmış. Bu bin dönüm arazi şimdi Millî Savunma Bakanlığı üzerinde mi görülüyor, kurum üzerinde mi görülüyor, yoksa bu yapılan anlaşma sonucu ortaklığın üzerinde mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 36

İki: 52 binadan oluşan bir kompleks yapılmış anladığım kadarıyla, üretim yapabilmek için, bu binalar da dokuz yıldır boş duruyor. Binaların mülkleri kimlere ait, kime ait? Millî Savunma Bakanlığına mı, ortaklaşa iş yapacağınız şirkete mi, size mi ait?

Üç: Dokuz yıl önce 107 personel eğitmişsiniz, yollamışsınız, bu 107 personeli şimdi hangi amaçla ve nerede kullanıyorsunuz? Niye dokuz yıl sonra bir karar verme aşamasındasınız ki aşağı yukarı 2004 yılında artık bu ortaklık bozulmuş, "Çeket koluna, herkes yoluna." denmiş aşağı yukarı, hukuki prosedürler yerine getirilmeye çalışılıyor. Niye şirket böyle bir tesisin, bin dönümlük arazi üzerindeki 52 tane bina ve bu kadar eğitilmiş personelle birlikte burayı atıl bir vaziyette 2004'ten sonra on yıl daha bunun sonuçlanmasını bekliyor, yani burayı kullanma şansına sahip değil mi veya kafanızda böyle bir plan yok mu? Diyelim ki, yarın anlaşma bozuldu, ne planlıyorsunuz oraya ilgili? Bu planı uygulamanızdaki engel neydi, on sene önce düşünmüş olsaydınız, beş sene önce düşünmüş olsaydınız? Soru bu.

BAŞKAN – Sayın Belen...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayıştaydan "Bu tahkimin sonucunu bilmiyoruz." gibi bir söz söylendi az evvel. Yani 2009 Eylül ayında tahkim karar vermiş, kararın ne olduğunu biz bilmiyoruz. Böyle mi?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Belki karar örneğinden gönderilmemiş olabilir Sayın Başkan. İfadeyi biraz, kurumlar açıklamasını şey yapabilir.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Peki, siz nasıl denetim yapıyorsunuz? Denetim yaparken bu kararı niye istemiyorsunuz? Yani buraya böyle bir şey yazıyorsunuz önerinize, kararın ne olduğu belli değil ve karşımızda da "Kararın ne olduğunu bilmiyoruz." diyorsunuz.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Kararı evet, Savunma Bakanlığından, SSM'den isteyemiyoruz biz, ancak kurum istiyor, elde edemiyor, biz de bunun elde edilmesinin gereğinin yapılmasını düşünüyoruz.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – O zaman, niye öneri koydunuz buraya ki? Yani tahkimin kararı bilinmeden böyle bir öneriyi niye getirdiniz? Tahkim belki kurumun lehine karar verdi.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Tahkim sonuçlarını uygulama şekli, emirleri şeklinde kuruma bildiriyorlar.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, bakın 2009 Eylül, 2014 Kasım, yani beş yıl, beş yıldır bu tahkimin kararı öğrenilemiyorsa diyecek bir şey bulamıyorum.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bir de burada bunun değerlendirilmesiyle ilgili çalışmalar yapıyor. Kurum da bir açıklama yaparsa daha iyi anlaşılabilir sanıyorum. Yani mevcut bir tesis var, anlaşma bozulmuş, son raddeye, son noktaya gelmiş ama üretim yapılır hâle gelememiş fakat "Bundan nasıl yararlanılır?" diye de üzerinde çalışmalar yürütülüyor.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Şimdi, o ayrı bir şey. Yani bu firmayla anlaşmazlığa düşülmüş ve tahkime gidilmiş. Tahkimin verdiği karar nedir? Bu konuda Komisyona hiçbir şey söyleyemiyorsunuz. Ayrıca, Sayın Genel Müdür, bu 24 Aralık 2013 tarihinde makam oluruyla komisyon oluşturmuşsunuz ve bu komisyon ilgili firmalarla yazışmalar yapmış. Bir yıla yakın zaman geçtiği hâlde hâlen bu firmalardan bir cevap yok mu? Bu konularda da bilgi verirseniz sevinirim.

BAŞKAN – Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Benim burada öğrenmek istediğim uyuşmazlık nereden çıkmış? Yani söylendiğine göre sözleşme, bina yapılmış, bir tanksavar füze üretim projesi kapsamında bina yapılmış ama uyuşmazlık nereden çıkmış? Onu bir öğrenelim de neden tahkime gidildi? O konuyu da bir açıklarlarsa...

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Sayın Başkan, değerli üyeler; sayın üyelerimizin sorduğu suallere kısaca başlıklar altında...

Şu anda binalar ve arsa bizim mülkiyetimizde. Zamanında kamulaştırma yapılmış ve bize geçmiş durumda. Bu dokuz yıl, tahkime niçin gidilmiş?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Uyuşmazlık ne yani?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Uyuşmazlık şu: Başlangıçta Kara Kuvvetlerinin ihtiyacı olarak 90'ın sonları, 2000'li yılların başlarında bu firmayla 19.200 NX Füzesi'nin üretilmesi konusunda bir anlaşma yapılıyor. Son rakam 10 bin küsurlara düşüyor. Bununla ilgili 2.500 civarında bir üretim yapılıyor, bu üretimde çıkan füze ihtiyaçları karşılamaz bir performans gösteriyor. İşte, kısa düşmesi, vesairesi. Daha sonra, bununla ilgili bir süreçte karşılıklı yazışmalar, toplantılar, teknik çalışmalar sonucunda bu füze düzeltiliyor, belirli bir performansa getiriliyor ama o zamanki görüş, 2004'lü yıllarda oluşan görüşle artık bu füzenin Silahlı Kuvvetlerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak bir şekilde olduğu ve alınmayacağı noktasına gidiyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yani o 220 milyon Fransız frankı olan o füzelerin değeri mi?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Hayır, bütün hepsi, altyapısı yani. Tabii, oraya bir roket hattı kuruluyor, yakıt hatları kuruluyor, binalar kuruluyor, bayağı... Bütün bu altyapısıyla birlikte.

Dolayısıyla, tahkime gidiliyor. Şimdi, tahkime gidilince şöyle bir süreç de yaşanıyor: Benzer diğer tahkimlerde olduğu gibi, eğer bir malzeme, bir proje tahkime gidiyorsa "O projeye ilgili bütün faaliyetleri, altyapıyı donduralım." gibi bir felsefe var. Yani "Tahkime gidiyorum, mahkemeye gideceğim, belirli suçlamalar veya ithamlar yapılacak." dolayısıyla, hiçbir tesisin bize 2009'a kadar kullandırılmasına izin verilmiyor SSM tarafından, donduruluyor olay. Şimdi, o arada yetişmiş elemanlarla ilgili bizim sıkıntımız var, tabii, bu elemanların bu konuyu aktarması lazım, bizim kurumun... Benden önceki yöneticilerden aldığım bilgileri aktarıyorum, belki daha sonra benden önceki Genel Müdür Ünal Paşa söz alabilir. Müracaatlarımız var SSM'e "Biz bunu kullanalım, bu personelin eğitim şeyleri erimesin." diye. Ama o tahkim sürecinde karşılıklı olabilecek gri alanları ortadan kaldırmak için âdeta bir şeye alınıyor tesis beş yıl, hiç dokundurulmadan. Hiç dokundurulmamış bir tesisin beş yıl içinde binalarının ve tabii, bütün o yakıtlarının bir yıpranması var. Bu personelden, eğitim gören personelden –maalesef, bizim de büyük bir yaramız- emekli olanlar var, eğitim almış olan birçoğunun hem

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 37

yaşları ve konumları itibarıyla o zaman eğitim aldıkları konunun üstünde bir noktalarda birçoğu, dağıtılmış durumda. Burada şu anda, orada eğitim almış personelden 4-5 kişi kalmış durumda. Benim bir yıl önce verdiğim direktifte de biz bunun daha önceki komisyon kararında da "Nasıl canlandırabiliriz?" şeklinde bir çalışma yapıyoruz. "O personelle birlikte ben bu hatları tekrar nasıl aktive edebiliriz?" diye bir çalışma içindeyiz. Tabii, bazı konulardaki çözümlerde dışa bağımlılığımız olacak, "know-how" boşlukları var, bunlarla ilgili bir çalışma içindeyiz ama o yetişmiş personelin çoğu şu anda yok. Bizim bunu ROKETSAN'la yaptığımız diğer projelerde altyapı olarak kullanma yönünde girişimlerimiz var. Hem ROKETSAN bunları gelip inceliyor ama tabii, şu var ki 2004'te, 2005'te oluşturulmuş o bilgi birikiminin sinerjisi beş yıllık dondurma zamanında bize hiç dokundurulmamasından kaynaklanan bir nedenle elden çıkmış durumda. Bizim şu anda yapmakta olduğumuz husus, tahkimin sonunda bize verilen görev burada 2-3 tane firma var işte, bunların buradaki malzemeleri var bunların malzemelerinin kendilerine verilmesi ve götürülüp imha edilmesi ve onlarla olan ilişkimizin kesilmesi noktasında. Artık biz tahkimin sonuçlarını burada uygulama noktasındayız. Tabii, bir Fransız firması bazen yazdığımız yazıya çok geç cevap veriyorlar, onlar bazı şeyler içindeler ama süreç biraz uzun sürüyor. Sanıyorum, biz bunu 2015 yılı içinde, ki aşağı yukarı "Bazı malzemelerin Fransa'ya tekrar götürülmesi mi, yoksa biz bunları burada imha ederek onlardan birtakım paralar alma yönünde miyiz?" diye bir uzlaşma noktasına gideceğiz. Binaların bazıları hâlen kullanılabilir durumda ama esas roket hatlarıyla ilgili bölümlerde aşağı yukarı sekiz dokuz yıldır atıl kılmanın getirdiği, baştan aşağı değiştirilecek, özellikle hassas bazı yakıt hatları var, onların değiştirilmesi gereken konular var. "Bunları hangi projelerde kullanabiliriz?" o çalışmayı başlattım ben. ROKETSAN'la da birlikte bu konularda çalışıyoruz.

Müsaade ederseniz, belki geçmişiyile ilgili önceki Genel Müdürlüğümüz...

MKE ESKİ GENEL MÜDÜRÜ ÜNAL ÖNSİPAHİOĞLU - Sayın Başkanım, değerli KİT Komisyonu üyeleri; teşekkür ediyorum bana söz verildiği için.

Ben yedi yıl süreye biliyorsunuz- Makina Kimya Genel Müdürlüğünde bulundum, onun için projenin evveliyatını da biliyorum. Proje, Türk Kara Kuvvetleri Komutanlığının kısa mesafe tanksavar savunması için planlanmış. Planlandığı tarihte oldukça modern bir silah ve mühimmat. Anlaşma, tamamen Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile Fransız firması arasında imzalanmış. Kurum burada ana yüklenici durumunda değildir. Kurum sadece kamulaştırma sonrası arazi üzerinde tesisin kurulmasıyla ilgili ev sahipliği yapmıştır ve tesisin büyük bölümü, toplam 51 adet bina, Elmadağ Barut Fabrikası'nda, bir bölümü de testle ilgili olanlar atış alanında Karapınar'da kurulmuştur. Belirtilen miktarın belli bir bölümü Fransa'da denemeler yapılarak alınmıştır. Silah, araç üzerinde 600 metreye ateş eden reaktif zırha karşı etkili bir tanksavar silahıdır. Tesis bizde kurulduktan sonra Türkiye'de üretilmesi gereken miktarın üretilmesine başlanmış. Ancak, üretim sonrasında üretilen tanksavar mühimmatı deneme için teste götürüldüğünde mühimmatın 600 metrede hedefe gitmeyerek baş üstü çakılıp düştüğü görülmüş. Aynı hatalar Fransız firmasının Norveç'e vermiş olduğu mühimmatlarda da görülmüş. Bunun üzerine Savunma Sanayii Müsteşarlığı...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Pardon, biz bir kısmını Fransızlardan aldık daha önce, değil mi?

MKE ESKİ GENEL MÜDÜRÜ ÜNAL ÖNSİPAHİOĞLU – Aldık.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bunlarda da böyle baş aşağı çakılma...

MKE ESKİ GENEL MÜDÜRÜ ÜNAL ÖNSİPAHİOĞLU - Hayır, yok. Fransa'da kendi üretim hattında olanlarda bir şey yok ama bizim hat kurulup çalışmaya başlayınca orada üretilenlerin hedefe gitmediği ve başının üstüne çakıldığı görülmüş. Bunun üzerine tabii Savunma Sanayii Müsteşarlığı, yapılan testlerin başarısız olduğunu söyleyerek bunun düzeltilmesini istemiş ama Fransızlar bu düzeltmeyi bir şekilde ileri doğru taşımışlar ve yerine getirmemişler, getirememişler. Bu süreç içerisinde karşılıklı Savunma Sanayii Müsteşarlığıyla yapılan görüşmelerde de sonuç alınamayınca Savunma Sanayii Müsteşarlığı tahkime gitti. Tahkim sonuçlandı ve Türkiye'nin lehine sonuçlandı ve tahkim sonrası da Fransız firmasının, yapılan masraflar karşılığı büyük bir miktar para ödemesine hükmedildi.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Siz biliyorsunuz, Sayıştay bilmiyor bunu.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Bize verilmedi metin.

MKE ESKİ GENEL MÜDÜRÜ ÜNAL ÖNSİPAHİOĞLU – Efendim -doğru söylüyor Sayıştay- ne Sayıştaya ne kuruma tam metin olarak verilmedi ama arkadaşlarımız davet edilerek orada bunu gördüler, fabrika da gördü. Orada Savunma Sanayii Müsteşarlığı "Ben bağımlı çözüyorum, ben haklı çıktım." diyerek bu miktarı, talep ettiği parayı da aldı. Ama geçen süreç içerisinde Kara Kuvvetleri Komutanlığının ihtiyaçları da değişiyor, teknoloji de değişiyor. Kara Kuvvetleri Komutanlığı, bu proje bu şekilde akim kalınca kısa, orta, uzun menzilli yeni bir tanksavar projesi başlatıyor ve araç üzerinde 600 metreye çok hedef gösteren bu tanksavar silahını artık "Ben istemiyorum." diyor ve onun üzerine kuruma dönüp "Kurum, sen de beraber iş yapmış olduğun ROXEL ve MBDA firmalarıyla bağlarını çöz." diyor. Şimdi, kurum bu bağları çözmek üzere her 2 şirketle de çalışma hâlinde.

Ha, tesis ne olacak? Tesis, bir kısım milletvekili arkadaşları ben dönemimde dolaştırmıştım, gayet modern bir tesis. Yani, şu anlamda: Şu anda, ROKETSAN ana yüklenici, kısa mesafe de dâhil, orta, uzun tanksavar çalışıyor -biraz önce Genel Müdürlüğümüz İzzet Amiralim de izah etti- bizim hâlihazırdaki hattımızda pek çok tesisi onlar yapılacak projede kullanabilir, Makina Kimyayı da bu sefer alt yüklenici yapabilir, biz bu projelere hizmet edebilir durumdayız. Yani, son durum, yeni bir tanksavar projesi geçen süreçte başlanılmış, tahkim kazanılmış tesislerin de yeni projelerde kullanılmasıyla ilgili çalışma kurum tarafından sürdürülmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz.

Herhâlde en aydınlatıcı bilgiyi dönemin Genel Müdürü olarak...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Arkadaşımız sebebini arz etmek istiyor.

BAŞKAN – Bu bilgilerin dışında aydınlatıcı bir bilgi mi var?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Bu tahkim sonucunu niye bilemediğimizin sebebini açıklayacağız.

BAŞKAN – Onu merak ediyor musunuz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 38

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yok canım, merak etmiyoruz.

BAŞKAN – Biz onu merak etmiyoruz.

Tabii, daha çok Sayıştay tarafından yapılan bu öneri, mevcut durumun, akıbetin bir an evvel netleşmesi. Herhâlde siz de bu doğrultuda...

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Bunun gayreti içindeyiz.

BAŞKAN - ...tahkim sonuçları doğrultusunda süreci yine benzeri bir...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Daha doğrusu, tesisi faal hâle getirsinler nasıl getiriyorlarsa.

BAŞKAN - ...faal hâle getirmek üzere bir çalışma yürütüldüğünü mü anlayacağız?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – O tesisleri tabii yeni baştan bu düzeyi üretmek için değil ama başka maksatlarla hangi şeylerinde kullanabilirim onun bir çalışması içindeyiz.

BAŞKAN – Evet, bunun daha kısa sürede netleşmesi isteniyor.

Bu doğrultuda Sayıştayın önerisinin gündemde kalmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

Kabul edilmiştir.

3 no.lu öneriyi okutuyorum:

Öneri 3:

Raporun ilgili bölümlerinde yer alan ve EK 17’de listelenen diğer öneri ve tavsiyelerin yerine de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Buyurun cevap olarak...

Cevap 3: Cevabı arz ediyorum:

“Raporun ilgili bölümlerinde yer alan diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesine özen gösterilmektedir.”

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, 3 no.lu önerinin izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Evet, şimdi, katkıda bulunmak isteyen üyelerimiz varsa sırasıyla onlara söz vereceğim.

Buyurun Sayın Belen.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, açılış konuşmanızda kurumla ilgili bilgileri verdiniz. Şimdi, ben mali bilgilere baktığımda şunu görüyorum: 2011 yılında 850 milyon satış, 260 milyon brüt kâr var; 2012’de 818 milyon satış, 198 milyon brüt kâr var; 2013’te 270 milyon satış, 199 milyon brüt kâr var; 2014 Eylül sonu itibarıyla 299 milyon satışınız, 108 milyon brüt kârınız var.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – 509 milyon satış, 108 milyon faaliyet kârı.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – “299 milyon” yazıyor bize verilen şeyde.

MKE İŞLETMELER, İŞTİRAKLER VE KOORDİNASYON DAİRESİ BAŞKANI E. BÜLENT DİLAVEROĞLU – Efendim, orada bir takdim tehir var. Onu, evet, düzeltemedik maalesef, bir daktilo hatası var, bir önceki sayfada var efendim, bir önceki sayfada 509.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Yani, Sayın Genel Müdürün konuşma metninde bu böyle.

Şimdi, yani, bu tablo gösteriyor ki 2014 yılını kurum zararla kapatacak. Yani, 108 milyon brüt kârınız var Sayın Genel Müdürüm. Bakın, 2012 yılındaki faaliyet giderleriniz 178 milyon 450 bin lira. Yani, şimdi, eylül ayı sonu itibarıyla 108 milyon brüt kârınız var. Ne kadar şeyiniz? 36,4 milyon da net kârınız var. Yani, genel yönetim giderlerini kısma şansınız yok. Yani, 2014 yılındaki kârlılık hedefiniz ne? Bu konuda bizi aydınlatırsanız...

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – 2014 yılında aslında bizim başlangıçtaki bütçemizdeki kâr, öngörülen kâr geçen senenin kârından daha fazla bir kâr hedeflendi ancak bu sene bazı olumsuz gelişmelerimiz oldu.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Nedir onlar?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Sene başında, geçen sene, 2013’ün Ekim ayında özellikle bizim bazı fabrikaların zararlarını sübvansede etmede büyük bir kaynak olan Hurda İşletmesinde, adli bir soruşturma sonucunda, Türkiye çapındaki 21 bölgedeki bütün nakliye ihalelerini iptal etme durumunda kaldık adli bir süreç nedeniyle. Sayıştayın da bazı önerileri çerçevesinde buradaki ihale mantığının değiştirilmesi çalışması yapıldı ve bunların tekrar aktive edilmesi 2014’ün Nisan ayında başladı. Tabii, dolayısıyla, bu dönemdeki faaliyetlerden dolayı bizim aktif nakit girişimizde ve kâr oluşturmamızda dört beş aylık bir kaybımız var. Biz bunu sene sonuna kadar büyük ölçüde kapatacağımızı ümit ediyoruz ama hurda yönüyle geçen seneki olan rakama ulaşmamız zor.

Bir de şu yönüyle zor: Geçen sene planlama yaparken Ulaştırma Bakanlığından ömrünü tamamlamış araçların tasfiye edilmesiyle ilgili bir sürecin beklentisi içindeydik, çeşitli protokoller yapıldı ancak bu da bu sene Ulaştırma Bakanlığının bütçesi olmadığından dolayı sanıyorum 2015’e kayacak. Hurda yönüyle olan şey bu.

İkinci bir husus, Millî Savunma Bakanlığının siparişlerinde geçmişe bağlı olarak beklediğimiz ölçüde bir sipariş gelmedi.

Üçüncü husus da, aşağı yukarı üç aydır, haziran sonu, temmuz ayından bu yana bizim teslimatlardan önce yapmış olduğumuz test atışlarının sahası olan Karapınar’daki test atış bölgesini biz uluslararası bir ilişkisi olan projenin zorunluluğundan dolayı kullanamıyoruz. Dolayısıyla, şu anda teslimata hazır, testte bekleyen bazı mühimmatlarımız var ama o alanın bize tahsis edilmesini bekliyoruz ki o da aşağı yukarı kasımın sonunda olacak. Bütün bunları aldığımız zaman geçen seneki ciro rakamlarımıza ulaşamayacağımız gerçek. Ancak, bizim hesabımıza göre de, biz, bu seneyi toplam kârda yine kârla kapatacağız ama geçen seneki 136 milyonluk dönem kârıyla kıyaslandığı zaman daha düşük bir kâr seviyesinde kapatabileceğimizi ümit ediyoruz. Zarar beklemiyorum. 4-5 fabrikamda zarar var, bunların en büyük nedeni de...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Hurda.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Hayır, hurda her zaman kâr yapıyor da hurdadan istediğim kadar çıkaramayacağım ama Mühimmat Fabrikasıyla birlikte Ağır Silah ve Çelik Fabrikam benim 2 tane amiral gemimdir. Yani, 2

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 39

tane ağır malzememin çıkıp satışını yapabileceğim fabrikadır. Ağır Silah ve Çelik Fabrikasında bu sene maalesef Millî Savunma Bakanlığından beklediğimiz bazı siparişler vardı Fırtına obüslerinin siparişi gibi, onları alamadık, fabrikamız aşağı yukarı yani büyük bir oranda, yüzde 80 itibarıyla işsiz, büyük bir boş işçilik var, mühimmat fabrikasında da yine kapasitenin altında bir sipariş var. Tabii, bu 2 fabrikadaki bu şey bize devletin verdiği bir görev. Bize 2004 yılında verilmiş bir emir var "Bütün hatlarınız açık olacak, her an üretime hazır olacaksınız." diye. Yani, ben, bir özel şirket gibi, bir anonim şirket gibi, siparişim yok diye ücretsiz izine çıkaramam personeli. Bir hat 15 yıl boş kalsa da 16'ncı yılda benden sipariş istenebiliyor. Bize verilen görev, bunların her zaman hazır olması yönünde. Bu yönü itibarıyla, geçen seneki kâr düzeyine ulaşamamak da biz bir kârlılıkla kapatacağıma dair şu anda projeksiyonumuz var.

BAŞKAN – Evet, soruları olmazsa toplu olarak alalım, daha sonra cevap verin.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Bir saniye Sayın Başkan...

Şimdi, bu konuda "Bakanlıktan beklediğimiz siparişi alamadık." gibi bir söz söylediniz.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Evet, Kara Kuvvetlerinden.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Hükûmet, millî savunma bütçesinde kısıtlamaya mı gitti? Bakanlık temsilcisi bu beklenen siparişin verilmesiyle ilgili bilgi sahibiyse, Bakanlık temsilcisi arkadaşımız yok mu burada?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UFUK FIRAT – Bakanlıktan ben varım ama genel bir ifadeyle söylüyorum: Şu anda depo stok seviyelerine göre bunlar, siparişler veriliyor. Bu anlamda, bir hareket olmasından dolayı...

BAŞKAN – Arkadaşlar, cevabı konusunda...

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – O zaman Silahlı Kuvvetler yeterince tatbikat yapmıyor demektir.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UFUK FIRAT – Öyle değil.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Olur mu yani...

BAŞKAN – Bülent Bey, şimdi şöyle yapalım: Tutanaklara geçtiği için cevaplar kimin tarafından verildiği tam anlaşılamıyor, tekrar eder misiniz? Bakanlık temsilcisi olan arkadaşımız hem kendini tanıtsın hem de cevabı tekrar ederse...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UFUK FIRAT – Ben, Teknik Hizmetler Daire Başkanayım. Bu planlamalar konusunda kesin bilgiye sahip değilim ama bildiğim kadarıyla, bu malzemelerin siparişleri bizdeki ihtiyaca göre belirleniyor. Yani, standart olarak bir üretim şeyimiz yok "Bu kadar satın alacağız, bu kadar sipariş vereceğiz." diye bir durum yok. Çünkü bunlar miadlı malzemeler, bir de depolanmasıyla ilgili sıkıntıları olan malzemeler, bunlara dikkat edildiği takdirde biz her zaman sipariş vereceğiz diye bir zorunluluğumuz yok. Yani, birebir beklenti olmuyor.

BAŞKAN – Evet, tabii.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – O zaman biz şunu anlayayım: Yani, kurumun yaptığı ileriye dönük planlama ve tahminle sizin tahminleriniz uyuşmadı.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Zaman zaman olabiliyor.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – O yüzden de üretim yapılamadı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ UFUK FIRAT – Sayın Vekilim bir de şöyle bir durum var: Malumunuz, artık her geçen gün, konvansiyonel silahlardan daha karmaşık silahlara doğru bir geçiş var, onlarla ilgili de çalışmalar devam ettiği için bu tür mühimmata artık eskisi kadar olan talepler günümüzde olmayabiliyor.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Doğrudur yani Hükûmetin açılım politikasıyla ilgili zaten terörle mücadelede de orduyu kullanmaması, daha doğrusu terörle mücadeleyi bırakmasının da bunda etkisi oldu herhâlde.

Sayın Genel Müdürüm, 2012 yılında 500 firma içinde 103'üncü sıradayken 2013'te 107'ye düşmüşsünüz. Yani, ticari manada itibarınızı düşürüyorsunuz, biraz daha dikkatli olun.

Teşekkür ederim.

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Ziver Özdemir geçti)

BAŞKAN – Sayın Akar, buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Evet, Makina Kimya Endüstrisinin kuruluş amacı, Türkiye'nin savunma sanayi ihtiyaçlarını karşılamak, dönemindeki kuruluş amacı oydu. Tabii çok eskiye dayanıyor, o tarihlerde teknolojinin gelişmediği, çok hızlı üretim tesislerinin olmadığı ya da ihtiyacı olan savunma sanayi ihtiyaçlarının hızlı karşılanmayacağı dünyada bir gerçektir ve o amaçla kuruldu.

Bugün geldiğimiz noktada "Makina Kimya Endüstrisinin Türkiye'nin savunma sanayi ihtiyaçlarını tam karşılıyor." dememiz mümkün değil. Tabii, burada sorulması gereken soru şu: Makina Kimya Endüstrisi Türkiye'deki savunma sanayinin ya da Türk ordusunun ihtiyaçlarının yüzde kaçını karşılıyor, ihtiyacı olan sarf malzemesinin yüzde kaçını karşılıyor demek lazım. Demek ki, bütününe hizmet eden bir şey değil ve anladığım kadarıyla işletme şekli de gelecek siparişlerin daha çok Savunma Sanayi Müsteşarlığından gelecek, Millî Savunma Bakanlığından gelecek siparişlere bağlı bir üretim planlaması yapılıyor. Böyle bir planlamanın kârlı olması mümkün değil.

Ama sunumunuzun birkaç yerinde de dışarı açılmayı, ihracat yapmayı ve dünyadaki savunma sanayi ihtiyaçlarını karşılayacak bir çalışma içerisinde olduğunuzu ifade ettiniz ama rakamlar bu ifadeleri doğrulamıyor. Yani, baktığım zaman, şirketin geneline baktığım zaman -bu sizinle alakalı değil- bu rakamlar bu ifadeleri doğrulamıyor tabii. Gördüğüm kadarıyla, bir taşeron firma hâline dönüşmüş, Millî Savunma Bakanlığının ve SSM'in bir taşeron firması hâline dönüşmüş, istediği gibi at koşturuyor diyebiliriz üzerinde. Biraz daha bağımsız ve özerk olmalı diye düşünüyorum eğer idealleri gerçekleştirmek ve yeni teknolojileri yakalayabilmek için. Sadece onlardan gelecek talimatlar doğrultusunda bir üretim değil, bugünkü konjonktüre uygun ya da konvansiyonelden artık kurtulduğu dünyadaki silah sistemlerinin ortadan kalktığı bir dönemde tesisi ayakta tutabilmek, işletmeyi ayakta tutabilmek için birtakım çalışmaların yapılması lazım. Bunun en büyük şeyi de AR-GE çalışmasıdır, kimse kimseyi kandırmasın. Eğer, bir şirket, bu şirket AR-GE çalışması yapmıyor ve ürünü kendi geliştiremiyorsa sadece bir montaj ve yapılacak lisans anlaşmalarıyla, yapılacak üretimler yapılabilir. Onun dışında da eğer böyle bir üretim yaparsanız İsrail'deki firmaya bağlı kalırsınız, Fransa'daki başka bir firmaya bağlı kalırsınız, Amerika'daki

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 40

başka bir firmaya kalırsınız; başka bir özelliği de, o firmalar sizin bilmenizi istediği kadar size “know-how” transferi yapacaklardır, diğerlerini de kendi bünyelerinde saklı kılacaklardır çünkü yeni teknolojiler geliştirmenize engel olacaklardır.

Bir defa, bu kafayı bırakacağız. Yani, sizin için söylemiyorum hepimiz için söylüyorum, bu kafayı bırakacağız. Gerçek niyetimiz ne, bunu bir defa ortaya koyacağız. Gerçek niyetimiz, Türkiye, savunma sanayisinde, dünya savunma sanayisinde önder bir ülke, üreten bir ülke konumuna gelecek mi, teknolojisini yarıştıracak mı? Mesele burada. Ha, şimdi, MKE'ya bakıyorum, böyle bir gelişmenin burada olmadığını, diğer şirketlerde de olmadığını görüyorum. Ama bu arada güzel bir tarafı var, özel sektör devreye giriyor Türkiye'de. Birtakım katkıları olduğunu biraz sonra hocam söyleyecektir, bunu överek anlatacağız ama ben övülecek bir nokta olmadığını şiddetle söylüyorum, henüz övülecek noktada değiliz bu işlerde ama başlamak da önemli bir avantaj diye düşünüyorum, lisans üreterek, yeni patentleri kendimiz geliştirerek, patent sahibi olarak yapmalıyız.

Şimdi, buraya baktığınızda, üretim yapan 10 tane üretim fabrikanız var. Yaklaşık, işte, 3.044'ü işçi olmak üzere, 600'ü de mühendis olmak üzere 5.583 kişiyle çalışıyorsunuz. Bir hesap yaptım, mühendisleri beyaz yakalı sınıfına koymazsam 1.939 kişi, mühendisleri beyaz yakalı sınıfına koyarsam 2.500 kişiyle üretim dışında çalışıyorsunuz. Bu, bir üretim için, endüstri kuruluşu için, endüstriyel üretim yapan bir kuruluş için, onu batırmak için yeterli bir rakam. Ben bunun kaç tanesi AR-GE'de çalışıyor diye sorduğumda belki 3 tane, belki 5 tane, belki 10 tane diyeceksiniz bu rakamın ama müthiş bir personel fazlalığı var burada gördüğüm kadarıyla, rekabet etme gücünüz kalmaz bir defa. 2.500 tane “yatan eleman” demeyeceğim ayıp olur “yatan eleman” dersem ama bunun bir kısmı çalışıyordu yüzde 10'luk kesimi, diğer kısmı “yatan elemandır”, diğer 3.044 tane de üreten elemandır. Üreten eleman ama bugün üretiyorsunuz, yarın işiniz yok çünkü sürekli bir plan yok veya sürekli bir ihtiyaç yok, bir süre de bekletmek zorunda, yatırmak zorundasınız bunları çünkü eğitmişsiniz, kalifiye eleman hâline gelmiş, yeni bir sipariş aldığınızda bunları kullanacaksınız ama yeni sipariş almazsanız parasını ödemek zorundasınız. Bunlar hep ürün maliyetinin artmasına, işletme maliyetlerinin artmasına neden olan şeyler. Demek ki burada yapılacak stratejik değişiklik ne? Dünyanın takip ettiği veya geliştirdiği şekilde, teknolojik gelişmelere açık bir şekilde yatırım yapmak ve elamanları yüzde 100 kapasiteyle kullanacak hâle gelmek veya tesislerin yüzde 100 kapasiteyle verimliliğini artıracak altyapıyı oluşturmak olduğunu düşünüyorum. Bir defa bunu personel için halletmeniz lazım Sayın Genel Müdürüm. Yani, bu kadar personel bana göre çok fazla. Zaten fabrikalarınızın da çoğunun verimli çalışmadığını siz söylediniz, 1-2 tane amiral gemisi var.

Yine “ihracat hedefimiz” dediniz ama son üç yıllık ihracatlarınıza baktığımda, ihracat rakamlarının artmadığını hatta biraz daha gerilediğini görüyoruz. Bunu da artıracak, uzun vadeli bağlantılar yapacak yani hem üretim hatlarını çalıştıracak hem de sizin işletme maliyetinizi düşürecek uzun vadeli anlaşmalar yapmak gerektiğini düşünüyorum burada.

Yine, burada, toplam ciro içerisindeki ihracatınızı tam inceleyemediğim için göremedim ama biliyorsanız onu da söylerseniz memnun olurum.

Yine, işte “2001 Yılında Çalışmalara Başlatılan Projeler” adı altında bir başlık açmışsınız. Yeni Çelikhanne Yapımı Projesi, 2001... 2014'teyiz “İhale süreci şimdi tamamlandı.” dediniz, üç yıl sonra. Böyle bir hızla olmaz, bu hız sizi verimli, başarılı kılmaz, mümkün değil. Daha efektif ve verimli çalışmanız, bu işleri daha çok hızlandırmanız gerekiyor.

Biraz evvel AR-GE'den bahsettim. Eğer, gerçekten, ciddi bir şirket olmak istiyorsanız, gerçekten Türkiye'yi ilk 500'ün içerisinde -öyle bahsediyorsunuz- ilk sıralara yerleştirmek istiyorsanız dünyanın da kullanabileceği ama bizim geliştireceğimiz bir ürünü AR-GE çalışmaları sonucunda bulmanız ve geliştirmeniz gerekiyor. AR-GE'ye payı da soruyorum “Toplam ciro içerisindeki AR-GE'ye ayırdığınız pay nedir?” diye. Bunların karşılıklarını ve bunları doğru bulursak olur. Ciro içerisinde AR-GE'ye ayırdığınız pay 0,6'dan 0,9'a çıktı diye henüz yüzde 1 bile olmamışken övünen bir toplumun fertleri olmamalıyız. Eğer cironuzda AR-GE'ye yüzde 4'ler, yüzde 5'ler ayırıyorsanız doğru yolda olduğunuzu söyleme şansına sahip olurum ama ayırmıyorsanız yine, başkasının patentine, lisansı ile üretim yapan, sipariş bekleyen bir firma hâlinde kalmaya devam edersiniz, bu çok önemli diye düşünüyorum, en önemlisi de bu zaten bana göre.

Bir de sarf malzemeleri alımlarında Sayıştay raporlarının belli sayfalarında, işte, 54, 55, 57, 58'de bahsedilmiş, yapılan anlaşmalarda sıkıntılar var, mesela geçici teminatlar alınmamış, yine teslim, tesellümde ve gecikmelerden kaynaklanan kayıplar halledilmemiş yani anlaşmalarda sıkıntılar gözüküyor ve bunların karşılığında şirketin menfaatini koruyacak maddeler anlaşmaların içerisine konulmadığı gözüküyor. Sayıştaya burada bir soru sormak istiyorum: Tamam, onlar yapmamış bu işi de, siz bir öneri şeklinde de getirmemişsiniz bunu, bu sayfadaki eksiklikleri düzeltilmesi gereken bir öneri hâlinde getirmemişsiniz, niye getirmedinizi de merak ediyorum.

Umarım başarılı olursunuz, umarım -yeni silahlar demek istemiyorum- savunma sanayisi için ihtiyaç duyulan yeni cihazlar geliştirirsiniz ve umarım bir gün burada tekrar karşılaşsak “İşte, biz bunu da yaptık.” dersiniz diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, tabii, evvela, bizim KİT Komisyonu olarak böyle bir çalışma yapmamız sağlıklı bir çalışma değil. Bakın, dün Halk Bankası ve kuruluşlarının 2011-2012 hesaplarını inceledik, bugün ETİ Madencilik, öğleden sonra da Makina Kimya. Hepsinin raporlarına bakarsanız, şimdi, tabii, biz KİT Komisyonu üyeleri, parlamenter olarak zaten bunları böyle enine boyuna inceleyip geçirmemiz mümkün değil. Buradaki yaptığımız incelemeler çok yetersiz, kifayetsiz ve amacına da ulaşmıyor. Biz bunu Komisyon Başkanına da söyledik, hiç olmazsa bir günde bir KİT'i inceleyelim de ona göre de raporları okuyalım. Şimdi, ben bu raporun yarısını okuyamadım yani doğrusunu söylemek lazım. Dolayısıyla, bu incelememiz sağlıklı değil ama tabii, çoğunluk sizde, siz de herhâlde pek sağlıklı inceleme de istemediğiniz için böyle bir incelemeyi, dostlar alışverişte bulsun diye...

GÜLAY DALDAN (İstanbul) – Siz varsınız yetiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 41

KAMER GENÇ (Tunceli) – Şimdi, Makina Kimya tabii ki çok kıymetli bir kurumumuzdur. Burada, Yönetim Kurulunda valinin ne işi var? Sayın Genel Müdür, bu vali size ne veriyor, ne veriyor size? Vali, sen git valiliğini yap kardeşim ya. Senin şimdi gelip de orada, Yönetim Kurulunda bulunman seni sıkıyor mu yani? Böyle bir şey olur mu arkadaşlar ya? Bu ciddi bir kurumdur, buraya teknoloji bilen insanların gelmesi lazım, yönetime bir katkıda bulunması lazım. Ondan sonra vali... Hep siyasi makamsınız, hele Türkiye'deki valilerin zaten siyasi iktidara karşı şeylerini de biliyoruz. O bakımdan, yani arkadaşlar, bizim değil, sizin buna engel olmanız lazım.

Şimdi, Makina Kimya Kurumu Türkiye'nin göz bebeği bir kurumdur. Ama nasıl göz bebeği bir kurum olur? Doğru çalıştığı zaman, teknolojileri takip ettiği zaman. Bakın, İsrail firmasına malzeme siparişinde bulunmuşuz, sözleşme yapmışız, vermiyor adam. Onun için ne yapmamız lazım? Bizim kendi yağımızla kavrulacak bir seviyeye gelmemiz lazım.

Şimdi Sayın Genel Müdür diyor ki: "TÜBİTAK ve üniversitelerle AR-GE çalışmalarını yapıyoruz." İyide TÜBİTAK'ın başına baytarı getirdiler. Başına baytar gelen bir TÜBİTAK'ta bilimsel bir inceleme, AR-GE çalışması olmaz ki. Yani, arkadaşlar, gülünecek, hakikaten çok gülünecek bir durumdayız. TÜBİTAK gibi dünyada çok büyük teknolojik inceleme yapması gereken, araştırma yapması gereken, bilimi takip etmesi gereken kurumun başına kendi adamımız diye bir baytarı getirip oturtuyoruz ondan sonra TÜBİTAK'tan da bilimsel inceleme istiyoruz. Bunlar olmaz arkadaşlar.

MEHMET GELDİ (Giresun) – TÜBİTAK toplantısında konuşursun da, cevabını alınca da özür dilerdin o zaman.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Tabii, özür dilemek, neyse...

GÜLAY DALYAN (İstanbul) – Baytar olduğunu ifade edersin.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Gerçi hiçbir zaman özür dilemedin.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır efendim, işte...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Baytar, kötü bir şey değil ya, veteriner.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ya anladım da... Neyse, ben konuşayım, ben cevabını alırım sizden canım.

Şimdi, arkadaşlar, geçmişte bize söylendi ama ne derece doğru bilmiyorum, işte NATO'ya girdikten sonra işte Makina Kimyanın çok ileri bir teknolojisi vardı, Amerikalılar "Ya bu kalıpları sökün, siz ne yapacaksınız bu kalıpları, burada ürettiğiniz topları, mermileri. Biz size bedava veririz bu kadar şeyi." demiş, kalıplar söküldükten sonra 5-10 misli fiyatla, bir de üstelik de vermiyorlar.

Şimdi, Sayın Genel Müdür, bu kurumda birkaç tane de, yangın çıktı, patlama çıktı. Bence, tabii oraya alacağınız elemanları çok sık dokumanız lazım, çok araştırma yapmanız lazım. Yani, öyle adamlar giriyor ki oraya belki de bu devlete düşman, orayı, devletin can damarı olan kurumları bir an önce yok etmek için oraya öyle tip insanlar gelmeye çalışacak ve gelmişlerdir de, başarıya da ulaştıkları birtakım eylemler de olmuştur.

Yani sizlerden ricamız: Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin başka devletlere muhtaç olmaması için -özellikle bu silah sanayi konusunda- çok ciddi araştırma yapın ve gerekli olan şey neyse, ihtiyacınız neyse getirin buraya, KİT Komisyonuna, en azından -bilmiyorum tabii, burada talepte bulunsanız- biz bunu şey edelim. Mesela, Fransız şirketine Türkiye'de füze imalatında geliyor, imalat veriyor, Türkiye'de imal edilen füze hemen düşüyor. Niye? Demek ki, orada bizim temsilcimiz olan kişi de, siz de gerekli kontrolü yapmadığı için herhâlde o yetersiz bir imalatla oluyor, onun için yeterli şey etmiyoruz.

Yani biz istiyoruz ki arkadaşlar: Halk olarak, insan olarak, gençlik olarak zeki bir milletimiz var. Yeter ki siz onlara hedef gösterin, bilgi ve teknoloji konusunda çok sağlıklı bir eğitim alan insanlarımız var. Yani yandaştan ziyade, gerçekten bilgisiyle, kişiliğiyle, niteliğiyle temayüz etmiş insanları belli kadrolara aldığımız zaman çok büyük başarılar elde edebilen bir halkız yani. Halkımız geri zekâlı değil çok şükür, zeki de ama maalesef işte hak eden insanlar bir yere gelmiyor, torpile dayalı birtakım insanlar bir yerlere geliyor. Bizim istediğimiz, en azından bu kurumların çok objektif çalışması lazım, gerçekten araştırmaya değer vermesi lazım. Öyle bir şeyler icat edelim ki yani Amerika'nın bizden ne ileri şeyi var yani onlar insan gücü itibarıyla bizden çok fazla şeyi yok ki. Bizim kendi gençlerimiz gidiyor, Amerika'daki okullarda birinci oluyor, oralarda en üst seviyedeki yönetici oluyor. E bizim memleketimizde niye olmasın? Onun için bu gücü, halkımızdaki bu bilgiyi, beceriyi, kabiliyeti kullanırsak gerçekten iyi bir çalışmayla biz kendi yağımızda kavrulacak bir devlet hâline geliriz. Artık biliyorsunuz, yani, bir defa yabancılar, Avrupa, Batı istemiyor bizim ileri gitmemizi, bu kesin artık. Ondan sonra, ne yapalım? Bunlara muhtaç olacağımıza her şeyde kendi yağımızda kavrulalım, gerekli üretimi, gerekli keşfi yapalım, silah gücümüzü artıralım, silahlı kuvvetlerimizi güçlendirelim ve ben inanıyorum ki bunu samimiyetle, vatanseverlik duygusuyla bunları istediğimiz zaman beceremeyeceğimiz bir şey yok.

Ben bunları vurgulamak istedim. Özellikle buralarda inşallah bundan sonra herhangi bir patlamalar matlamalar olmaz çünkü geçmişte 2-3 tane patlama oldu, bayağı müesseseyi çok zarara soktu. Ben şimdilik bunları vurgulamak istedim, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

Sayın Bıyıklıoğlu, buyurun.

AYDIN BİYİKLİOĞLU (Trabzon) - Belki burada konuşulmuştur, olmadığımız zaman ama merak ettiğim şey şu: Bu tanksavar füzesi üretim projesi herhâlde Fransızlarla yapıldı. Buradaki ifadede herhangi bir sonuç yok gibi.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Sona gelindi.

AYDIN BİYİKLİOĞLU (Trabzon) - Tasfiye anlamında. Yani. ROKETSAN'la bir bağ kurulmuş muydu?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Altyapıyı, onların bazı projelerde kullanması, bizim bazı ortak projelerimizde kullanabilmemiz yönünde çalışmalar yapılıyor ama onlar da tam bir noktaya gelmedi ama ROKETSAN'la ilgili olarak biz tekrar hatları nasıl kullanabiliriz diye bir düşünce içindeyiz.

Tasfiyeyi yaptıktan sonra, biz bunlara da devam ederiz ama o arada bir çalışma olursa devam ediyoruz yani hatları tekrar işletiyoruz.

AYDIN BİYİKLİOĞLU (Trabzon) – Yani tanksavar füzesi...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 42

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Aynı füzeyi yapmayacağız tabii ama bu hatları başka maksatla nasıl kullanacağız, onun arayışı içindeyiz. Altyapı olarak kullanmak açısından...

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Geldi....

MEHMET GELDİ (Giresun) – Sayın Başkanım, ben de şunu öğrenmek istiyorum:

1950 yılından beri Makina Kimya Endüstrisi öncelikle Millî Savunma Bakanlığının ihtiyaçlarını karşılayan kurum hâline gelmiş. Bu anlamda, tabii ki son yıllarda ihracata yönelik hamleler peşinde koşmuş ama gerçekten, bakıldığında, çok düşük düzeyde. Özellikle 1950'den bu yana baktığımızda, dolar bazında Millî Savunma Bakanlığının ihtiyaçlarının yüzde kaçını Makina Kimya Endüstrisi karşılıyordu yıllara sari olarak dolar bazında? Ne kadar? Pazar payına baktığımızda, en azından kendi bölgemizde pazar payını geliştirme noktasında -Haydar Bey'in de dile getirdiği hususa aynen katılıyorum- gerçekten hamleler yapılması gerekir, tabii ki bunun birçok yönü var, dış politikayla ilgili yönleri var ama mutlaka.... İyileşme var kurumda ama önümüzde de bekleyen şu son yıllardaki üretim rakamlarına baktığımızda bir durağanlığa doğru gidış var, buna karşı alınabilecek tedbirler ne olabilir? Ama önce bir kere Bakanlığın ihtiyaçları nedir? Ne kadar Makine Kimyadan karşılama yönünde iyileşme meydana geldi? Gecikmeler mutlaka oldu yıllara baktığımızda çünkü iyileşme yönünde de ilave yeni projelerle ilgili bizden istenen destek varsa, biz -muhalefet de aynı şeyi ifade ediyor- her türlü desteğe hazırız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdür, üyelerimizin yönelttiği soruları not aldınız.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Sayın Başkan, değerli üyeler; sayın üyelerin tabii Makina Kimyanın önümüzdeki dönem olması lazım gelen vizyonuna bağlı talepleri ve iyi dileklerini biz de paylaşıyoruz. Nasıl olması lazım geldiği yönündeki vizyonuna katılmamak mümkün değil.

Sayın üyemizin personel yapısıyla ilgili resmi, şu anda bir üretim yapan, savunma sanayisinde tek üretim yapan kamu teşekkülü olarak bizim de en büyük sorunlarımızdan birisi ama bu, bugünkü yönetimin veya bizim çözeceğimiz bir konudan ziyade, konunun hukuken belirli bir temelde çözülmesi gerekiyor. Bu alınan personelin yapısı, bu personelin ücretlendirilmesi, bu personelin görevlendirilmesiyle ilgili esaslar.... Biz, malumları olduğu üzere, Kamu Personeli Seçme Sınavına bağlı olarak eleman alıyoruz, işçilerde de yine Kamu Personeli Seçme Sınavına bağlı olarak bir kadroya 3 işçi geliyor, bunların arasından birisini seçebiliyoruz. Bunların sayısı, ücretleri tamamen bizim yetkimiz dışında, mevcut kanuni hükümler çerçevesinde yapılıyor. Bize verilen görevde basiretli bir tüccar gibi davranma görevi var ama bu kanun hükümleri çerçevesinde basiretli bir tüccar gibi davranabilmede birçok zorluk olduğu da malumlarıdır. Bizim bu konuda, aşağı yukarı, benden önceki genel müdür döneminden de başlayan, yedi sekiz senedir, benim döneminde de iki yıldır uğraştığım kanun tekliflerim var. Burada bizim tek istediğimiz, rekabet edebilir bir kurum gibi, diğer rakiplerim gibi yapabilmem için bana özgü bir kanunun çıkarılması lazım. Ben, diğer 25 KİT gibi, aynı kanun, 233 Sayılı Kanun Hükmünde Karamamedeki esaslar çerçevesinde ele alındığım sürece bu belirtilen bazı sorunları tüm iyi niyetlerimize rağmen çözmemiz imkânsız ve bu şartlarda da yurt dışında rekabet etmemizde de büyük güçlükler var. Bizim idari personelimiz çok fazladır, olması lazım gelen yüzde 10-15'tir, bizde yüzde 25-30'lar civarındadır, doğru ama bu kurumun hukuki yapısından kaynaklanan bir zorunluluk, sendikal faaliyetler, vesaire... Ben seçeceğim kimseyi kendim seçmiyorum. Çok doğru bir şekilde tespit ettiniz, birçok gizli projede, fabrikalarda gelen elemanın güvenlik soruşturmasıyla ilgili, her ne kadar sonradan bir güvenlik soruşturması yapsak da o göreve layık bir bilgi birikimine sahip olup olmadığını tespit edemiyoruz çünkü bu, Kamu Personeli Seçme Sınavındaki ortak genel hükümler çerçevesinde yapılan bir sınavla geliyor, bizim bu konuda hiçbir şeyimiz yok. Bu konuları da içeren kanun teklifimiz var, bu nitelikli personelin bizde, kurumda kalıcılığını sağlama yönünde ücretlendirme konusunda; maalesef her zaman kamu dengeleri, eşitlik ve şey çerçevesinde bu taleplerimiz reddedildi.

Bir benzetme yapayım: Yeni giren bir mühendis memurla yirmi beş senelik fabrika müdürünün görev yapması, bana göre zaten yapabileceği fedakârlığın çok ötesinde; buna rağmen, inanın, personelim büyük bir gayret ve özveri içinde çalışıyor. Bu konudaki gayretlerimiz devam edecek. Biz kendimizi anlatmaya devam ediyoruz, inşallah bir gün ikna edeceğiz ilgili makamları ama bu konuda sizlerin, Meclisin de, KİT Komisyonunun da -KİT Komisyonu Başkanı geçen sene görevi devralınca da bir çalışma başlattı, kendilerine de sunduk- desteklerinizi bekliyoruz, Sayıştay destekliyor ama iki konuda biz her zaman aynı cevapla karşılıyoruz. Biz farklıyız çünkü ben savunma sanayisindeki tek KİT'im, tek kamu kuruluşuyum ve benim dışımda yapan bir özel şirket benim alanımda, klasik şekilde yok. Dünyadaki bütün şeylerle rekabet ediyorum, ihracatımı artırmaya çalışıyorum, malum konularda, İhale Kanunu, vesaire... Çelikhane işi kanayan bir yaradır ama İhale Kanunu ve belirli şeylerde... Biz, kurum olarak burada hata yapmamak zorundayız, doğruyu seçmek ve en ufak bir gri bölge yaratmadan ihaleyi tamamlamak zorundayız. Bir sürü süreçlerde, itirazlar, iptaller, ikinci ihale, sualler, bir özel şirket gibi... Ben lojistik desteğimi güvenli bulduğum bir noktadan sipariş alamıyorum. Bunu özel sektör beş ayda tamamlar ama sermaye kendisinin, burada devletin parası harcandığından biz kılı kırk yarmak zorundayız, kurallar bu şekilde.

AR-GE personeliyle ilgili konu, şu anda 205 civarında AR-GE personelimiz var. Kurumun şöyle bir vizyonu var: Biz, haklısınız, 1930-40'lardan beri 1990'ın sonlarına kadar lisanslarla üretmişiz, kurum kültürü o şekilde oluşmuş ama 2000 yılından sonra, özellikle dört beş yıldır tamamen yıkıldı bu olay. Biz lisanslı bir şey üretmekten artık... Yani bunu çok yüksek teknoloji ve zorunlu olmadıkça yapmıyoruz. Bu çerçevede, tamamen kendi tasarımı, AR-GE'den başlayan, tasarıma bağlı üretimlerimiz var. Millî piyade tüfeği, çok basit görünmekle birlikte, biz 400 bin-500 bin tane tüfek vereceğiz ama çok hassas bir dört beş yıllık çalışmanın sonunda. Orduya verdik, şimdi seri üretim sözleşmesini şey yapıyoruz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Devletten teşvik alıyor musunuz?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Bunlarda aldık.

Bizim sadece kendi bütçemizden AR-GE şeyimiz, 2011 yılı 1,3; 2012 yılı 1,6; 2013 yılı 1,8. Türkiye ortalaması 0,8'dir. Savunma sanayisi içindeki AR-GE şirketlerinin AR-GE payı da yüzde 4-4,5'tur. Ancak, bizim Millî Savunma Bakanlığından ve Savunma Sanayii Müsteşarlığından aldığımız desteklerle de bu oran ciromuzun yüzde 3,5 -4'ü civarında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KİT

Giriş :

Tarih : 06/11/2014 Stenograf :

Kayıt: KİT

Sayfa: 43

yani AR-GE'ye kendi bütçemden yüzde 1,8-2; Türkiye ortalamasının 2 katı ama aldığım desteklerle de yüzde 3-4 civarında bir pay ayırıyorum. Yeter mi bu? Yüzde 10-15'lere çıkarmamız lazım bizim Güney Kore gibi olmak için ama bu, ülkenin ekonomik şartlarıyla alakalı ve yetişmiş insan gücüyle alakalı.

Bir de son, tabii biz 1950'li, 1960'lı, 1970'li yıllarda insana çok yatırım yaptık yani insanlarımız, üniversitelerimiz... Şimdi, o yetişmiş insanların üretme zamanı geldi ve bu son yıllarda bu da ciddi bir şekilde artıyor. TÜBİTAK'ın teşvikleri, bizlerin şeyleriyle, biz, her ne kadar kendim mühendis alamasam da TÜBİTAK'ı ve diğer üniversiteleri arka bahçemiz, mutfağımız olarak kullanıyoruz çünkü her mühendisi biz tutmak zorunda değiliz. Biz, "outsourcing"le onlardan destek alıyoruz ve bu AR-GE şeylerimizi artırıyoruz. Yeter mi? Yüzde 15-20 olsun ama kurumun da belirttiğiniz insan yapısıyla, bir kere kendi ihtiyaçlarını döndürmesi lazım, yatırım yapması lazım. Bunları hep kendi bütçemizle yapıyoruz. Kârlı olarak son beş altı yıldır devletten bir kuruş ekstra görev zararı almadan ve üç dört yıldır her sene de 30 milyon, 60 milyon hazineye para aktarıyoruz yani bu bakımdan da hazinede biraz itibarımız iyi. Ama inşallah bu, önümüzdeki yıllarda da daha da artar bir şekilde devam edecek.

Kanun teklifiyle ilgili çok çalışıyoruz ama maalesef iki bakanlığımız genel resmin içinde bizi eşit gördüklerinden bir türlü burayı aşamadık, aşmaya çalışmaya da devam edeceğiz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Nereyi aşamıyorsunuz? Millî Savunma Bakanlığı mı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı mı?

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Tabii, bu benim şahsi görüşüm. Ama burada doğru olan, o yıllarda, Makina Kimya Endüstrisi kurumunun temeli Osmanlı olmasıyla birlikte, 1922'de Askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğü olarak Genelkurmay'a bağlı kurulmuş ve 1950'ye kadar Genelkurmayın içinde bir askerî yapı olarak gitmiş. 1950'de Bilim ve Sanayi Bakanlığına bağlanmasındaki temel neden, o yıllarda tek organize sanayi tesisi olduğu için, askerî ihtiyaçlardan ziyade sanayinin teşvik edilmesi. Biz, 1980'li yılların sonlarına kadar çay fabrikası, dişli fabrikası, takım tezgâhları fabrikası, 29 civarında fabrikayla inanılmaz bir sanayi yaratmışız. O yıllardaki görev, daha ziyade sanayinin sivil sektöre dönük yönü olduğundan zaten Makina Kimyanın da askerî ihtiyaçları karşılamadaki oranı ondan dolayı 1980'li yıllara kadar düşmüş. Tabii, NATO'ya girişimiz, bir anda birçok tesisin kapatılması, vesaire, bunlar da etki ama özelleştirme kapsamında birçok özel firmanın gelişimiyle birlikte bizim bu rekabet edemeyen şeylerimiz ya özelleştirildi ya kapatıldı ve biz tamamen askerî bir ihtiyaç üretimine yöneldik. Bu çerçevede de Millî Savunma Bakanlığı benim şahsi değerlendirmeme göre doğru adrestir.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ama o zaman da askerî siparişleri bağlı kalırsınız.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Burada, ihracata bağlı olarak da biz uzun yıllar, tabii, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına paralel bir üretim yapmışız. Bu, dört beş yıldır değiştirildi. Bizim şu ada 800 milyon civarında olan ciromuzun aşağı yukarı yüzde 10'u ihracattır. 2000'li yılların başında 4-5 milyon olan ihracat 60 milyon dolara geldi. Belirttiğiniz bir düşme var. O düşmenin nedeni ağırlıklı olarak o kalemlerdeki ihracat Körfez Bölgesineydi.

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Genel Müdürüm.

Diğerlerini yazılı olarak sunulabilir.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ - Dolayısıyla, biz ihracata çok önem veriyoruz ama sadece Körfeze yönelik bir şeyden dağıttık, bu sene 70 milyon üzerine çıkacağız. Bende bir rakam var 78 milyon civarında, özellikle Amerika'ya çok ağırlık verdik bu sene, sivil ihtiyaçlara. Bizim ihracattaki hedefimiz 100 milyon doların üzerine çıkmak.

Bu konuda, Meclisin, bizim kanun teklifi konusundaki desteklerine saygıyla yaklaşıyoruz.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Makina ve Kimya Endüstrisi kurumunun 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporlarının sonuç bölümlerini okutacağım ve ibranıza sunacağım.

Sonuç:

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun 2012 yılı bilançosu ve 138.807.779,37 Türk Lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN – İbranıza sunuyorum: İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Son sözü, teşekkür için Sayın Genel Müdüre verelim.

Buyurun.

MKE GENEL MÜDÜRÜ İZZET ARTUNÇ – Sayın Başkan, değerli üyeler, sayın Sayıştay üyeleri; yüce heyetinizin tasvibine sunulmuş olmaktan büyük gurur duyuyoruz. Buradaki önerileriniz, önümüzdeki dönemdeki çalışmalarımızda bizlere ışık tutacaktır. Gerek Sayıştayın gerek sizlerin bu konuda bize ışık veren önerilerini rehber olarak alacağız.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değeli üyeleri, böylelikle Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun 2012 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi 2011, 2012, Kalkınma Yatırım Menkul Değerler A.Ş. 2011, 2012, Arıcak Turizm ve Ticaret A.Ş. 2011, 2012 hesap ve işlemlerinin görüşmeleri için 12/11/2014 Çarşamba günü saat 10.30'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.45